

RAUTAVAARA

PARAS LUONNOSTAAN

TILINPÄÄTÖS 2022

Kunnanvaltuusto xx.6.2023

Sisällys

1	Toimintakertomus	4
1.1	Kunnanjohtajan katsaus	4
1.2	Olenneiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
1.2.1	Toimintaympäristö	5
1.2.2	Kunnan toiminta	9
1.3	Tilikauden tulos ja rahoitus	12
1.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	12
1.3.2	Toiminnan rahoitus.....	16
1.3.3	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	19
1.3.4	Kokonaistulot ja menot	22
1.4	Tilikauden tuloksen käsittely.....	23
1.5	Arvio tulevasta kehityksestä, riskienhallinta ja sisäinen valvonta	23
1.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	26
2	Talousarvion toteutuminen	34
2.1	Käyttötalouden toteutuminen	34
2.1.1	Hallintopalvelut	34
2.1.2	Elinvoimapalvelut	38
2.1.3	Hyvinvointipalvelut	46
2.1.4	Perusturvapalvelut.....	52
2.2	Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	59
2.2.1	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	59
2.2.2	Investointien toteutuminen.....	62
2.2.3	Rahoitusosan toteutuminen	66
2.2.4	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	68
3	Tilinpäätöslaskelmat	69
3.1	Tuloslaskelma	69
3.2	Rahoituslaskelma	70
3.3	Tase	71
3.4	Konsernilaskelmat	72
4	Tilinpäätöksen liitetiedot	74
4.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	75
4.2	Konsernitiilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	75
4.3	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	76
4.4	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	79
4.5	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	82
4.6	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	83
4.7	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot	86

5	Eriytetyt tilinpäätökset.....	87
5.1	Rautavaaran kunnan vesi- ja viemärlaitos	87
5.1.1	Toimintakertomus.....	87
5.1.2	Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut	88
6	Allekirjoitukset ja merkinnät.....	89
7	Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat.....	90

1 Toimintakertomus

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kuntalain mukaan kunnanhallitus ja kunnanjohtaja (Kuntal 113 §). Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä koskevista tärkeistä seikoista (KPL 3:1a §). Toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa (Kuntal 115 §).

Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja niiden perusteella tehdyistä keskeisistä johtopäätöksistä. Kunnanhallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Rautavaaran kunnan vuoden 2022 tilinpäätöksen vuosikate on erittäin hyvä, noin 2,1 miljoonaa euroa, josta poistojen ja arvonalennusten jälkeen tilikauden tulokseksi jää noin 1,2 miljoonaa euroa. Tulokseen on sisällytetty suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi myös muita arvonalentumisia ja ylimääräisiä poistoja. Tilikauden tulos on ylimääräisten poistojen jälkeen alkuperäistä talousarviota merkittävästi, eli noin 1,8 miljoonaa euroa parempi. Tulokseen on syytä olla erittäin tyytyväinen.

Vuoden 2022 talousarvio perustui syksyllä 2020 valtuuston hyväksymään talouden tasapainotussuunnitelmaan. Vuoden 2022 tilinpäätös on viimeinen, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä vastasivat kunnat ja sairaanhoitopiirit, sillä 1.1.2023 alkaen vastuu siirtyi hyvinvointialueille (HVA). Tasapainotussuunnitelmasta huolimatta tilikaudelle laadittu talousarvio oli alijäämäinen -630 000 euroa, sillä varsinkin perusturvapalvelujen alaisen sosiaalitoimen nettomääräisten kustannusten kasvun ennakoitiin olevan suuri. Poikkeuksellisesta vuodesta, jota väritti myös Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, selvittiin olosuhteisiin nähden taloudellisesti ja toiminnallisesti erittäin hyvin.

Toimintavuoden aikana kunta jatkoi palvelujensa modernisoimista kohti tulevaisuuden palvelutarvekysyntää ja varautui HVA:en aloitukseen. Kaksi vuotta sitten tehdyn valtuuston linjauksen mukaisesti mm. lukiokoulutusta jatkettiin selkeiden kriteerien puitteissa ja digitalisaation sekä etäopiskelun tuomia mahdollisuuksia hyödyntäen. Palveluja muokattiin kysyntää vastaavaksi ja palvelujen hinnoittelun ohjenuorana oli kaikille tasapuolinen omakustannusperiaate. Kunnan on tunnistettava kuntalaisten ajassa muuttuvat palvelutarpeet ja vastattava niihin. Sote-uudistuksen jälkeen kunnat vastaavat mm. päivähoidosta, opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista. Tiivistetysti kaikesta, mikä vahvistaa hyvinvointia ja terveyttä! Siksi kunta satsasi jo vuonna 2022 kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja tätä kuntastrategian mukaista työtä tullaan jatkossa tekemään entistä enemmän.

Talousarviovuonna tehtiin työtä kunnan elinvoiman edistämiseksi mm. isojen hankekokonaisuuksien kautta. Meillä oli yhtä aikaa työnalla useita merkittäviä pito- ja vetovoimaa lisääviä hankkeita. Mainittakoon muiden muassa MYÖ, TYÖ, HYÖ 2! – osallisuudesta polkuja työelämään – hanke, jossa edistettiin kaikkein heikoimmassa asemassa olevien pitkäaikaistyöttömien asioita. Osin kahden peräkkäisen MYÖ, TYÖ, HYÖ! -hankkeen ansiosta Rautavaaran työttömyys on laskenut 6,2 prosenttiyksikköä vuosina 2017–2022 (16,8 %:sta 10,6 %:in). Tämä kertoo sekä seudun työllistävien yritysten hyvästä vireestä että kunnan tukityöllistämisen keinovalikoiman ja toimenpiteiden onnistumisesta.

Lisäksi kunta jatkoi Tiilikajärven kansallispuiston laajennusehdotuksen edistämistä Pohjois-Savon liiton myöntämän hankerahoituksen turvin. Tiilikajärven kansallispuiston laajennus sopii myös nykyiseen Rautavaaran kuntastrategiaan, jossa luonnon tarjoamat mahdollisuudet on tunnustettu. Tulevaisuudessa niiden rooli korostuu entisestään kuntalaisten hyvinvoinnissa ja elinkeinoelämän kehittämisessä, mm. luontomatkailun, elämispalvelujen ja ravitsemus- ja majoituspalvelujen saralla. Kansallispuiston laajennuksella on positiivinen vaikutus koko alueen taloudelle. Eduskunta hyväksyikin alkuvuonna 2023 lain Tiilikajärven kansallispuiston laajennuksesta.

Tilikauden tuloksen kehitys oli hankalasti ennustettava, mutta jo kolmen kuukauden osavuositulos oli parempi kuin talousarvio. Puolen vuoden jälkeen arvioitiin, että tilinpäätös tulee olemaan alkuperäistä talousarviota merkittävästi parempi ja ylijäämäinen, ja budjetoitua parempi tuloskehitys jatkui koko tilikauden. Erinomaista tulosta selittää pääosin kolme seikkaa: suurimmat tulosalueet alittivat alkuperäisen budjettinsa, verotulot ylittivät alkuperäisen arvion noin 790 000 euroa, ja rahoitustuototkin noin 129 000 euroa.

Tilinpäätös 2022 on kuudes peräkkäinen tilinpäätös, jolloin kunnan kokonaislainamäärä pienenee. Lainamäärä pieneni 1 437 000 eurolla ja asukaskohtainen velka oli viime vuoden lopussa 4 391 euroa. Kokonaislainamäärä on nyt noin 6,5 miljoonaa euroa. Ylijäämäisen tuloksen myötä taseylijäämää on nyt 9,8 miljoonaa euroa.

Kunnan nettoinvestointitaso säilyi erittäin maltillisena 363 000 eurossa kun alkuperäinen budjetti oli 749 000 euroa. Kunta haluaa jatkossakin investoida kestävästi elinkeinoelämän mahdollisuuksien parantamiseksi. Panostuksilla elinvoimaan ja hyvinvointiin haettiin kuntastrategian mukaista kasvua ja kehitystä, jotka osaltaan tuovat positiivisia kerrannaisvaikutuksia talouteen ja kuntalaisten palveluihin. Satsaamalla yritysten ja elinkeinoelämän mahdollisuuksien parantamiseen, kunnan elinkeinorakenteen toivotaan monipuolistuvan ja vahvistuvan palvelualoilla sekä myös perinteisillä teollisilla aloilla.

Kuntastrategian mukaisesti vuonna 2022 kiinnitettiin huomiota myös johtamiseen ja työhyvinvoinnin lisäämiseen. Vuosittainen työhyvinvointikysely toteutettiin loppuvuodesta, ja työhyvinvointikyselyn tulos koko kunnan osalta oli erittäin hyvä ja jopa hieman parempi kuin kahtena edellisellä vuonna. Tulos kertoo menneiden vuosien korona- ja Ukrainan sodan kriiseistä ja koetusta kunnan henkilöstöpulasta huolimatta työhyvinvoinnin vakaasta tasosta, josta olen erittäin tyytyväinen.

Kiitos Rautavaaran kunnan henkilöstölle, HVA:lle siirtyneelle henkilöstölle ja luottamushenkilöille erinomaisesta työstä ja tuloksesta vuonna 2022!

Henri Ruotsalainen
kunnanjohtaja

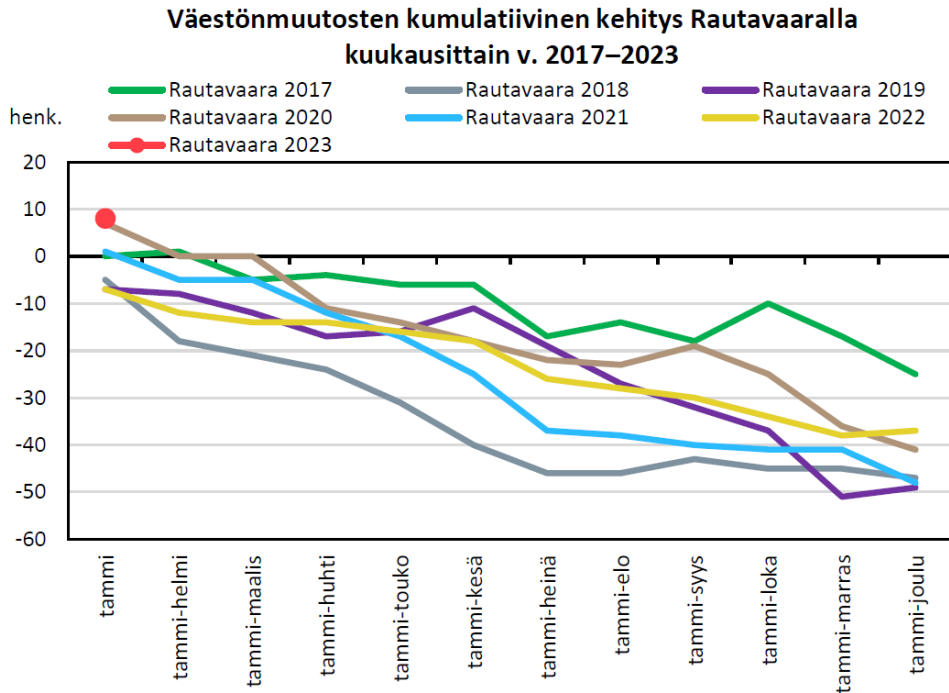
1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Toimintaympäristö

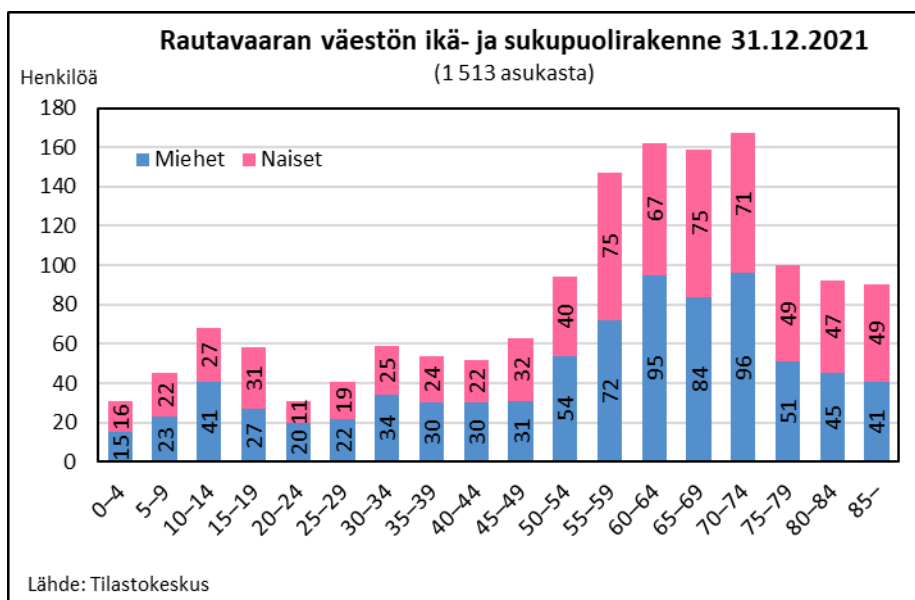
Paikallinen toimintaympäristö

Rautavaaran kunnan paikallisessa toimintaympäristössä on tunnistettavissa pienen ja syrjäisen kunnan tyypilliset haasteet, jotka liittyvät väestön vähenemiseen ikääntymisen, alhaisen syntyvyyden ja muuttoliikkeen kautta. Rautavaaran erityispiirre on edellä mainittujen lisäksi myös korkea ikävakioitu sairastavuus. Huoltosuhteeltaan vinoutuneissa ja korkean työttömyysasteen kunnissa rahaa tuovan työssäkäyvän väestön osuus on pieni. Peruspalveluverkon ylläpitäminen tuottaa haasteita ja riskinä on, että kunnan käytettävissä olevat tulot eivät riitä kattamaan menoja.

Väestörakenne on monessa Suomen kunnassa kääntynyt pääläelle, ja Rautavaara on yksi Suomen iäkkäimmistä kunnista. Kunnan asukkaan keski-ikä oli 54,8 vuotta, kun kaikkien suomalaisten keski-ikä oli 43,6 vuotta. Vuonna 2021 65 vuotta täyttäneitä oli 40,2 % Pohjois-Savon keskiarvon ollessa 26,4 % ja koko maan keskiarvon ollessa 23,1 %. Ennusteen mukaan vuoteen 2040 mennessä Rautavaaran kunnan väkiluku on enää 1137. Väestön väheneminen rapauttaa kunnallisveropohjaa sekä laskee valtionosuuksia. Vuonna 2022 väkiluku laski -37 henkilöä johtuen pääosin kuolleisuuden (-45) enemmyydestä syntyvyyteen (3) nähden, eli luonnollinen väestönlisäys on ollut -42 henkilöä. Väkiluku 31.12.2022 oli 1476. Viime vuosina väkiluku on laskenut noin 15–50 henkilöä per vuosi.

Kuva 1 Väestömuutosten kumulatiivinen kehitys 2017–1/2023

Kuva 2: Rautavaaran väestön ikärakenteessa näkyy ikäluokkien 55–74 suuri osuus

Taulukko 1: Tunnuslukuja väestöstä Pohjois-Savossa (uusin tilasto vuodelta 2021)

Kunta	Väestö 31.12.	Alle 15-vuotiaiden osuus, %	15-64-vuotiaiden osuus, %	65 vuotta täyttäneiden osuus, %	Väestöllinen huoltosuhde	Keski-ikä, molemmat sukupuolet
Kuopion seutukunta	142 836	15,0	62,9	22,0	58,9	42,7
Ylä-Savon seutukunta	51 595	14,0	55,2	30,8	81,0	48,0
Sisä-Savon seutukunta	13 344	11,7	52,3	36,0	91,1	51,4
Kaavi	2 778	10,9	52,5	36,6	90,5	52,6
Rautavaara	1 513	9,5	50,3	40,2	98,8	54,8
Tuusniemi	2 420	10,0	52,4	37,6	90,9	53,8
Koillis-Savon seutukunta	6 711	10,2	52,0	37,8	92,5	53,5
Varkauden seutukunta	33 877	12,3	55,3	32,3	80,8	49,7
Pohjois-Savo	248 363	14,2	59,4	26,4	68,3	45,5

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan Rautavaaran ikävakioitu sairastavuusindeksi 174,7 on myös Suomen korkein (uusin tilasto vuodelta 2019). Sairastavuusindeksistä julkaistaan sekä ikävakioitu että -vakioimaton versio. Ikävakioidut tulokset häivyttävät ikärakenteiden vaikutukset, joten tulokset soveltuvat alueiden väliseen vertailuun. Ikävakioimaton indeksi kuvaa taas alueen todellista sairaustaakkaa, mikä on Rautavaaralla korkean keski-ikänsä vuoksi vielä suurempi 215,3 (Suomen korkein).

Kunnan työllisyystilanne on kehittynyt viime vuosina selkeästi parempaan suuntaan. Vuonna 2022 työttömyysaste (10,6 %) oli matalampi kuin 2021 (13,3 %). Työttömien työnhakijoiden määrä on pysynyt viime vuodet varsin vakiona ottaen huomioon kausiluonteisen vaihtelun (vuoden lopussa 64 työtöntä, vuonna 2021 67 työtöntä). Samaan aikaan kun työttömien määrä laskee, työttömyysastetta nostaa työllisten määrän lasku, mikä johtuu laskevasta väkimäärästä. Rautavaaralla työttömien työnhakijoiden määrään koronaviruspandemia ei ole juurikaan vaikuttanut. Lomautettujen määrä on aiempia vuosia suurempi, mutta lomautettujakin on enää alle viisi. Pitkäaikaistyöttömien määrä on niin ikään ollut jo vuosia matala, ja vuoden lopussa työttömistä pitkäaikaistyöttömiä oli 17. Lisää työttömyyden ja työllisyyden hoidosta luvussa 2.1.2.2.

Globaali toimintaympäristö

Talouskasvu piristyi maailmanlaajuisesti alkuvuonna 2022, kun koronarajoituksia purettiin ja pandemia alkoi väistyä ihmisten mielistä. Suomenkin talous kasvoi ripeästi koko alkuvuoden, kunnes Venäjän hyökkäys Ukrainaan hyydytti kasvua. Suomen Pankin ennusteen mukaan talous kasvoi Suomessa 1,9 % vuonna 2022.

Inflaatio kiihtyi vuonna 2022. Sodan vuoksi energian saatavuus on aikaisempaa heikompaa, ja se on nostanut sähkön ja polttoaineiden hintoja tuntuvasti. Kallis sähkö ylläpiti korkeita energian hintoja etenkin talvikuukausina. Nopea inflaatio heikentää kuluttajien ostovoimaa sekä kuluttajien ja yritysten luottamusta talouteen. Suuren taloudellisen epävarmuuden, heikkojen talousnäkymien ja rahoituksen kallistumisen vuoksi myös yritykset ovat varovaisia investointipäätöksissään. Aiemmin vaivanneet raaka-aine- ja komponenttipula sekä kansainvälisen rahtiliikenteen häiriöt helpottuvat vähitellen.

Kaikesta huolimatta Suomen talouskehitys jatkui vahvana. Tunnuslukuja on kannatellut palvelualojen vahva elpyminen koronakuopasta ja työllisyyden pysyminen ennätystasolla, 74 prosentin tuntumassa. Työttömyyden lasku näyttää pysähtyneen kesällä, vaikka elokuussa avoimia työpaikkoja

ilmoitettiin yhä enemmän kuin edellisvuonna. Työttömyysasteen trendi kasvoi huhtikuusta elokuuhun 6,4 prosentista 7,1 prosenttiin. Tällä tasolla liikkuva työttömyys on Suomen oloissa pidemmällä aikavälillä kuitenkin yhä varsin matala.

Inflaatio nousi syyskuussa 8,1 prosenttiin; tällä tasolla oltiin Suomessa viimeksi 1980-luvulla. Hinnat ovat alkaneet nousta myös elintarvikkeissa, välituotteissa ja palveluissa. Nousu on näkynyt erityisesti kuluttajien luottamusindikaattorin romahduksena ja yritysten kustannusten voimakkaana nousuna.

Myös Pohjois-Savossa koronapandemia ja sen jälkeen Ukrainan kriisi ovat luoneet paljon epävarmuutta talouteen. Alkuvuoden 2022 luvut kuitenkin osoittavat edelleen vahvaa kasvua. Koronasta toipuminen on onnistunut tai se vielä jatkuu. Ukrainan sota on luonut paljon epävarmuutta maailman talouteen ja Suomen elinkeinoelämään, mutta Pohjois-Savossa on onnistuttu löytämään ainakin osin korvaavia markkinoita. Kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa tammi-kesäkuussa 14,2 % ja koko maassa 17,2 %. Voimakkain liikevaihdon kasvu Pohjois-Savossa oli metsä- ja puutuoteteollisuudessa (31,3 %). Alkuvuonna myös vienti kasvoi sekä Pohjois-Savossa että koko maassa yllättävän paljon ottaen huomioon oletukset siitä, miten Ukrainan sota vaikuttaa talouteen. Pohjois-Savossa kaikkien toimialojen yhteenlaskettu vienti kasvoi 30,8 % ja koko maassa 29,0 %. Alkuvuonna palkkasumma nousi Pohjois-Savossa 5,8 % ja koko maassa 7,2 %. Pohjois-Savon työllisyysaste on tasaisesti vuosittain noussut vuodesta 2016 alkaen, lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin työllisyysaste pysyi edellisen vuoden tasolla.

Kuntien toimintaympäristö

Viime vuosi oli monella tapaa hyvin poikkeuksellinen, sillä sitä hämmensi niin korona, sota Ukrainassa kuin sote-valmistautuminen. Vuoden alussa asetettiin vielä lukuisia koronarajoitustoimia erilaiselle toiminnalle, eikä koronapandemia ole hävinnyt yhteiskunnastamme sen jälkeenkään. Helmikuussa käynnistynyt sota Euroopassa aloitti puolestaan ennätyksellisen pakolaisaallon, varautumistoimet ja mullisti markkinahintoja sekä yritysten toimintaedellytyksiä. Kustannukset nousivat budjetoitua enemmän, mutta toistaiseksi kuntien palvelut ovat toimineet hyvin myös tässä kriisissä.

Kuntatalous oli vuonna 2022 juuri ja juuri tasapainossa helmikuun alussa julkistettujen kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden mukaan. Tilinpäätösarvioihin vaikuttivat kuitenkin sekä miljarditasolle nousseet omaisuuden kirjanpidolliset myyntivoitot että myös HKL:n yhtiöittäminen. Ilman näitä kertaluonteisia eriä rahoitusjäämä olisi ollut tuntuvasti alijäämäinen. Tilikauden tulos ylsi 1,3 miljardiin eroon, mutta oli negatiivinen noin 90 kunnassa. Tiedot ovat ennakkollisia.

Verokehitys oli viime vuonna niin kunnissa kuin valtiolla vahvaa. Yhteisöveron tuotto kasvoi peräti 7 prosenttia, kunnallisvero 5 prosenttia ja kiinteistöverokin yli 6 prosenttia. Jos kuntien yhteisöveron jako-osuus olisi pysynyt vuoden 2021 korotetulla tasolla niin yhteisövero olisi lisääntynyt kunnissa noin 25 prosenttia. Myös peruspalvelujen valtionosuudet kasvoivat sote-uudistuksen alla reilulla kuudella prosentilla.

Kulujen kasvu oli ripeää. Kunnissa kulut kasvoivat vajaat 5 prosenttia ja kuntayhtymissä vajaat 2 prosenttia. Palveluiden ostot lisääntyivät viime vuosien tapaan kuntataloudessa erittäin nopeasti, noin 12 prosenttia. Sen sijaan kuntien ja kuntayhtymien palkkakulujen kasvu oli vaikeaa, vain noin 2 prosenttia. Niukka kuntien palkkasumman kasvu saattaa olla merkki vaikeuksista saada avoimiin työpaikkoihin ammattitaitoista työvoimaa.

Kuntien eriytyminen kiihtyi viime vuonna. Vuosikate heikkeni kaikissa kuntakokoryhmissä, mutta pudotus oli isoissa kaupungeissa muita kuntakokoryhmiä vähäisempää. Suurin pudotus oli kuitenkin 40 000–100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Kuntien talous eriytyi myös alueellisesti. Vahvimmat tilikauden tulokset tehtiin muutamassa kaupungissa, muu kuntakenttä oli nollan tuntumassa tai miinuksella. Kuntakenttä eriytyi myös investointien ja velkaantumisen suhteen. Investointimenot kasvoivat kuntayhtymissä erittäin voimakkaasti, mutta kunnissa maltillisemmin. Suurimpien kaupunkien investoinnit ja lainakanta pysyivät lähes aikaisempien vuosien tasolla, mutta lainakanta väheni viime vuonna 188 kunnassa.

Vuoden 2022 kulukehitys on erityisen merkittävä paitsi kunnille niin myös vuoden 2023 alussa aloittaneille hyvinvointialueille. Kesän jälkeen lopullisesti selviävä sote-kulujen taso suhteessa ministeriön sote-siirtolaskelmiin vaikuttaa nimittäin sekä kuntien että hyvinvointialueiden rahavirtoihin tulevina vuosina.

Muuta

Toimintakertomuksessa on kirjanpitolain 3a luvun mukaan annettava selvitys myös kuinka kirjanpitovelvollinen huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta, ihmisoikeusasioista ja ympäristöasioista sekä sosiaalista- ja henkilöstöasioista. Rautavaaran kunnalla on nollatoleranssi korruption, lahjonnan ja ihmisoikeusloukkausten suhteen. Kunta pyrkii aina toimimaan puolueettomasti, läpinäkyvästi ja avoimesti sekä kohtelevaan kuntalaisiaan tasapuolisesti.

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan tämän lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskiarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja, josta lautakunta tekee päätöksen. Valvontasuunnitelma on laadittu Rautavaaralle vuosille 2019–2022 ja se on hyväksytty elinvoimalautakunnassa 15.5.2019 § 31.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n neljännen momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta vuosittain ohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

Kunnan valvontaohjelmaan ei sisälly ELY-keskuksen valvontaan kuuluvat lupavelvolliset toiminnot, vaikka kunnan ympäristönsuojeluviranomainen pääsääntöisesti osallistuukin ELY-keskuksen tekemille tarkastuksille. Kunta huolehtii ympäristönsuojeluun kuuluvat kunnan viranomaistehtävät kuten ympäristönsuojelulainsäädäntöön liittyvät lupa- ja ilmoitusmenettelyn valmistelun, käsittelyn ja valvonnan yhteistyössä ostopalveluna Kuopion kaupungilta.

Ympäristöasiat ovat erityisen merkityksellisiä Rautavaaran kunnalle sillä kunnan vahvuuksia ovat puhdas luonto ja erämaamaisuus, jotka on tunnistettu kunnan strategiseksi ja elinvoimaa ylläpitäviksi menestystekijöiksi.

1.2.2 Kunnan toiminta

Kunnanhallitus vastaa valtuuston tekemien päätösten toimeenpanosta ja kuntakonsernin yleisestä johtamisesta. Toimielimen johtamisen kokonaisvastuussa, esittelijänä ja tulosvastuullisena viranhaltijana toimi kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen. Hallintopalveluissa toimi myös virkansa puolesta tulosvastuullisena viranhaltijana vs. hallintojohtaja Anssi Lahnalampi. Kunnanhallituksen alaisena toimii henkilöstöjaosto, jonka toimialaan kuuluu kunnan henkilöstöasiat. Vs. hallintojohtaja toimi henkilöstöjaoston esittelijänä.

Elinvoimalautakunta vastaa elinvoimapalveluista ja pitää sisällään kaksi tulosvastuullista tulosaluetta, teknisen toimen ja elinkeinopalvelut. Elinvoimalautakunnan esittelijänä toimi elinvoimajohtaja Joonas Kokkonen virkasuhteensa päättymiseen 1.12.2022 saakka. Elinvoimalautakunnan esittelijä on myös elinkeinopalvelujen ja teknisen toimen tulosalueen tilivelvollinen viranhaltija. Elinvoimajohtajan lisäksi elinkeinopalveluja hoiti virkansa puolesta myös kunnanjohtaja.

Hyvinvointilautakunta vastaa hyvinvointipalveluista ja lautakunnan alaiseen sivistystoimen tulosalueeseen kuuluvat varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukio, vapaa sivistystyö (kansalaisopisto), kirjasto sekä nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimet. Hyvinvointilautakunnan esittelijänä

toimi rehtori Marianne Korkalainen. Hyvinvointilautakunnan esittelijä on myös hyvinvointipalvelujen tulosalueen tilivelvollinen viranhaltija.

Perusturvapalveluista vastaa perusturvalautakunta, jonka alla on kolme itsenäistä tulosaluetta: sosiaalitoimi, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoito. Perusturvalautakunnan esittelijänä toimi perusturvajohtaja Teuvo Räsänen. Perusturvalautakunnan esittelijä on myös sosiaalitoimen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tulosalueiden tilivelvollinen viranhaltija.

Kunnan johtoryhmän muodostivat kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja ja elinvoimajohtaja. Viikoittain kokoontuneessa johtoryhmässä oli kuultavana vastuualueiden esimiehiä niin, että kunkin esimiehen vuoro toistui noin kahden kuukauden välein.

Kunnan valmiusjohtoryhmänä toimi laajennettu johtoryhmä, johon kuuluu johtoryhmän lisäksi vanhustyönjohtaja, päiväkodinjohtaja, rehtori ja työsuojelupäällikkö. Tarvittaessa voidaan kutsua muita kunkin tilanteen edellyttämiä asiantuntijoita ja sidosryhmien edustajia.

Rautavaaran kunnan valtuusto kokoontui vuonna 2022 kuusi kertaa. Valtuuston puheenjohtaja on Jukka Korkalainen (SDP). Kunnanhallitus kokoontui 15 kertaa ja valtuustokaudella kunnanhallituksen puheenjohtaja on Eero Kukkonen (KES).

Kunnanvaltuuston jäsenet		Kunnanhallituksen jäsenet	
Nimi	Puolue	Jäsenet	Henk.koht. varajäsenet
Jukka Korkalainen, pj.	SDP	Eero Kukkonen, pj.	Kalevi Nissinen
Timo Tuovinen, 1. vpj.	KES	Hannele Pursiainen, 1. vpj.	Dimitrios Tsavaris
Matti Matikainen, 2.vpj.	VAS	Kirsi Koskelo, 2. vpj.	Tarja Tuppurainen
Janne Pursiainen	SDP	Harri Niskanen	Aarne Koistinen
Harri Niskanen	PS	Matti Ahonen	Timo Tuovinen
Kalevi Nissinen	KES	Janne Pursiainen	Riikka Jokinen
Hannele Pursiainen	SDP	Marja-Leena Stenström	Riitta Roininen
Tarja Tuppurainen	VAS		
Marja-Leena Stenström	KD		
Jukka Muukka	KES		
Kirsi Koskelo	VAS		
Dimitrios Tsavaris	SDP		
Matti Ahonen	KES		
Eero Kukkonen	KES		
Riitta Roininen	KD		

Vanhus- ja vammaisneuvoston toimintaa toteutettiin vuonna 2020 tehdyn toimintasäännön mukaisesti ja nuorisovaltuuston toiminta on ollut aktiivista hiljaisemman ajanjakson jälkeen.

Kunnan yhteistoimintaelin yhteistyökomitea käsitteli yhteistoimintalaissa mainittuja asiakokonaisuuksia ja laajemmin henkilöstöä koskevia asioita. Yhteistoimintaelin koostuu työnantajan ja henkilöstön edustajista. Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain 14 §:n mukaan työnantaja ja henkilöstöä edustavat yhdistykset tai niiden rekisteröidyt paikalliset alayhdistykset nimeävät edustajansa yhteistoimintaelimeen. Työnantajan edustajina voivat toimia palvelussuhteessa kuntaan olevat, ja vuonna 2022 yhteistyökomiteassa työnantajan edustajina oli kunnanjohtaja, hallintojohtaja, henkilöstösihteeri ja työsuojelupäällikkö. Työntekijöiden edustukseen kuuluivat työntekijäjärjestöjen valitsevat jäsenet ja työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutettu. Yhteistyökomitean puheenjohtajana toimii vuorovuosin työnantajan ja työntekijän edustaja ja vuonna 2022 puheenjohtajana toimi työnantajan edustajana Henri Ruotsalainen ja sihteerinä työsuojelupäällikkö.

Kunnan toimintaan vuonna 2022 vaikutti valtuuston 12.10.2020 § 32 hyväksymä talouden tasapainotussuunnitelma, jolla kunnan taloutta tasapainotetaan vuosien 2021–2023 aikana yhteensä noin 375 000 euroa per vuosi. Tasapainotussuunnitelman lisäksi toimintavuotta leimasi jo vuonna 2020 alkanut koronaviruspandemia ja kevättalvella 2022 alkanut Venäjän aggressiivinen hyökkäyssota Ukrainaan. Tasapainotussuunnitelman, koronaviruspandemian ja Ukrainan sodan vuoksi kunta on joutunut priorisoimaan työtehtäviä ja järjestelemään palveluita uudelleen vastatakseen nopeasti muuttuneisiin tilanteisiin.

Rautavaaran kunnan henkilöstöasiat on kuvattu henkilöstöraportissa. Henkilöstöraportti antaa tietoa henkilöstömäärän kehityksestä ja tukee kunnan henkilöstöpolitiikkaa ja henkilöstöä koskevien linjausten tekemistä. Keskeisimmät asiat henkilöstöraportista on poimittu myös tähän tilinpäätöskertomukseen. Keskeisimmistä henkilöstöasioista mainittakoon Rautavaaran kunnan ja tytäryhtiöiden yhteenlaskettu vakituisten työntekijöiden määrän olleen vuonna 2022 149,40 (vuonna 2021 143,46) henkilötyövuotta. Rautavaaran kunnan henkilökunnasta hieman yli puolet työskenteli perusturvan palvelualueella.

Taulukko 2: Kunnan henkilöstömäärä 2019–2021. Huomioi, että siivous- ja ruokapalvelut ovat siirtyneet vuonna 2020 elinvoimapalvelujen alle hyvinvointipalveluista

	2020 (htv)	2021 (htv)	2022 (htv)
Hallintopalvelut	7,37	9,2	8,1
Perusturvapalvelut	66,9	69,86	76,6
Hyvinvointipalvelut	37,7	38,1	38,3
Elinvoimapalvelut	30,1	26,3	26,4
Henkilöstö yhteensä	142,07	143,46	149,4

Rautavaaran kunnan henkilöstön keski-ikä on 47,0 vuotta. Rautavaaran kunnan eläkepoistuma on ollut edellisinä vuosina merkittävä ja se tulee olemaan merkittävä myös tulevana vuosina eläköitymisennusteen mukaan. Vuonna 2022 eläkkeelle siirtyi yhteensä 9 henkilöä ja eläkkeelle jääneiden keski-ikä oli 61,5 vuotta.

Taulukko 3: Eläkkeelle siirtyneet

Eläkkeelle siirtyneet		
Vuosi	Eläkkeelle siirtyneet	Keski-ikä
2016	9	56,7
2017	6	59
2018	9	60
2019	9	56,3
2020	8	61,5
2021	6	56
2022	9	61,5

Työnantajan käytettävissä oleva työpanos vuonna 2022 on ollut 72,6 % (vuonna 2021 75,4) koko työajasta. Vuosilomien, sairauspäivien, lakisääteisten poissaolojen (mm. äitiys- ja isyyslomat, vanhempainlomat, hoitovapaat, vuorotteluvapaa, opintovapaat, sairaan lapsen hoito) ja muiden poissaolojen (mm. koulutus, oppisopimuskoulutuksen teoriajaksot, yksityisasiat) osuus on yhteensä 27,4 % koko työajasta. Sairauspäivien osuus on 9,7 % vuonna 2022 ja kasvua on peräti 1,4 prosenttiyksikköä viime vuodesta (vuonna 2021 8,3 %).

Henkilöstön sairauspoissalot ovat olleet Rautavaaran kunnassa menneinä vuosina suuret. Vuonna 2022 sairauspoissalot kasvoivat merkittävästi hyvinvointi- ja elinvoimapalveluissa. Perusturvapalvelujen sairauspoissalot sen sijaan laskivat, edellisvuoden tasolla. Keskimääräinen

sairauspoissaolopäivä yhtä henkilötyövuotta kohden (kalenteripäivä) kunta-alalla on 16,7 (vuoden 2021 tilasto). Rautavaaralla sairauspoissaoloja oli vuonna 2021 yhteensä 3436 päivää eli 23,0 päivää/henkilötyövuosi (vuonna 2021 19,2 pv/htv). Sairauspoissaolojen määrään ja ennaltaehkäisyyn tulee kiinnittää enemmän huomiota.

Työhyvinvointikysely toteutettiin Kevan kyselytyökalulla. Kyselyn vastausprosentti oli 45,2 % eli 71 henkilöä (2021 51,9 % eli 82 henkilöä). Työhyvinvointikartoituksen koko kunnan tulosten keskiarvoksi tuli 4,0 (asteikko 0–5) ja työhyvinvointiprosentiksi 80 % (2021 78 %). Tulos nousi edellisvuodesta, joka kertoo työhyvinvoinnin vakaasta tasosta.

Etätyömahdollisuus on ollut käytössä työn luonteesta riippuen.

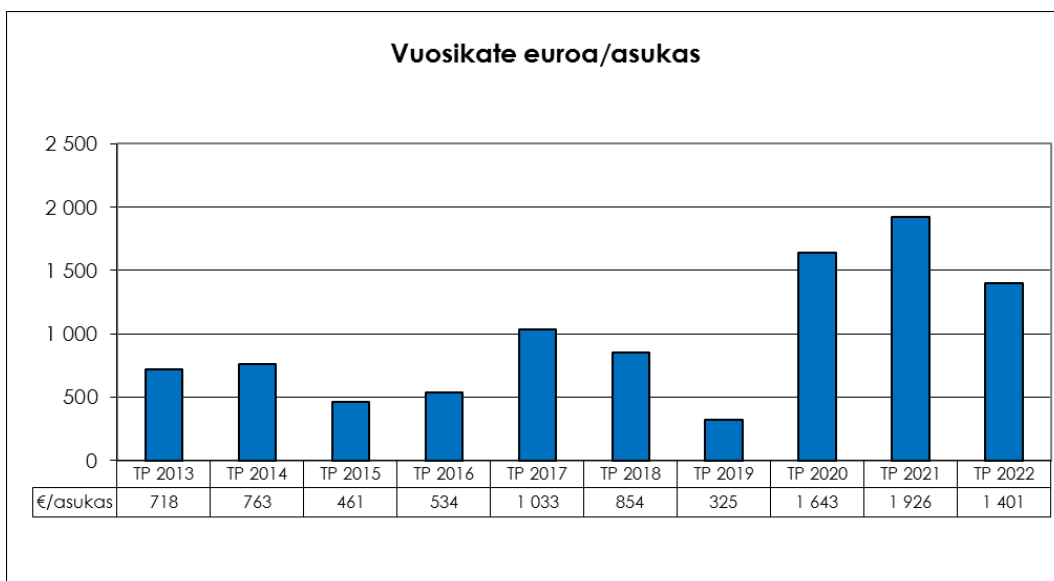
1.3 Tilikauden tulos ja rahoitus

Toimintakertomuksessa kuvataan niitä olosuhteita ja tapahtumia, jotka vaikuttavat siihen, millaiseksi tilikauden tulos ja taloudellinen asema muodostuvat. Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulo-rahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan. Laskelmissa esitetyt tunnuslukujen laskukaavat ja taulukot ovat suoria lainauksia Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston Yleisohjeesta kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta (2020).

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Rautavaaran kunnan vuoden 2022 tilinpäätös on ylijäämäinen noin 1 200 000 euroa. Alkuperäisen talousarvion mukainen alijäämä oli noin -630 000 euroa. Tilikauden tuloksen kehitys oli hankalasti ennustettava, mutta jo kolmen kuukauden osavuositulos oli merkittävästi parempi kuin talousarvio. Puolen vuoden jälkeen arvioitiin, että tilinpäätös tulee olemaan alkuperäistä talousarviota parempi, ja budjetoitua parempi tuloskehitys jatkui koko tilikauden. Samanaikaisesti kunnassa noudatettiin myös talouden tasapainotussuunnitelmaa.

Tilikauden tulos per asukas oli lopulta 813 euroa, ja vuosikate per asukas oli 1 401 euroa. Vuosikate per asukas on edellisten vuosien tapaan poikkeuksellisen hyvä (kuva 3).

Kuva 3: vuosikate euroa per asukas

Erinomaista tulosta selittää pääosin kolme seikkaa: suurimmat tulosalueet alittivat alkuperäisen käyttötalouden budjettinsa, verotulot ylittivät alkuperäisen arvion noin 790 000 euroa, ja

rahoitustuototkin noin 129 000 euroa. Tulosalueiden osalta perusturvapalvelujen tulokseen vaikutti koronaviruksen tuomat lyhyen aikavälin kustannussäästöt tai kustannusten siirtyminen tuleville vuosille sekä henkilöstön rekrytointivaikeudet, sillä avoimia toimia ei saatu täytettyä. Erikoissairaanhoidon kustannus muodostui 410 000 euroa alun perin budjetoitua pienemmäksi ja 210 000 euroa muutettuaakin talousarviota pienemmäksi. Sen arvioidaan edelleen johtuvat koronan mukanaan tuomasta kiireettömän hoidon perumisesta tai siirtämisestä, väkiluvun vähenemistä sekä sattumasta, jonka osuus pienen kunnan erikoissairaanhoidon menojen vuositason vaihtelussa voi olla jopa kymmeniä prosentteja. Myös perusterveydenhuolto alitti talousarvionsa noin 240 000 euroa ja sosiaalityö 130 000 euroa. Perusturvan palvelualueella välttyttiin isoilta ikäviltä toiminnan taloudellisilta yllätyksiltä tilikauden aikana.

Muista tulosalueista sivistystoimi alitti talousarvionsa 145 000 euroa. Tekninen toimi alitti myös budjettinsa noin 13 000 euroa, kun tulosalueelle tehtiin tilikauden aikana 100 000 euron määrärahan lisäys. Määrärahan lisäystarve johtui pääasiassa vuodelle 2022 budjetoidun puukauppatulon siirtymisestä vuodelle 2023. Ilman lisämäärärahaa tekninen toimi olisi ylittänyt budjettinsa noin 87 000 euroa. Elinkeinopalvelut taas pääsivät budjettinsa alle lähes 45 000 euroa onnistuneilla rahoitushauilla ja ulkopuolisella hankerahoituksella. Hallintopalvelut alitti budjettinsa noin 55 000 eurolla.

Toimintatuotot olivat noin 2 808 000 euroa ja jäivät edellisvuodesta 240 000 euroa, sekä alittivat alkuperäisen budjettinsa 265 000 euroa. Toimintatuotot jäivät budjetista osin siitä syystä, että rekrytointivaikeuksien ja henkilöstövajeen vuoksi asumispalvelujen kaikkia asiakaspaikkoja ei saatu täytettyä mikä näkyy vuokra- ja ateriapalvelutuottojen laskuna, sekä vuodelle 2022 budjetoidun puukauppatulon siirtymisestä vuodelle 2023.

Toimintakulut olivat noin 16 212 000 euroa ja alittivat alkuperäisen budjetin noin 1 200 000 euroa, mutta olivat edellisvuoteen verrattuna noin 340 000 euroa suuremmat. Henkilöstömenot alittivat budjetin noin 520 000 euroa, mutta kasvoivat edellisvuodesta 340 000 euroa. Henkilöstömenojen budjetinalitus johtui pääosin henkilöstön rekrytointivaikeuksista. Ostopalvelut alittivat alkuperäisen budjettinsa 720 000 euroa, joka johtuu pääosin erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon budjetoitua alhaisemmasta kustannuksesta. Ostopalvelut myös laskivat edellisvuodesta noin 120 000 euroa. Rautavaaran kunta sai vuonna 2022 myös valtionavustusta välittömiin covid-19-kustannuksiin 18 156 euroa.

Budjetoitua parempaan tulokseen auttoi myös ennakoitua suurempi valtionosuus- ja varsinkin verotulokertymä. Rautavaaran verotulokertymäksi arvioitiin alun perin 5 887 000 euroa. Verotulot kehittyivät kuitenkin vuoden mittaan suopeasti ja verotulokertymään tehtiin tilikauden aikana budjettimuutos ylöspäin 741 000 euroa. Lopulta kunnan tuloveron toteuma ylitti alkuperäisen budjetin noin 790 000 euroa ollen yhteensä noin 6 677 000 euroa.

Yhteisöveron tuotto oli Rautavaaralla noin 591 000 euroa alkuperäistä budjettia suurempi, kun taas kunnallisveron tuotto oli noin 174 000 euroa alun perin budjetoitua suurempi. Kiinteistövero ylitti alun perin budjetoidun reilulla 25 000 eurolla. Verotulot alenivat noin 30 000 euroa vuoden takaisesta.

Rautavaaran osalta valtionosuus oli lopulta noin 8 419 000 euroa ollen noin 51 000 euroa alkuperin budjetoitua valtionosuutta suurempi. Valtionosuus laski noin 330 000 euroa vuoden takaisesta. Yhteen laskettuna valtionosuudet ja verotulot toteutuivat yhteensä yli 800 000 euroa alun perin budjetoitua suurempana luoden pohjaa hyvälle tilikauden tulokselle.

Rahoitustuotot olivat noin 377 000 euroa. Rahoitustuotot ylittivät budjetoidun noin 129 000 euroa.

Tilikauden vuosikate on noin 2,1 miljoonaa euroa. Suuri vuosikate antaa mahdollisuuden varautua tulevaan toimintaan ja tulevia vuosia varten, eikä koko ylijäämää ole tarpeen siirtää taseen ylijäämätilille. Kuntien muuttuva toimintaympäristö ja tulevat lakisäätöiset muutokset ohjaavat kriittisesti arvioimaan kunnan omaisuuden tulontuottamiskykyä tulevaisuudessa. Siksi havaittiin tarve tehdä arvonalennuksia ja alaskirjauksia taseen hyödykkeisiin. Poistojen ja arvonalennusten jälkeen

nämä toimet pudottavat kunnan tilikauden tuloksen noin 1,2 miljoonaan euroon. Ilman varauksia ja arvonalennuksia tulos olisi ollut yli 1,3 miljoonaa euroa. Tulos on kuitenkin alkuperäistä alijäämäistä talousarviota merkittävästi parempi, jopa noin 1,8 miljoonaa euroa parempi. Arvonalennukset tehdään oppilasasuntolaan, jossa toimii tällä hetkellä päiväkotitila, ja yläasteen opettajain asuntolaan, joka on tällä hetkellä vuokra-asuntokäytössä. Suunnitelman mukaisten poistojen sijaan oppilasasuntolan poisto olisi noin 118 000 euroa, jolloin rakennuksen tasearvoksi jäisi paremmin sen tulevaisuuden tuottokykyä vastaava noin 200 000 euroa. Yläasteen opettajain asuntolan poisto olisi 26 000 euroa, jonka jälkeen rakennuksessa ei olisi poistettavaa tasearvoa. Kirjausten vaikutus kunnan vuoden 2022 tilinpäätökseen on yhteensä noin 144 000 euroa tilikauden tulosta heikentävä. Arvonalennukset oppilasasuntolaan ja yläasteen opettajain asuntolaan näkyvät poistoina teknisen toimen tulosalueella.

Vuosikate 2 068 000 euroa riittää sekä poistoihin että investointeihin. Vuoden 2022 tuloksen ennakoiminen oli hankalaa, mutta jo kolmen kuukauden osavuositulos oli merkittävästi parempi kuin talousarvio ja jo tuolloin arvioitiin, että on mahdollista päästä budjetoitua parempaan tulokseen. Kolmen vuosineljänneksen jälkeen oli selvää, että Rautavaaran kunnan vuoden 2022 tilikauden tulos tulee olemaan merkittävästi alkuperäistä talousarviota parempi ja tuolloin arvioitiin tilikauden ylijäämäksi noin 750 000 euroa vaihteluvälin ollessa satoja tuhansia euroja. Tuloksesta ja sen kehityksestä on tiedotettu luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita kolmen kuukauden välein.

TULOSLASKELMA	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Toimintatuotot yhteensä	2 688 351	2 770 727	3 045 958	3 051 258	2 807 744
Myyntitulot	1 108 926	1 131 223	1 342 430	1 155 599	857 957
Maksutulot	459 927	433 751	410 143	507 854	513 813
Tuet ja avustukset	176 042	237 355	235 197	354 308	385 657
Muut toimintatulot	943 456	968 398	1 058 188	1 033 497	1 050 317
 Toimintakulut yhteensä	-15 408 780	-16 085 180	-15 335 420	-15 868 924	-16 212 443
Henkilöstökulut	-6 201 379	-6 917 350	-6 907 452	-6 923 566	-7 259 156
Palvelujen ostot	-7 446 536	-7 331 340	-6 591 269	-7 383 996	-7 267 964
Ain. tarv. ja tavarat	-1 106 271	-1 065 466	-1 007 734	-976 499	-973 812
Avustukset	-457 377	-554 998	-577 567	-344 434	-456 020
Muut toimintakulut	-197 217	-216 026	-251 398	-240 429	-255 491
 Toimintakate	-12 720 429	-13 314 453	-12 289 462	-12 817 666	-13 404 699
 Verotulot	5 549 203	5 624 090	5 801 569	6 709 919	6 677 371
Valtionosuudet	8 333 380	7 966 829	8 818 887	8 754 402	8 418 754
 Rahoitustulot ja -kulut	248 641	244 144	233 570	267 656	377 011
Korkotulot	75 383	70 634	70 101	68 906	71 430
Muut rahoitustulot	252 235	241 753	248 240	253 669	352 035
Korkokulut	-77 942	-67 403	-63 880	-53 781	-44 918
Muut rahoituskulut	-1 035	-840	-20 890	-1 138	-1 536
 Vuosikate	1 410 795	520 610	2 564 564	2 914 311	2 068 437
 Poistot ja arvonalent.					
Suunn. muk. poistot	-932 998	-879 607	-917 218	-926 918	-869 086
Arvonalentumiset			-6 935	-642 948	
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
 Tilikauden tulos	477 797	-358 997	1 640 411	1 344 445	1 199 351

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT:

Toimintatuotot/-kulut, %	17,4	17,2	19,9	19,2	17,3
Vuosikate/Poistot, %	151,2	59,2	277,5	185,6	238
Vuosikate, €/asukas	854	325	1643	1926	1401
Asukasmäärä	1652	1602	1561	1513	1476

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulo- ja menoeroa, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja menoeroa riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja menoero on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulo- ja menoeroa olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä.

Tulo- ja menoero on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulo- ja menoero heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo- ja menoeroa riittävyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo- ja menoeroa ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli vuonna 2022 tilinpäätöksessä positiivinen kuudetta vuotta peräkkäin, ja kolmatta vuotta peräkkäin myös toiminnan ja investointien rahavirran viiden vuoden kertymä oli positiivinen. Se siis kertoo siitä, että Rautavaaran kunta on viime vuosina pystynyt lyhentämään lainojaan ja vahvistamaan kassansa.

RAHOITUSLASKELMA	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 410 795	520 610	2 564 564	2 914 311	2 068 436
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-10 063	80 995	-64 638	166 482	-5 376
Tulorahoitus yhteensä	1 400 732	601 606	2 499 926	3 080 793	2 063 060
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-859 775	-524 717	-809 432	-335 014	-414 145
Rahoitusos. investointimenoihin	29 333	20 333	0	20 727	38 693
Pysyvien vast. hyödykk. luov.	32 285	5 906	10 380	18 141	11 960
Investoinnit netto	-798 157	-498 479	-799 052	-296 146	-363 492
Toiminnan ja invest. rahavirta	602 575	103 127	1 700 874	2 784 647	1 699 568
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		1 000 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähen.	-1 528 602	-1 330 634	-1 432 666	-1 432 666	-1 436 966
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	664 978	-13 575	-173 010	-81 965	322 382
Rahoituksen rahavirta	-863 624	-344 209	-1 605 676	-1 514 631	-1 114 584
Rahavarojen muutos	-261 049	-241 082	95 198	1 270 016	584 984
Rahavarat 31.12. €	1 345 159	1 104 076	1 199 275	2 469 291	3 054 276
Rahavarat 1.1. €	1 606 208	1 345 158	1 104 076	1 199 274	2 469 291
Rahavarojen muutos	-261 049	-241 082	95 198	1 270 017	584 984

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja invest. rahavirran					
kertymä 5 vuodelta (1000 €)	- 3 237	- 2 358	1 705	5 597	6 891
Investointien tulorahoitus, %	169,9	103,2	316,8	927	550
Laskennallinen lainanhoitokate	1	0,4	2,1	2,8	2,5
Lainanhoitokate	0,9	0,4	1,7	2,0	1,4
Kassan riittävyys, pv	27	22	25	51	61
Asukasmäärä	1 652	1 602	1 561	1 513	1 476

Rahoituslaskelman välitulokset toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että

menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jataan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. (2019)

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

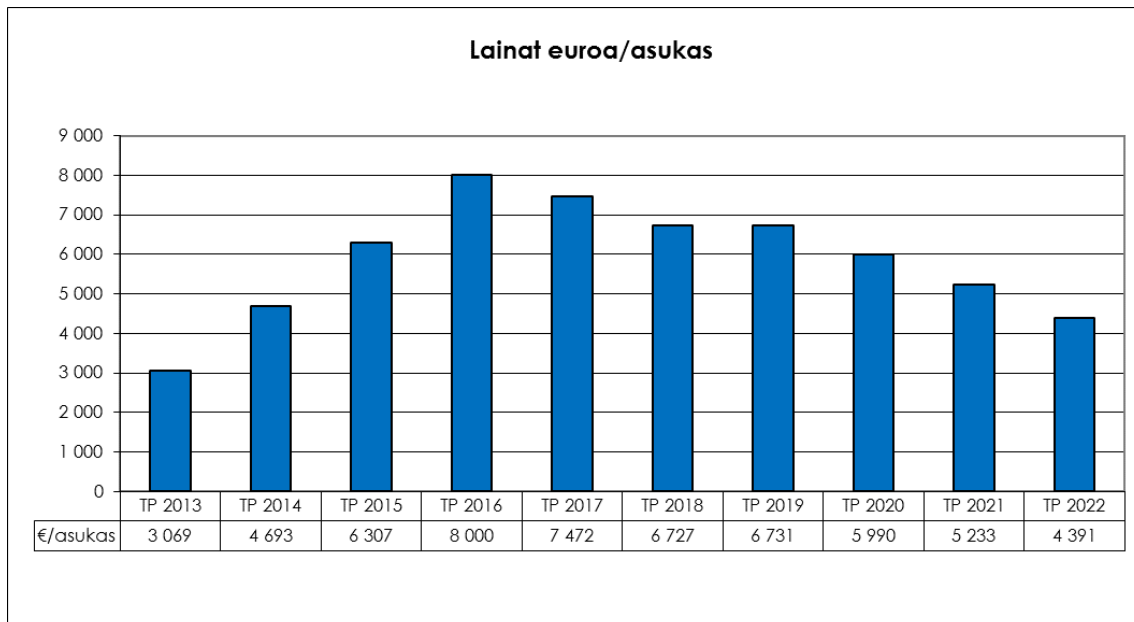
Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

1.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

Tilinpäätös 2022 on kuudes peräkkäinen tilinpäätös, milloin kunnan kokonaislainamäärä pienenee, eli velkaantuminen laskee. Myös muut rahoitusasemaa kuvaavat taseen tunnusluvut paranivat kuudetta vuotta peräjäälkeen (pois lukien taseeseen kertynyt ylijäämä ei kasvanut vuonna 2019).

Lainamäärä pieneni 1 437 000 eurolla ja asukaskohtainen velka oli viime vuoden lopussa 4 391 euroa (kuva 3). Kokonaislainamäärä on nyt noin 6,5 miljoonaa euroa (vuonna 2021 7,9 miljoonaa euroa). Asukaskohtainen lainamäärä oli 842 euroa pienempi per asukas kuin vuonna 2021. Rautavaaran kunnalla on taseylijäämää nyt 9,8 miljoonaa euroa.

Kuva 4: Lainamäärä euroa per asukas

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
	1 000 €			1 000 €	
A PYSYVÄT VASTAAVAT	20 263	20 762	A OMA PÄÄOMA	18 169	16 969
I Aineettomat hyödykkeet	110	138	I Peruspääoma	8 395	8 395
Aineettomat oikeudet	5	4	II Arv onkorotusrahasto		
Muut pitkäv aikutteiset m	105	134	III Muut omat rahastot		
			IV Edell. tilikauden ylijäämä	8 574	7 230
II Aineelliset hyödykkeet	15 797	16 273	V Tilikauden yli-/alijäämä	1 200	1 344
Maa- ja vesialueet	2 658	2 651			
Rakennukset	11 259	11 613	B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
Kiinteät rak. ja laitteet	1 403	1 371	VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	65	71			
Ennakkomaksut ja kesken	412	567	C PAKOLLISET VARAUKSET	300	300
eräiset hankinnat			Muut pakolliset v araukset	300	300
III Sijoitukset	4 356	4 351	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	60	70
Osakkeet ja osuudet	4 106	4 101	Lahjoitusrahastojen pääomat	60	70
Muut lainasaamiset	185	185			
Muut saamiset	65	65	E VIERAS PÄÄOMA	8 395	9 459
			I Pitkäaikainen	5 539	6 481
B TOIMEKSIANTOJEN VARA	10	10	Lainat rahoitus- ja v akuutuslaitoksi	5 539	6 481
Valtion toimeksiannot	0	0	Siirtovelat		
Lahjoitusrah. erityiskatteet	10	10			
			II Lyhytaikainen	2 856	2 978
			Lainat rahoitus- ja v akuutuslaitoksi	941	1 437
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 651	6 026	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
I Vaihdo-omaisuus			Saadut ennakot	128	75
			Ostovelat	642	409
II Saamiset	3 597	3 557	Muut velat/Liittymismaksut ja muu	124	129
Pitkäaikaiset saamiset	2 256	2 391	Siirtovelat	1 021	928
Myyntisaamiset			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	26 924	26 798
Lainasaamiset					
Muut saamiset	2 256	2 391			
Siirtosaamiset					
Lyhytaikaiset saamiset	1 341	1 166	TASEEN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Myyntisaamiset	474	481	Omavaraisuusaste, %	67,1	63,5
Muut saamiset	224	184	Suhteellinen velkaantuneisuus-%	46,2	50,7
Siirtosaamiset	643	501	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	9773	8574
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	6622	5667
III Rahat ja pankkisaamiset	3 054	2 469	Lainakanta 31.12., 1000 €	6481	7918
			Lainakanta 31.12., €/asukas	4391	5233
VASTAAVAA YHTEENSÄ	26 924	26 798	Lainat ja v astuut 31.12.	6500	7948
			Lainat ja v astuut 31.12., €/asukas	4404	5253
			Lainasaamiset, 1000 €	185	185
			Asukasmäärä	1476	1513

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuusastetta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkuma-varana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

$$= [\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvoiton päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.3.4 Kokonaistulot ja menot

Kokonaistulosten ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	Euroa	%	MENOT	Euroa	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	2 808	15,3	Toimintakulut	16 212	89,5
Verotulot	6 677	36,3	- Valmistus omaan käyttöön		
Valtionosuudet	8 419	45,8			
Korkotuotot	71	0,4	Korkokulut	45	0,2
Muut rahoitustuotot	352	1,9	Muut rahoituskulut	2	0,0
Satunnaiset tuotot		0,0	Satunnaiset kulut		0,0
Tulorahoituksen korjauserät		0,0	Tulorahoituksen korjauserät		0,0
-Pys.vast.hyödykk.luov.voitot	-5	0,0	+/- Pakoll. varausten muutos		0,0
Investoinnit			-Pys.vast.hyödykk.luov.tappiot		
Rahoitusos. investointimen.	39	0,2	Investoinnit		
Pys.vast.hyödykk.luov.tulot	12	0,1	Investointimenot	414	2,3
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähenn.		0,0	Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 437	7,9
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Oman pääoman lisäykset		0,0	Oman pääoman vähennykset		0,0
Kokonaistulot yhteensä	18 373	100,0	Kokonaismenot yhteensä	18 110	100,0

Täsmäytys

Kokonaistulot	18 373
Kokonaismenot	18 110
	<u>263</u>

Rahoituslaskelmasta:

Rahavarojen muutos	585
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>322</u>
	263

1.4 Tilikauden tuloksen käsittely

Rautavaaran kunnan vuoden 2022 tilikauden tulos on

- **Ylijäämäinen 1 199 287,01 euroa**
- **Ylijäämä esitetään siirrettäväksi taseen tilikauden yli-/alijäämätillille**
- **Kun vuoden 2022 ylijäämä 1 199 287,01 euroa lisätään taseeseen, kasvaa kumulatiivinen ylijäämä taseessa 9 773 359 euroon**
- **Taseessa ei ole kattamatonta alijäämää**

Kuntalain (410/2015) talouden tasapainovaatimukset ovat kiristyneet ja erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriisikuntamittaristo on uudistunut. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Laki on tullut voimaan 1.3.2019. Uusia raja-arvoja sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Rautavaaran kunnalla ei ole välitöntä uhkaa joutua arviointimenettelyyn.

1.5 Arvio tulevasta kehityksestä, riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Vuodesta 2023 alkaen kunnan talouden ja toiminnan suunnitelma on poikkeuksellinen verrattuna aikaisempiin vuosiin. Ennen vuotta 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Pohjois-Savossa vastasivat kunnat ja sairaanhoitopiirit, mutta 1.1.2023 alkaen vastuu siirtyy Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Uudistus mullisti Rautavaaran kunnan toiminnallisten vastuiden lisäksi myös rahoitusjärjestelmän, kun yli kolmannes kunnan verotuloista ja lähes yhdeksän kymmenesosaa valtionosuuksista siirtyi Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoittamiseen. Näin ollen tulevien vuosien talousarviot ja -suunnitelmat ovat merkittävästi erilaisia kuin vuoden 2022 tilinpäätös.

Hyvinvointialueuudistuksen lisäksi Rautavaaran kunnan talousarvio vuodelle 2023 on valmisteltu vielä perustuen vuonna 2020 hyväksyttyyn talouden tasapainotussuunnitelmaan, jolla kunnan taloutta tasapainotetaan vuosien 2021–2023 aikana yhteensä noin 375 000 euroa per vuosi. Toimivaltaiset elimet vastaavat tasapainotussuunnitelman keinojen valmistelusta ja täytäntöönpanosta.

Tasapainotussuunnitelma ei sisällä merkittäviä rakenteellisia muutoksia, eivätkä tasapainotussuunnitelman toimet johda irtisanomisiin tai lomautuksiin. Henkilöstömuutokset toteutetaan luonnollisen poistuman kautta (eläköityminen, määräaikaisuuden päättyminen, työntekijän oma irtisanoutuminen). Myöskään veronkorotuksia tai -laskuja ei tehty vuodelle 2023, sillä hyvinvointialueuudistuksen vuoksi verotuksen muutoksia ei voinut tehdä. Verotuksen muutosten osalta tilannetta arvioidaan kuitenkin säännöllisesti vuosittain. Hyväksytyn tasapainotussuunnitelman lisäksi on mahdollista päättää myös muista taloutta sopeuttavista toimista, mikäli se osoittautuu tulevaisuudessa välttämättömäksi.

Suurien muutosten keskellä kunnan talousarvio on kuitenkin vuoden 2023 osalta tasapainoinen. Ylijäämää arvioidaan kertyvän vuonna 2023 marginaalisen verran 26 331 euroa, mutta koko taloussuunnitelma vuosille 2023–2025 on kuitenkin alijäämäinen -519 616 euroa. Vaikka taloussuunnitelma ei ole kuntalain (410/2015) 110 § 3 momentin mukainen, koska se ei ole kolmen vuoden suunnitelmakaudella tasapainossa tai ylijäämäinen, on alijäämä kuitenkin varsin maltillinen suhteessa kunnan talouden kokoon tai taseeseen kertyneeseen ylijäämään.

Vuonna 2023 ei oteta ollenkaan pitkäaikaista talousarviolainaa, eikä myöskään lyhytaikaista kassalainaa. Ennusteen mukaan kunnan kokonaislainamäärä jatkaisi laskuaan ja olisi vuonna 2025 noin 4,5 miljoonaa euroa. Kunnan velkataakka on edelleen merkittävä, mutta nopeasti laskeva. Korkea lainamäärä tekee korkoriskin yhdeksi kunnan merkittävimmistä riskeistä, jolta on kuitenkin suojauduttu sitomalla osa lainoista kiinteään korkoon ja lyhentämällä lainoja mahdollisimman nopeasti. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen velat on hoidettava entistä pienemmällä tulopohjalla.

Lyhyellä tähtäimellä kunnan talous on kuitenkin tasapainossa, ja Rautavaaran kunnalla ei ole taseessa kattamatonta alijäämää, vaan kumulatiivista taseylijäämää on vuoden 2022 tilinpäätöksessä 9,8 miljoonaa euroa.

Suuri haaste tulevassa kehityksessä on laskeva väkimäärä ja ikääntyvä väestö.

Riskienhallinta

Hyvinvointialueiden aloittamisen myötä Rautavaaran kunnan toiminnot ja talous pieneni toimintakatteen osalta alle kolmannekseen vuoden takaisesta. Muutos vaikeuttaa mm. investointien toteuttamista huomattavasti. Pienemmän käyttötalouden oloissa tulisi kyetä huomattavasti nykyistä suurempaan tehokkuuteen. Eräissä asiantuntija-arvioissa sote-uudistuksen myötä sote-toimintojen tilatarpeen arvioidaan jopa puolittuvan nykyisestä, mikä muodostaa merkittävän kiinteistöriskin omistajakunnalle. Myös vanhojen, kunnalla yhä olevien kiinteistöjen korjausvelka on kasvanut aiemmista selvityksistä. Tämän vuoksi olisi kunnan mm. kyettävä luopumaan sellaisesta kiinteistöomaisuudesta, joka ei ole kunnan ydintoimintojen kannalta perusteltua, kuten todettiin myös taloudentasapainotussuunnitelmassa. Osin tästä syystä kunta teki vuosina 2021 ja 2022 taseeseensa arvonalennuksia. Kunnan ydintoimintojen kaventuessa myös tytäryhtiöiden ja vesilaitoksen talous nousee suuremmaksi omistajapolitiittiseksi riskiksi.

Rautavaaran kunnan talouden haasteet liittyvät väestön ikääntymiseen, korkeaan sairastavuuteen sekä työttömyyteen ja alhaiseen työllisyysasteeseen. Kunnilla on hyvinvointialueuudistuksen jälkeenkin paljon tehtäviä, jotka sen tulisi itse rahoittaa, mutta iäkkäissä ja matalan työllisyysasteen kunnissa rahaa tuovan työikäisen väestön osuus on pieni. Myös TE-palvelujen siirtyminen kuntien vastuulle TE-2024 uudistuksessa lisää kuntien kuormaa. Peruspalveluverkon ylläpitäminen alkaa tuottaa haasteita ja riskinä on, että kunnan omat käytettävissä olevat tulot eivät riitä kattamaan menoja. Väestörakenne on monessa Suomen kunnassa kääntynyt pääläelleen, ja Rautavaara on yksi näistä kunnista. Kunnan väestöllinen huoltosuhde on vinoutunut, ja huoltosuhteen voimakas heikkeneminen aiheuttaa kovia talouspaineita kunnalle. Kunnan väestön voimakas väheneminen ja vanheneminen ovat riskejä kunnalle sekä taloudellisesti että kunnan elinvoiman ja alueen työvoiman riittävyyden kannalta. Ikärakenteen muutos ja väestön väheneminen tulee ottaa entistä paremmin huomioon tulevaisuuden palvelutarpeita ja palvelurakennetta mietittäessä.

Rautavaaran kunnan ohut organisaatio muodostaa oman riskitekijänsä. Pienessä kunnassa kunnanjohtajan, palvelualuejohtajien ja esimies- ja asiantuntijatyötä tekevien henkilöiden tehtäväkokonaisuudet ovat hyvin laajoja. Sijaisjärjestelyihin on kiinnitetty viime aikoina erityisesti huomiota, mutta kunnassa on paljon työtehtäviä, joita hoitaa vain yksi työntekijä, jolle ei ole välttämättä pätevää sijaista. Kuntien alati lisääntyvät tehtävät ja vastuut saattavat työntekijät ahtaalle. Delegointimahdollisuuksia ei juuri ole ja pienessä organisaatiossa jokainen työntekijä on kriittinen tekijä, jonka vuoksi onnistunut rekrytointi sekä henkilöstön pysyvyys ovat avaintekijöitä työssä jaksamisen ja onnistumisen kannalta. Henkilöstöriskeistä on eläköityminen ja rekrytointivaikeuksien lisäksi tunnistettu myös ns. vaaralliset työyhdistelmät, joita on pyritty välttämään.

Rautavaaran kunnalla on merkittävät saamiset entiseltä Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnalta, nykyiseltä Vaaran Valo osuuskunnalta. Kunnan taseessa on pitkäaikaisina saamisina Vaaran Valolta yhteensä 2 255 738,61 euroa, ja lyhytaikaisena (vuonna 2023 erääntyvää) saamisena on 135 014,52 euroa (31.12.2022). Kunta tiedostaa saamisiin liittyvän epävarmuuden, vaikka maksusuoritukset saamisista ovat tulleet ajallaan tai jopa etupainotteisesti. Saamiset ovat edelleen yksi merkittävimmistä kunnan taloudellisista riskeistä suuren kokoluokkansa vuoksi.

Palvelujen ja tietokantojen digitalisoituessa kasvaa myös tietoturvariskin suuruus. Kunta on suojautunut riskeiltä yllä mainittujen toimien lisäksi myös kartoittamalla riskit eri toiminnoissa pääosin toiminnan muutosten suunnittelun yhteydessä. Tunnistetut keskeiset osa-alueiden kehittämistarpeet ovat mm. parempi toiminnan ohjeistus, suunnittelun dokumentointi ja kaikkien asiakirjojen tekeminen, tallentaminen ja arkistointi Dynasty10-asianhallintajärjestelmään. Riskejä on minimoitu mm. lisäämällä asiantuntemusta asioiden valmistelussa, paremmalla toiminnan suunnittelulla ja

johtamisella, sekä valvonnan ja vastuiden selventämisellä ja toteuman aktiivisella seuraamisella sekä talousarvion raamiin että tavoitteisiin.

Toimintojen riskejä on kartoitettu vakuutusten kilpailutuksen yhteydessä vuonna 2021. Vakuutuksilla myös pienennetään mahdollisia riskivahinkoja. Valmiussuunnitelmien laadinnan yhteydessä vuonna 2020 on kartoitettu riskejä mm. erinäköisiin normaaliolojen häiriötilanteisiin liittyen. Kunta on myös ottanut käyttöönsä WPro/HaiPro-järjestelmän riskien ja läheltä piti-tilanteiden kartoittamiseen.

Edellä mainittujen riskien ja epävarmuustekijöiden lisäksi maailma on kamppailut jo kolme vuotta koronaviruspandemian kanssa, eikä koronapandemia ole vielä ohi.

Viime vuonna alkoi Venäjän aggressiivinen hyökkäyssota ukraina, joka sai aikaan pakolaisvyöryn Eurooppaan. Sodalla on valtavasti vaikutuskanavia Suomen kansantalouteen ja aseiden ohella sotatoimia käydään myös muilla rintamilla, kuten informaation levityksessä. Myös kuntien huoltovarmuuteen, häiriöihin ja hybridivaikuttamiseen liittyvä varautumistoiminta on tarkistettava. Kunnille aiheutuu menopaineita myös ukrainalaisten turvapaikanhakijoiden tai tilapäisen suojelun direktiivin perusteella maahan tulleiden henkilöiden palveluiden, kuten varhaiskasvatuksen tai opetuksen, järjestämisestä. Näin on käynyt myös Rautavaaralla ja Rautavaara on tarjonnut ns. kuntasopimukseen pohjautuen ukrainalaisille pakolaisille majoitusta. Kuntaan on ollut majoittuneena viime syksystä lähtien 20-30 ukrainalaista pakolaista.

Sodan vaikutuksia Suomeen on vaiheessa mahdotonta arvioida luotettavasti, koska sen kestosta ja tulevista tapahtumista ei voi sanoa mitään varmaa. Jos Venäjän sota Ukrainassa pitkittyy ja nostaa Suomessa työttömyyttä, kunnille aiheutuu työttömyyden hoidosta lisäkustannuksia niin sosiaaliturvan kuin työttömien palveluiden muodossa. Työttömyyteen liittyvät kustannukset keskittyvät tyypillisesti suurille kaupungeille. Venäjän hyökkäyksellä on väistämättä vaikutuksia myös julkisen sektorin verokertymiin. Kriisit ja koetut poikkeusolot ovat pakottaneet myös kunnan priorisoimaan työtehtäviä ja ajankäyttöä.

Sisäinen valvonta

Sisäisen valvonnan järjestämisvastuu on kunnanhallituksella. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää kunnan toiminnan laadukasta johtamista, riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa, mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä, toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisen tarkastuksen tarkoituksena on varmistaa, että organisaation toiminta on tavoitteiden, päämäärien ja toimintaperiaatteiden sekä säädösten ja määräysten mukaista. Sisäinen tarkastus tukee toiminnan taloudellisuutta ja tuloksellisuutta sekä johtamis- ja hallintojärjestelmän kehittämistä.

Kuntalaissa ei ole säädetty sisäisestä tarkastuksesta, sillä kuntien ja kuntayhtymien erilaisen koon ja organisoitumismuotojen vuoksi kaikille kunnille ja kuntayhtymille yhtenäisen sisäisen tarkastuksen järjestämismallia ei ole löydettävissä. Suositeltavaa kuitenkin on, että etenkin keskisuudessa ja suuressa kunnassa ja kuntayhtymässä on ammattimainen sisäisen tarkastuksen toiminto. Se voidaan järjestää esimerkiksi kunnan/kuntakonsernin tai kuntayhtymän omana toimintana, yhteistoimintana muiden kuntien kanssa tai se voidaan hankkia ulkopuolisilta palvelujen tuottajilta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan.

Rautavaaran kunnanvaltuusto päätti 13.12.2021 § 75 sisäisen valvonnan järjestämisen linjauksesta, tavoitteista ja osa-alueista sekä niiden toimeenpano-, seuranta- ja arviointimenettelyistä Rautavaaran kunnassa ja kuntakonsernissa seuraavasti:

- sisäinen valvonta toteutetaan vuosittain osana tilinpäätöstä, jolloin kunnanhallitukselle annetaan selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta
- erillistä sisäistä tarkastusta (sisäisen tarkastuksen toimikuntaa) ei ole
- riskienhallinnan osalta selonteossa hyödynnetään soveltuvin Kuntaliiton mallilomaketta
- sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa huomioidaan kaikki kunnan palvelualueet

Sisäisessä valvonnassa on huomioitava, että kunnan tehtävien ja toimivallan jakoa säätelevät kuntalaki ja muu kuntia koskeva lainsäädäntö sekä kunnanvaltuuston hyväksymä hallintosäätö. Nykyistä voimassa olevaa hallintosäätöä on voimaantulonsa 1.1.2020 jälkeen päivitetty aina, jos säännöstyössä on havaittu puutteita. Hallintosäätöä on määritelty selkeästi toimielinten ja viranhaltijoiden toimivalta. Hallintosäätöä ja vuosittain talousarvion yhteydessä valtuusto määrittelee rahamääräisen toimivallan hankintoihin. Lisäksi kunnanhallitus antaa vuosittain ohjeet talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnasta ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeet, sekä tilinpäätöksen laadintaohjeet kunnanjohtajan johdolla. Myös tietoturvan osalta on oma ohjeistuksensa ja tiedonohjaussuunnitelma (TOS) sekä asiakirjahallinnon ja arkistoinnin toimintaohjeet ovat hyväksytty vuonna 2019. Kunnassa on myös hankintaohje. Ohjeiden noudattamista valvotaan.

Sisäistä valvontaa palvelevat myös ohjeet viranhaltijapäätösten tiedottamisesta esimiehille ja määritellyille luottamushenkilöille. Kunnanhallitus valitsee edustajansa lautakuntien kokouksiin lakisääteisen kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan edustuksen lisäksi.

Sisäisessä valvonnassa havaittiin, että säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa on toimittu pääsääntöisesti ohjeiden mukaisesti ja havaittuihin poikkeamiin on puututtu. Isoimpina poikkeamina sisäisessä valvonnassa huomattiin virheet monitoimitalon peruskorjausurakan kilpailutuksessa ja hankintapäätöksessä, jotka kunnanhallitus itseoikaisuna korjasi 12.09.2022 § 109 ja otto-oikeuden käyttö hyvinvointilautakunnan 23.11.2022 § 60 päätökseen, jolla korjattiin virheellinen toimivalta-asia koulukyytien sekä asiointiliikenteen urakkasopimuksen hyväksymisessä.

Edelleen voidaan kuitenkin todeta, että erillisen sisäisen valvonnan resurssin puuttumisen vuoksi sisäinen valvonta ja riskienhallinta eivät ole rakenteeltaan järjestelmällistä ja hyvin dokumentoitua, joskin pienelle kunnalle tyydyttävällä tasolla ja poikkeamiin on pystytty puuttumaan.

Kirjanpitäjä tarkasti 31.12.2022 opastuksen käteiskassan (295,60 €), kirjaston käteiskassan (401,55 €), ateriapalvelun käteiskassan (909,95 €) työ- ja toimintakeskuksen käteiskassan (18,00 €). Kassat täsmäsivät. Ateriapalvelun käteiskassasta luovuttiin 1.1.2023.

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Toimintakertomuksessa esitetään yhdistelmä kunnan tytär-, osakkuus- ja muista omistusyhteisyyksistä sekä kuntayhtymistä, joissa kunta on jäsenenä. Yhdistelmässä ilmoitetaan tytäryhteisöjen lukumäärät yhteisötyypeittäin ja toimialoittain sekä kuntayhtymien, osakkuusyhteisöjen ja muiden omistusyhteisyyksien lukumäärät. Lisäksi ilmoitetaan yhdisteltyjen ja yhdistelemättä jätettyjen yhteisöjen lukumäärät. Tilinpäätöstiedot saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos yhdistely ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Toimintakertomuksessa tehdään lyhyesti selkoa, miten konserniohjaus on kunnassa järjestetty. Selvityksestä tulee käydä ilmi, mitä tavoitteita kunta omistajana on asettanut tytäryhteisöilleen ja miten konserniohjauksen piiriin kuuluvien yhteisöjen toiminnan seuranta ja raportointi on vastuutettu kunnan toimielimille ja viranhaltijoille. Toimintakertomuksessa on lisäksi tehtävä selkoa, miten valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toteutuneet kuntakonsernin toiminnassa.

Toimintakertomuksessa on esitettävä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä erityisesti talouden näkökulmasta. Kehitysarvion tulee tuoda esiin sellaiset seikat, joiden perusteella arvioidaan

tulevaisuudennäkymien poikkeavan aiemmasta kehityssuunnasta. Kertomuksessa on myös annettava selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.

Rautavaaran kuntakonserniin kuuluvat seuraavat tytäryhtiöt:

- Kiinteistö Oy Rautavaaran Virastotalo (kunnan omistusosuus 70,14 %)
- Rautavaaran Vuokratalot Oy (kunnan omistusosuus 100 %)

Tytäryhtiöille, kaikille kunnan edustajille ja tytäryhtiöiden hallituksille asetettiin seuraavat valtuustotason tavoitteet:

1. Konserniyhteisöjen on tuettava kuntastrategian ja kunnan talousarvion toteuttamista.

Tavoite on toteutunut. Kunta on ollut mukana kummankin tytäryhtiön toiminnassa ja vaikuttanut sen toimintaa edustajiensa ja annetun omistajaohjauksen kautta.

2. Tulostavoitteena kummallakin tytäryhtiöllä on omakustannusperiaate.

Omakustannusperiaate tarkoittaa, että yhtiöiden tulee tuotoillaan kattaa menonsa. Mahdollisista poikkeamista tulee erikseen sopia kunnan kanssa ja hinnoittelun tulee vastata yleistä kustannuskehitystä. Tilinpäätöksen mukainen tulos Kiinteistö Oy Rautavaaran Virastotalon osalta oli vuonna 2022 -233 151,55 euroa (vuonna 2021 -226 975,66 €) ja Rautavaaran Vuokratalot Oy:n osalta vuonna 2022 36,89 euroa (vuonna 2021 2,52 €).

Kiinteistö Oy Rautavaaran Virastotalon kirjanpidossa poistot ovat merkittävän suuret ja tekevät tuloksen tappiolliseksi. Rautavaaran Vuokratalot Oy on annetun omistajaohjauksen mukaisesti korottanut vuokrataksat omakustannustasolle.

3. Yhtiöiden tulee toteuttaa välttämättömät peruskorjaukset ja vuosikorjaukset ja turvata siten omistamiensa kiinteistöjen kunto sekä haettava ulkopuolista rahoitusta.

Välttämättömät peruskorjaukset on tehty. Kuntaan laaditaan vuonna 2023 kiinteistöstrategia, joka ohjaa myös tytäryhtiöitä.

4. Yhtiöiden tulee raportoida kunnalle hyväksytyjen konserniohjeiden mukaisesti.

Yhtiöiden raportointi kunnalle on parantunut ja vuoropuhelu asioiden hoitamiseksi on kehittynyt. Konsernin johdon tulee pystyä seuraamaan yhtiöiden toiminnan ja talouden tilannetta etukäteen. Määrätietoiselle omistajaohjauspolitiikalle on havaittu olevan tarvetta ja tätä kehitetään.

5. Yhtiöiden tulee laatia tilinpäätöksensä siten, että kuntakonsernin tilinpäätökseen voidaan ottaa tytäryhtiöiden tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase.

Tavoite on toteutunut.

6. Yhtiöillä tulee olla riittävät ohjeistukset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Tavoite on toteutunut osittain. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet on laadittu. Kunnan hankintaohje on myös tytäryhtiöitä ohjaava.

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2022	2021
Toimintatuotot	11 208 366	11 269 251
Toimintakulut	-24 717 568	-23 951 156
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiost)	24 971	19 618
Toimintakate	-13 484 231	-12 662 287
Verotulot	6 634 548	6 668 177
Valtionosuudet	9 085 699	9 406 998
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	76 135	75 247
Muut rahoitustuotot	353 585	259 417
Korkokulut	-101 044	-103 771
Muut rahoituskulut	-6 691	-5 285
Vuosikate	2 558 001	3 638 496
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 730 118	-1 816 016
Arvonalentumiset		-642 948
Satunnaiset erät	107 048	99 867
Tilikauden tulos	934 931	1 279 399
Tilinpäätössiirrot	818	2 409
Tilikauden verot	-1 494	-1 552
Laskennalliset verot	-156	-1 949
Vähemmistöosuudet	68 771	62 760
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 002 870	1 341 067

Konsernituloslaskelman tunnusluvut:

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	45,3	47,1
Vuosikate/Poistot, %	147,8	148,0
Vuosikate, euroa/asukas	1733	2405
Asukasmäärä	1476	1513

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, konsernin tulorahoitus on riittävä.

Vuosikatteen ja poistojen vertailussa käytetään seuraavaa tunnuslukua:

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / (\text{Suunnitelman mukaiset poistot} + \text{Arvonalentumiset})$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista investointitasoa. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonlaiset investoinnit.

Jos vuosikate on negatiivinen, on konsernin tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Konsernikohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 558 000	3 638 495
Satunnaiset erät	107 048	99 867
Tulorahoituksen korjauserät	-55 604	95 188
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 519 094	-1 270 272
Rahoitusosuudet investointimenoihin	42 313	28 308
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	37 012	116 600
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 169 675	2 708 186
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-10	-563
Antolainasaamisten vähennykset	1 133	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 226 587	478 552
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 437 167	-1 748 095
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-81 396	68 478
Oman pääoman muutokset	-126 593	116 094
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-10 149	-15 687
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 283	-917
Saamisten muutokset	-226 006	112 776
Korottomien velkojen muutokset	472 967	6 731
Rahoituksen rahavirta	-181 917	-982 631
Rahavarojen muutos	987 758	1 725 555
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	5 170 455	4 185 772
Rahavarat 1.1.	2 460 217	2 460 217
	987 758	1 725 555

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut:

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta (1000 €)	5568	4747
Investointien tulorahoitus, %	173	193
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	2,03
Kassan riittävyys	68	56

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jataan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. (2019)

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1-2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
	1 000 €	1 000		1 000 €	1 000
PYSYVÄT VASTAAVAT	24 171	24 290	OMA PÄÄOMA	15 992	14 911
Aineettomat hyödykkeet	270	316	Peruspääoma	8 395	8 395
Aineettomat oikeudet	189	222	Arvonkorotusrahas	6	7
Muut pitkäaikaiset mer	78	94	Muut omat rahastot	433	439
Ennakkomaksut	3				
Aineelliset hyödykkeet	23 326	23 392	Edellisten tilikausien ylijäämä	6 155	4 729
Maa- ja vesialueet	3 076	3 066	Tilikauden yli-/alijäämä	1 003	1 341
Rakennukset	16 017	16 278			
Kiinteät rak. ja laitteet	1 827	1 721	VÄHEMMISTÖOSUUKSET	83	83
Koneet ja kalusto	654	624			
Muut aineelliset hyödykkeet	49	40	PAKOLLISET VARAUUKSET	552	610
Ennakkomaksut ja kesken-			Muut pakolliset varaukset	552	610
eräiset hankinnat	1 703	1 663			
Sijoitukset	575	582	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	139	138
Osakkuusyhtiöosuudet	137	178			
Muut osakkeet ja osuudet	324	288			
Joukkov eläkelainasaami	1	2			
Muut lainasaamiset	26	26	VIERAS PÄÄOMA		
Muut saamiset	88	88	Pitkäaikainen korollinen vieras pääom	12 094	11 899
			Pitkäaikainen koroton vieras pääom	13	13
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	86	74	Lyhytaikainen korollinen vieras pääom	1 413	1 991
			Lyhytaikainen koroton vieras pääom	3 677	3 115
VAHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	91	89	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	33 963	32 760
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset	2 256	2 391	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Lyhytaikaiset saamiset	2 188	1 730			
			Omavaraisuusaste, %	47,5	45,8
Rahoitusarvopaperit	44	208	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	63	62,2
			Kertynyt ylijäämä, 1000 €	7158	6070
Rahat ja pankkisaamiset	5 127	3 978	Kertynyt ylijäämä, €/asukas	4850	4012
			Konsernin lainat, €/asukas	9151	9180
VASTAAVAA YHTEENSÄ	33 963	32 760	Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	13507	13890
			Lainat ja vuokratuut 31.12.	14126	14316
			Lainat ja vuokratuut, €/asukas.	9570	9462
			Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	26	28
			Kunnan asukasmäärä	1476	1513

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Kun käytetään lyhennettyä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Omavaraisuusaste mittaa

konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakomaksuilla. Kun käytetään lyhennettyä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

$$= [\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$$

Luku osoittaa konsernin asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Kuntayhtymän konsernissa asukaskohtaista tunnuslukua ei esitetä.

Konsernin lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Konsernin lainat, euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymän konsernissa ei asukaskohtaista lainamäärää esitetä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

2 Talousarvion toteutuminen

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110.5 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi, ovatko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla (KuntaL 110.4 §). Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin rahavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa (KuntaL 110.4 §). Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu laaditaan vähintään sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

Toteutumisvertailun laadinnasta vastaa kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- tai toimenhaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa annetaan talousarvion toteutumisvertailuosassa (KuntaL 113, 115 §). Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista (KuntaL 121.2 §). Arvioinnissa keskeinen tietolähde on toimintakertomuksen toteutumisvertailu.

Toteutumisvertailuun otetaan alkuperäinen talousarvio, talousarviomuutokset, muutettu talousarvio ja toteutuma sekä poikkeama muutetun talousarvion ja toteutuman välillä. Euromääräisen poikkeaman lisäksi poikkeama voidaan esittää suhteellisena osuutena.

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Kunnan toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto on asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen.

Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina.

2.1.1 Hallintopalvelut

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

2.1.1.1 Kunnanhallitus

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2022

Hallintopalveluiden tehtävänä on ohjata, yhteen sovittaa ja tukea kuntakonsernin toimintaa. Hallintopalveluiden toimintaa johti ja toiminnasta vastasi hallintojohtajan viransijainen. Hallintopalveluihin sisältyy yksi tulosalue, kunnanhallitus.

Vuonna 2022 järjestettiin ensimmäistä kertaa aluevaalit hyvinvointialueuudistuksen vuoksi. Valmisteluja toimintojen, henkilöstön ja sopimusten siirtämiseksi hyvinvointialueelle tehtiin kunnassa koko vuoden ajan. Kunnassa käynnistettiin yhteistoimintamenettely henkilöstön siirrosta hyvinvointialueelle ja kunnan henkilöstöstä noin puolet siirtyi vuodenvaihteessa 2022–2023 liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle ja Servica Oy:n palvelukseen.

Kunnan oman palkkakirjanpitäjän irtisanouduttua syksyllä 2022 palkanlaskennan vuoden loppuun saakka hoiti palkanlaskijan varahenkilönä henkilöstösihteeri. Varajärjestely oli tarkoitettu lyhyitä sijaistuksia ajatellen ja palkanlaskennan pitäminen yhden palkkakirjanpitäjän osaamisen takana on

ollut riski työnantajalle juuri poikkeustilanteiden ja yllättävien poissaolojen suhteen. Tässä yhteydessä kartoitettiin, miten on järkevää ja turvallista hoitaa kunnan palkanlaskenta tilanteessa, jossa yli puolet kunnan palkkapsuksesta siirtyy hyvinvointialueelle. Palkanlaskentapalveluiden järjestämistä valmisteltiin siten, että Monetra Pohjois-Savo Oy:llä oli valmiudet ottaa kunnan palkanlaskenta hoitaakseen vuoden 2023 alusta lukien. Pysyvä ratkaisu päätetään vuonna 2023.

Neuvonnan palvelusihteerin eläköityessä ei aivan päästy tavoitteeseen, jossa eläköityneen palvelusihteerin tilalle ei palkata uutta henkilöä, vaan palkattiin hallintopalveluiden ja elinvoimapalveluiden yhteinen palvelusihteeriksi. Neuvonnan toimintaa kuitenkin supistettiin siten, että neuvonta on suljettuna perjantaisin, mutta neuvonnan puhelin palvelee myös perjantaisin.

Uusi asianhallintajärjestelmä otettiin käyttöön. Tulostusympäristöä ei kilpailutettu eikä tulostustapaa muutettu keskitettyyn turvatulostukseen vuoden 2022 aikana tavoitteen mukaisesti, vaan tämä jatkuu vuonna 2023.

Hallintopalveluiden tulosalue kunnanhallitus alitti sille varatun määrärahan noin 55 000 eurolla. Tähän vaikuttaa suurimmilta osin henkilöstökulujen toteutuminen budjetoitua pienempänä sekä palvelujen ostojen toteutuminen budjetoitua pienempänä (mm. tilintarkastuspalvelut, työterveyshuolto, ict-palvelut).

Henkilöstöhallinto

Kunnanhallituksen alainen henkilöstöjaosto kokoontui vuoden 2022 aikana neljä kertaa ja yhteistyökomitea neljä kertaa.

Kunnassa otettiin käyttöön korvaavan työn ja työn muokkauksen toimintamalli. Toimintamallien käyttöönotto lisäsi entisestään yhteistyötä ja vuoropuhelua työterveyshuollon kanssa. Työterveyshuollon kustannukset vuonna 2022 olivat 93 707 euroa (vuonna 2021 112 742 €), joten kustannukset laskivat 19 035 euroa eli 16,88 %.

Kunta haki ja sai Kevan Työelämän kehittämisrahaa, joskin hankkeen toimenpiteet ajoittuvat vuodelle 2023. Hankkeessa toteutetaan esihenkilövalmennuksia, joita varten yhteistyökumppani kilpailutettiin loppuvuonna 2022.

Työhyvinvoinnin saralla tapahtui parannuksia. Työhyvinvointikyselyssä työhyvinvointiprosentiksi muodostui 80 % (vuonna 2021 78 % ja vuonna 2020 78 %), joskin vastausprosentiksi muodostui vain 45,2 % (vuonna 2021 51,9 % ja vuonna 2020 62,8 %). Henkilöstölle tarjottavaa ePassi Flex -etuuden arvoa nostettiin 30 eurosta 200 euroon vuodessa per työntekijä.

Työsuojelun täydennysvaalit järjestettiin loppuvuodesta 2022, sillä kunnan työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutettu siirtyivät hyvinvointialueen palvelukseen.

Hallintopalveluiden valtuustotason tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori	Toteutuminen
	Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden		
Palveluita kysyntää vastaavaksi	Neuvonnan toiminnan tarkastelu kävijämääriä vastaavaksi ja innovatiivisten ratkaisujen selvittäminen neuvonnan palveluiden toteuttamiseksi.	Kävijämäärät, vaihtoehdot neuvonnan palveluiden toteuttamiseksi selvitetty ja ratkaistu.	Tavoite toteutui ja käytännön toimenpiteet jatkuvat vielä vuonna 2023. Tehty päätös, että neuvonta on kiinni perjantaisin. Kävijämääriä ei laskettu, mutta Kelan asiakasmäärät tilastoidaan. Vuoden 2023 aikana muutetaan

			neuvonnan palvelua siten, että asiakaspalvelun saa kutsunappia painamalla.
Valmiuden ja varautumisen ylläpidon kehittäminen	Kriisiviestintäsuunnitelma päivitetään ja toimintakortit laaditaan ja käydään yhdessä läpi esihenkilöiden kesken.	Suunnitelma päivitetty, toimintakortit laadittu otettu käyttöön.	Tavoite ei toteutunut.
	Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi		
Markkinoinnin monipuolisuus	Kuntastrategiasta laaditaan video markkinoinnin tueksi. Markkinointisuunnitelmaan sisällytetään erilaisia markkinointitapoja. Työpaikkojen houkuttelevuuden lisääminen markkinoimalla mm. henkilöstöetuja, myönteisen työnantajakuvan markkinointi.	Video tehty. Toteutetun markkinoinnin monipuolinen sisältö. Työpaikkaa hakeneiden lukumäärän kehitys	Toteutui. Markkinointisuunnitelma on laadittu ja siinä on huomioitu erilaiset markkinoinnin keinot. Suunnitelma monipuolistuu vuonna 2023, mm. työnantajakuvan ja koko kunnan markkinointia radiomainonnalla. Työpaikkaa hakeneiden lukumäärän kehitystä ei seurattu.
	Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön		
Viestinnän ja markkinoinnin suunnitelman laatiminen	Laaditaan koko kuntaa koskeva markkinointisuunnitelma ja markkinointibudjetti.	Suunnitelma laadittu	Toteutui. Markkinointisuunnitelma ja markkinointibudjetti on laadittu.
Palveluiden kilpailuttamisella säästöjä	Tulostinympäristö kilpailutetaan sekä luovutaan huoneissa olevista tulostimista ja siirytään keskitettyyn (turva)tulostukseen	Kilpailutukset ja päätökset tehty, saatujen säästöjen määrä	Tavoite ei toteutunut.
Palvelusihteerin eläköityessä tehtävää ei täytetä	Yhden palvelusihteerin eläköityminen on loppuvuonna 2022, eikä tehtävää täytetä vaan työt hoidetaan sisäisin järjestelyin.	Sisäiset tehtäväjärjestelyt tehty	Tavoite ei täysin toteutunut; palkattiin elinvoimapalveluiden ja hallintopalveluiden yhteinen palvelusihteeriksi, joka paikkasi eläköitynyttä palvelusihteeriksi. Ko. palvelusihteerin siirtyessä sijaistamaan henkilöstösihteeriksi, tehtiin sisäiset tehtäväjärjestelyt alkuvuonna 2023.
	Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen		
Työsuojelutoiminnan johtamisen terävöittäminen	Työsuojelutoiminnan vuosikellon laatiminen.	Toiminnan suunnitelmallisuus	Tavoite toteutui osittain. Toiminnan suunnitelmallisuutta ja yhteistyötä työsuojeluvaltuutetun kanssa on lisätty mutta vuosikelloa ei ole laadittu.

Henkilöstön tehtävänkuvia kirkastetaan ja sijaisuusjärjestelyt turvataan	Palvelusihteeri-/hallintotiimi muodostetaan yhteistyössä työntekijöiden kanssa heitä osallistaen.	Tiimi muodostettu, sijaisuudet selvillä	Tavoite ei toteutunut, sillä toimintaympäristössään on tapahtunut muutoksia.
Työhyvinvointitoiminta ja työkykytoiminta kehittyi	Työhyvinvoinnin ja työkyvyn parantamiseksi haettu hankerahoitusta mahdollisuuksien mukaan. Henkilöstösihteeri aktiivisesti henkilöstötoiminnan kehittämisestä. Työhyvinvointitoimintaa kehitetään ottamalla ePassi käyttöön virkistysiltoapäivien sijaan.	Selvitettyjen hankkeiden määrä ja saadut hankerahoitukset. ePassi otettu käyttöön	Toteutui. Hankerahoitusta haettu ja saatu (Kevan Työelämän kehittämisraha). Henkilöstösihteerin rooli henkilöstöhallinnon kehittämisessä selkeytynyt. ePassi on otettu käyttöön.
Sisäinen tiedonkulku paranee	Loppuvuonna 2021 aloitetut kuukausittaiset esihenkilöiden teamsit jatkuvat. Esimiehet pitävät säännöllisiä palaveriteita työntekijöiden kanssa. Henkilöstölle suunnattuun tiedottamiseen ja viestimiseen on otettu käyttöön sisäinen intra ja henkilöstöopas laaditaan.	Säännöllisten palaverikäytäntöjen määrä ja toteutus Intra vakiintuneessa käytössä Henkilöstöopas laadittu	Tavoite toteutui osittain. Esihenkilöteamseja pidettiin, mutta ei kuukausittain. Intra on perustettu, ja ei vielä niin aktiivisessa käytössä, kuin on tavoitteena.. Henkilöstöoppaan laatiminen on aloitettu, mutta ei vielä laadittu.
Innostus työhön kasvaa ja palkkausjärjestelmää kehitetty	Analysoidaan työhyvinvointikyselyn tuloksia ja tarvittaessa selvitetään erillisellä henkilöstökyselyllä, mikä innostaa työssä. Selvitetään kannustavan palkkausjärjestelmän mahdollisuuksia. Luodaan työsuorituksen arviointijärjestelmä (TSA).	Kyselyiden tulosten hyödyntäminen käytäntöön. Selvitetty kannustavan palkkausjärjestelmän mahdollisuuksia. TSA laadittu ja otettu käyttöön	Ei toteutunut.

Kunnanhallituksen toteuma ja tunnusluvut

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Toimintamenot	884 924	925 934	925 934	867 458	-41010	-4 %	2 %
Toimintatulot	55 922	42 400	42 400	59 965	13522	32 %	-7 %
Netto	829 002	883 534	883 534	807 493	-54 532	-6 %	3 %

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Sisäiset menot	180 327	181 904	181 904	177 077	-1577	-1 %	2 %
Sisäiset tulot	249 300	240 578	240 578	235 085	8722	4 %	6 %
Netto	- 68 973	- 58 674	- 58 674	- 58 008	-10 299	18 %	19 %
Poistot	30 478	25 649	25 649	271 192			

Tunnusluvut netto

kunnanhallitus	2020	2021	2022
kunnanhallitus €/asukas	480	534	562

2.1.2 Elinvoimapalvelut

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

Elinvoimalautakunnan alaisuudessa toimii elinvoimapalvelut, joka sisältää kaksi erillistä tulosaluetta: teknisen toimen ja elinkeinopalvelut. Elinvoimalautakunnan esittelijänä ja tilivelvollisena viranhaltijana toimii elinvoimajohtaja. Elinvoimajohtaja toimii myös elinvoimapalveluiden palvelualuejohtajana.

2.1.2.1 Tekninen toimi

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2022

Teknisen toimen tehtävänä on tuottaa asumisen, kiinteistöjen ylläpidon, kunnallistekniikan ja ympäristönkäytön peruspalveluita. Teknisen toimen tulosaluetta johtaa elinvoimajohtaja ja vastuualueita puolestaan johtavat siivouspalvelupäällikkö, ruokapalvelupäällikkö ja työnjohtaja/rakennustarkastaja. Teknisen toimen vastuulla olevat hankkeet toteutuivat pääosin muutamaa hanketta lukuun ottamatta. Toteutumattomien hankkeiden määrärahamuutokset käsiteltiin kunnanhallituksessa 14.11.2022.

Hankkeiden toteuttamiseen vaikutti elinvoimajohtajan irtisanoutuminen syksyllä 2022. Rakennustarkastaja/työnjohtaja hoiti vs. elinvoimajohtajan virkaa irtisanoutumisen jälkeen. Monitoimitalon IV-saneeraus siirtyi vuodelle 2023. Kirkonkylän asemakaavapäivitys saatiin päätökseen vuoden 2022 aikana, joka mahdollistaa alakoulun purkamisen vuoden 2023 aikana.

Tilinpäätöksessä suurimmat ylitykset tai alitukset vuoden 2022 budjettiin nähden syntyivät vuokratuottojen pienentymisestä (-2,9 %), henkilöstökulujen kasvusta (+1,5 %), palvelujen ostojen pienentymisestä (-4,2 %) ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden oston pienentymisestä (-6,0 %). Myyntituotot toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti.

Tekninen toimi alitti käyttötalouden budjetin noin 10 000 eurolla.

Siivouspalvelut

Vastuuhenkilö: siivouspalvelupäällikkö

Siivouspalvelut tuottivat ylläpito- ja perussiivouspalveluja taloudellisesti ja laadukkaasti. Koronapandemian vaikutukset kustannuksiin olivat oletettua maltillisemmat, budjetti alittui materiaalikuluissa 6 600,00 € ja henkilöstökuluissa 4 800,00 €. Pieniä kalustohankintoja jouduttiin tekemään, joilla ei ollut vaikutusta kokonaiskustannuksiin.

Hyvinvointialueuudistus toi siivouspalveluun muutoksia, jota valmisteltiin vuoden 2022 aikana. Asumispalveluiden siivous siirtyi hyvinvointialueelle 01.01.2023, muutos vähensi henkilöstön vahvuutta kahdella henkilötyövuodella. Siivouspalveluiden vastuulla on hyvinvointialueille vuokratuista kohteista paloasema, touhutupa ja virastotalon sosiaalitoimen siipi.

Siivouspalvelut alittivat varatut määrärahat noin 11 400 €.

Ruokapalvelut

Vastuuhenkilö: ruokapalvelupäällikkö

Ruokapalvelut pysyivät vuoden 2022 laaditussa budjetissa. Ruokapalvelut siirtyivät 01.01.2023 hyvinvointialueen alaisuuteen. Ruokapalvelujen suurin haaste vuonna 2022 oli elintarvikkeiden nopea nousu, vaikka elintarvikkeiden osalta budjetti alitettiin 10 000 €.

Ruokapalvelut alittivat kokonaisuudessaan laaditun budjetin noin 30 000 €. Ruokapalvelut siirtyivät hyvinvointialueelle 01.01.2023.

Lupa- ja viranomaispalvelut

Vastuuhenkilö: rakennustarkastaja

Vuonna 2022 rakennusvalvonnassa käsiteltiin 30 kappaletta lupia ja ilmoituksia. Normaalisti lupamäärästä jäätii noin viidentoista luvan verran, jota selittää rakennuskustannusten nousu. Katselmuksia kertyi vuoden aikana 35 kappaletta.

Vähentyneistä lupahakemuksista johtuen toimintatuottoja kertyi noin 75 % budjetoidusta määrästä. Muilta osin toteuma oli lähes talousarvion mukainen. Lupamäärässä oli normaalia vähemmän rakennuslupia, joista kertyy eniten tuottoja. Toimintakuluja karsittiin muun muassa koulutuksista. Rakennusvalvonta ylitti sille varatun määrärahan noin 2 900 €.

Ympäristönsuojelun tehtävät ulkoistettiin Kuopion ympäristönsuojelupalveluille. Kuopion ympäristönsuojelupalvelu hoiti tehtävät etätyöskentelyllä ja tarkastukset paikan päällä, tehtäviin kokonaisuudessaan oli varattu 1 päivä viikossa.

Ympäristölupavelvollisia toimijoita Rautavaaralla on 17 kpl (murskausasemat, polttonesteenjakelu, eläinsuojat). Niiden tarkastus hoidettiin vuonna 2022 vuosiraportoinnin perusteella. Maa-aineslupia oli voimassa 15 kpl, joista 14 kpl tarkastettiin vuonna 2022. Maa-ainesoton lupavelvolliset ovat raportoineet Notto-järjestelmään.

Valvontasuunnitelma päivitettiin vuosille 2023–2025 ja tarkastukset suoritetaan valvontasuunnitelman mukaisesti.

Kesällä 2022 taajamassa pidettiin ympäristökatselmus. Lisäksi valvottiin jätelautakunnan kanssa jätehuollon toteutumista, esimerkiksi suoritettiin kompostointitarkastuksia.

Vesi- ja viemärilaitos

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

Rautavaaran kunnan vesilaitos toimitti asiakkailleen vuonna 2022 käyttövettä noin 130 m³ vuorokaudessa. Vuotuinen puhtaan veden pumppausmäärä oli noin 50 000 m³ ja jätevedenpuhdistamon käsittelemä jätevesimäärä oli noin 110 000 m³. Vesi- ja viemärilaitos toimi ympäristöluvan määrittelemissä päästörajoissa. Jätevedenpuhdistamoa rasittaa keväisin ja syksyisin hulevesien määrä.

Kunnan vettä ei toimitettu Rannankylän- ja Korpimäen vesiosuuskunnille sekä Kiparin alueelle enää kesän 2022 jälkeen, koska kyseiset vesiosuuskunnat liittyivät Vellikankaan vesiosuuskuntaan. Vesilaitoksen vesimäärä on tämän takia pienentynyt.

VESIHUOLLON TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Liikevaihto	249 333,95	253 623,55
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-42 606,95	-43 556,79
Palvelujen ostot	-64 913,24 -107 520,19	-57 619,63 -101 176,42
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-31 327,46	-26 894,13
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 435,40	-10 238,44
Muut henkilösivukulut	-11 17,11 -43 879,97	-1 606,43 -38 739,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-86 800,12	-113 066,97
Liiketoiminnan muut kulut	-2100,47 -88 900,59	-2 684,95 -115 751,92
Liikeliikenne (-alijäämä)	9 033,20	-2 043,79
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	6,32	3,63
Korkokulut		
Korvaus peruspääomasta	-20 965,84	-20 965,84
Muut rahoituskulut	-20 959,52	-20 962,21
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-11 926,32	-23 006,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-11 926,32	-23 006,00

Tilakeskus

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

Tilakeskuksen tilahallinta- ja kunnossapitoyksiköt vastaavat kunnan rakennetusta kiinteistöomaisuudesta, toimitilajohtamisesta, teknisestä isännöinnistä, kiinteistöjen ja pihojen ylläpidosta sekä rakennusten kunnossapidosta.

Rautavaaran kunnan suorassa omistuksessa olevista rakennuksista tärkeimpiä ovat koulut, päiväkodit ja perusturvatoimen käytössä olevat rakennukset. Rakennusten kerrosala on n. 20 700 m² ja tilavuus n. 70 000 m³. Tilakeskuksen alaisia tiloja vuokrataan sisäisenä vuokrauksena hallintokunnille ja ulkoisille asiakkaille. Yksi merkittävimmistä vuokraajista oli Kysteri, joka tuotti kunnalle perusterveydenhuoltopalvelua. Terveysaseman vuokratuotto oli noin 178 000 €. Vuonna 2023 tilapuolelle tuli muutoksia vuokrausasioihin hyvinvointialueiden aloittaessa.

Kirkonkylän ala-asteelta katkaistiin lämmitys ja vedet vuoden 2022 lopussa, kiinteistössä ei ole toimintaa.

Tilikaudelle 2022 kunnan tyhjen vuokra-asuntojen vastikkeet näkyvät omalla kustannuspaikallaan. Vuonna 2022 myyntituottoja menetettiin tyhjen vuokra-asuntojen vuoksi noin 50 560 €.

Tilakeskus alitti sille varatun määrärahan noin 7 500 eurolla.

Teknisen toimen toteuma ja tunnusluvut

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Toimintamenot	2 860 318	2 896 171	2 896 171	3 148 536	- 35 853	-1 %	-9 %
Toimintatulot	1 077 710	1 201 037	1 101 037	1 196 798	- 23 327	-2 %	-10 %
Netto	1 782 608	1 695 134	1 795 134	1 951 738	- 12 526	-1 %	-9 %

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Sisäiset menot	580 390	604 309	604 309	595 028	-23919	-4 %	-2 %
Sisäiset tulot	2 264 246	2 225 022	2 225 022	2 315 446	39224	2 %	-2 %
Netto	- 1 683 856	- 1 620 713	- 1 620 713	- 1 720 418	-63 143	4 %	-2 %
Poistot	814 992	739 681	739 681	1 277 947			

Tunnusluvut netto	2020	2021	2022
Asukasluku	1561	1513	1476
Tekninen toimi €/asukas	1034	1105	1208

2.1.2.2 Elinkeinopalvelut

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2022

Elinkeinopalveluiden tehtävänä on toteuttaa elinkeinopolitiikkaa, jolla tuetaan ja edistetään yritystoiminnan ja maatilatalouden harjoittamista paikalliset olosuhteet huomioiden. Lisäksi elinkeinopalveluissa huolehditaan kunnan työllistämistoimenpiteistä yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa. Elinkeinopalveluiden tulosaluetta johtaa elinvoimajohtaja. Elinvoimajohtajan lisäksi elinkeinopalveluja hoitaa virkansa puolesta myös kunnanjohtaja. Elinkeinopalveluissa työskentelivät vuonna 2022 hanke- ja elinkeinokoordinaattori ja työllisyyskoordinaattori.

Vuoden 2022 keskeisimmät muutokset ja uudistukset liittyivät Kiparin ulkoilualueen kehittämishankkeeseen ja näköalatornin uusimiseen. Kiparin näköalatorni ja alueen kehittämishanke aloitettiin vuoden 2021 alussa ja se oli alun perin tarkoitus saada kokonaisuudessaan valmiiksi saman vuoden loppuun mennessä. Kiparin kierroksen kartat, opasteet ja reittikuvaukset saatiin tehtyä vuonna 2021, mutta näkötorniin varattu budjetti ei riittänyt hankesuunnitelmassa kuvailtuun puurakenteiseen noin 15 m korkeaan näkötorniin. Aikataulusyistä hankkeelle jaettiin jatkoaikaa 1.9.2022 saakka, johon mennessä näkötorni ja muut työt tehtiin valmiiksi. Tornin avajaiset olivat menestys ja samalla avattiin myös alamäkipyöräilyreitti.

Myös Tiilikjärven kansallispuiston Masterplan-hanke saatiin päätökseen vuonna 2022 huipentuen alkuvuonna 2023 eduskunnan hyväksymään lakiin Tiilikjärven kansallispuiston laajennuksesta. Tiilikjärven kansallispuiston Master Plan -hankkeeseen rekrytoitiin 1.11.2021 alkaen hankekoordinaattori, joka pääsi hankesuunnitelmassa tehdyn hyvän pohjatyon turvin aloittamaan heti työt. Vuonna 2022 hankeaikana keskityttiin maastokatselmuksiin, mahdollisen laajennuksen aluerajauksiin sekä uusien reitistöjen kartoittamiseen ja laadittiin Rautavaaran näköinen suunnitelma Tiilikjärven kansallispuiston laajentamiseen.

Jo vuonna 2020 alkanut Myö, Työ, Hyö 2-hanke jatkuu maaliskuuhun 2023 saakka. Hankkeissa jatkettiin työtä menestyksekkäästi heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien kuntalaisten parissa, ja tuloksista on kerrottu lisää työllisyyden yhteydessä.

Digitaitoja hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseksi hanke alkoi syyskuussa 2021 ja jatkuu elokuun loppuun 2023. Syksyn aikana hanke päästiin starttaamaan, mutta kurssien alkaminen venyi kuitenkin vuoden 2022 puolelle. Hankkeen tavoitteena on työikäisten rautavaaralaisten sekä Rautavaaran kunnan henkilöstön digiosaaminen parantaminen, kunnan palveluiden digitoiminen sekä näiden

kautta parantaa työikäisten kuntalaisten mahdollisuuksia työllistyä, pärjätä työssä ja opinnoissaan sekä ehkäistä syrjäytymistä.

Vuonna 2022 kunta lähti mukaan myös KuopioTahko-markkinointiyhteistyöhön ja lisämi ja tienoot-yhteistyöhön.

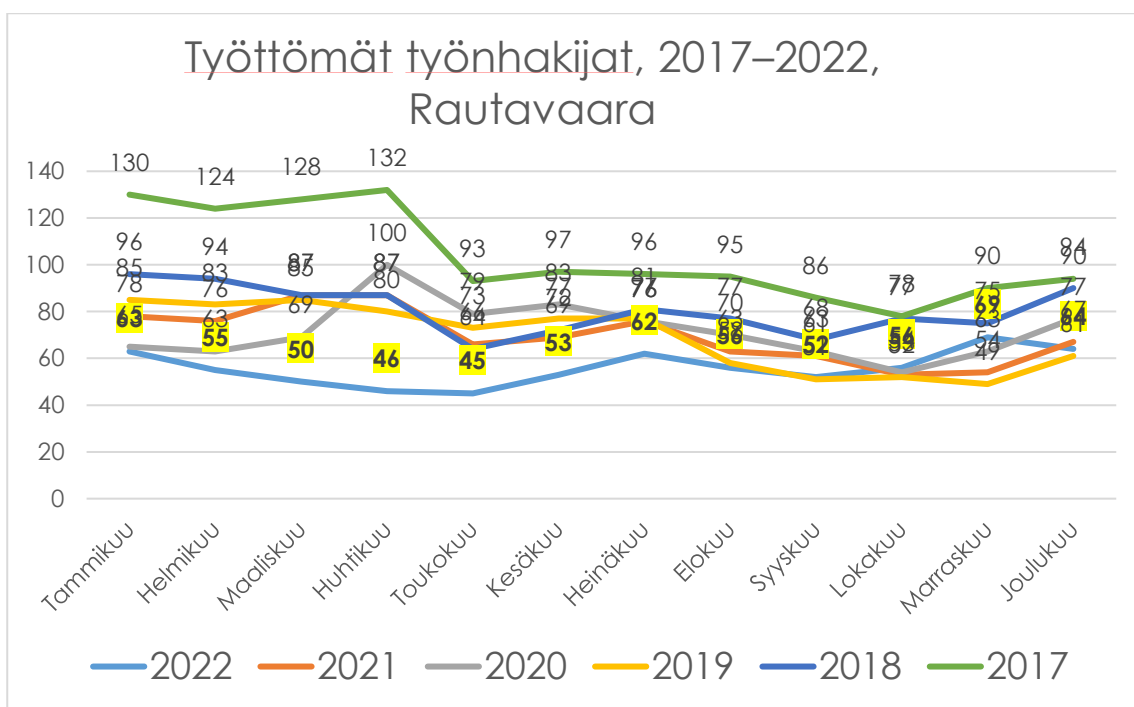
Työllisyys

Kunnassa työllisyyttä hoidettiin yhteistyössä työllisyystiimillä, jossa on edustettuna kunnanjohtaja, elinkeinopalvelut sekä sosiaalityö. Tiimi kokoontuu noin kerran kuussa keskustelemaan ja pohtimaan ratkaisuja työttömyyden katkaisemiseksi sekä työllisyyden parantamiseksi.

Rautavaaralla työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli vuonna 2022 keskimäärin 10,6 %, mikä on 2,7 prosenttiyksikköä viime vuotta alhaisempi. Koko maan keskiarvon oli 9,5 % ja Pohjois-Savon 9,6 %. Vaikka työttömyys Rautavaaralla on Pohjois-Savon keskiarvoa korkeampi, on vuoden 2022 Rautavaaran työttömyysprosentti kolmenkymmen vuoden tilastohistoriassa kunnan toiseksi alhaisin noteeraus. Voidaan todeta, että työttömyyden hoidossa haastavissa olosuhteissa on onnistuttu. Myö, Työ, Hyö 2-hankeessa tehty työ on ollut merkittävässä roolissa työttömyyden hoidossa.

Rautavaaralla työttömien työnhakijoiden määrä on vaihdellut noin 60 työttömän tuntumassa koko vuoden 2022 ollen vuoden lopussa 64 työtöntä (12/2022). Lomautettuja on vain muutama.

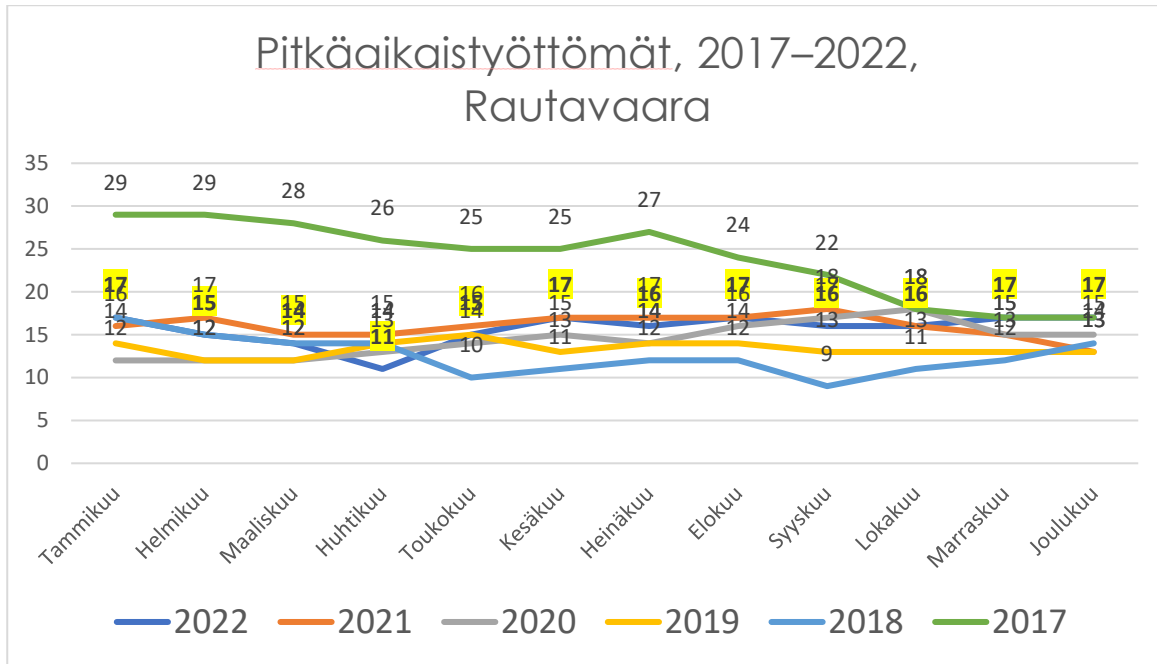
Uusia avoimia työpaikkoja Rautavaaralla oli keskimäärin 36 (viime vuonna 21) painottuen kausiluonteisesti alkuvuoteen ja kevääseen. Avoimia työpaikkoja oli peräti 71 % enemmän kuin edellisenä vuotena.

Kuva 5: Työttömien työnhakijoiden määrä 2017–2022

Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi vuonna 2022 pienen pieneen nousuun, mutta pitkäaikaistyöttömien lukumäärä on jo vuosien ajan ollut viidentoista henkilön tienoilla. Joulukuussa 2022 pitkäaikaistyöttömänä oli 17 henkilöä. Rautavaaralla pitkäaikaistyöttömiä työvoimasta (27 % 12/2022) on suhteessa vähemmän kuin Pohjois-Savossa (34 % 12/2022) keskimäärin, mikä kertoo onnistuneesta pitkäaikaistyöttömyyden hoidosta.

Nuorten, alle 25 – vuotiaiden työttömien määrä oli vuonna 2022 viisi henkilöä ja vuonna 2021 alle viisi henkilöä. Nuorten työllisyyden eteen tehty työ on ollut erittäin vaikuttavaa, sillä vuonna 2020 nuoria oli työttömänä 13 henkilöä.

Kuva 6: Pitkäaikaistyöttömyys 2017–2022

Rautavaaran Työraitti ry:lle myönnettiin yhteensä 30 000 euron avustus työ- ja yksilövalmentajien palkkauskustannuksiin ja työn kehittämiseen. Avustus on osaltaan mahdollistamassa kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen. Rautavaaran Työraitti ry on ainoa yhdistys, joka järjestää tällä hetkellä sekä työ- että yksilövalmennusta (ohjausta) asiakkailleen. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen yhteisöjen voimin kunnan tuottaman kuntouttavan työtoiminnan lisäksi on tärkeää työttömien työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Työtoiminnalla on positiivisia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia koko Rautavaaran kunnalle.

Tilastokeskuksen tietojen mukaisesti Rautavaaran kunnan yritysanta syyskuussa vuonna 2022 oli 93 yritystä (taulukko 4). Edelliseen vuoteen nähden yritysten määrä tarkasteluhetkellä laskenut yhdellä yrityksellä. Uusia aloittaneita yrityksiä on neljä kappaletta.

Taulukko 4: Rautavaaralla aloittaneet ja lopettaneet yritykset sekä yritysanta (Tilastokeskus)

	Aloittaneet yritykset (lkm)	Lopettaneet yritykset (lkm)	Yritysanta
Rautavaara			
2022Q1	2	2	96
2022Q2	0	3	94
2022Q3	2	0	93
2022Q4	-	-	-

Elinkeinotuet

Elinkeinotukia myönnettiin yritysten hakemusten perusteella. Kunta tuki uudistuksen myötä paikallisia yritystoimijoita ja työnhakijoita kappalemääräisesti seuraavasti:

- 0 kpl uuden rautavaaralaisen yrityksen perustamisen tukemiseen
- 0 kpl uuden tai toimivan yrityksen työllistämisen tukemiseen

- 2 kpl työttömän työnhakijan työllistämisen tukemiseen
- 1 kpl toiselle paikkakunnalle työllistyvän työmatkan tukemiseen
- 0 kpl yrityksen kehittämishankkeiden, koulutuksen, markkinoinnin kehittämisen tai messuille osallistumisen tukemiseen
- 0 kpl oppisopimuskoulutuksen tukemiseen
- 20 kpl kesätyöllistämisen tukemiseen (kahdeksaan eri yritykseen)

Elinkeinotukiin oli budjetoitu 10 000 euroa. Elinkeinotukia myönnettiin noin 5 400 euroa, mutta summa ei pidä sisällään kesätyöllistämisen tukemista. Elinkeinotukien myöntämistä rajoitti hakemusten vähyys.

Elinkeinopalvelut alitti sille varatun määrärahan noin 10 000 eurolla.

Elinkeinopalveluiden ja teknisen toimen valtuustotason tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori	Toteutuminen
Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden			
Sähköisen asioinnin ylläpito hyvällä tasolla	Sähköisen asioinnin edistäminen, mm. Lupapiste.fi-palvelu, Eners-kiinteistöhoitojärjestelmä ja kuntalaiskyselyjä vähintään 1 kpl / vuosi.	Sähköisten palveluiden käyttäjämäärä ja kyselyiden vastausprosentit	Toteutui. Sähköiset kyselyt otettu kiinteäksi osaksi ennakko vaikutusten arviointia ja valmisteluprosessia. Kyselyitä tehdään tarpeen mukana, kuntalaiskyselyn vastausprosentin määrittäminen hankalaa.
Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi			
Yrittäjyyden tukeminen, yrittäjien ja palveluiden lisääminen	Elinkeinotuet, tuet työllistämiseen ja nuorten kesätyöllistämiseen, yhteiset tapaamiset yritysten ja yhteisöjen kanssa.	Myönnettyt tuet, työllisyysluvut	Toteutui osittain. Työttömyys laski 2,7 %-yksikköä edellisvuodesta, mutta yrittäjyyden tukeminen ei onnistunut hyvin. Myönnettyjen tukien määrä laski ja yrittäjiltä saatiin myös kriittistä palautetta.
Toiminnallisten edellytysten turvaaminen yritystoiminnan kehittämiselle, asumiselle ja rakentamiselle	Kirkonkylän asemakaavatyön valmistuminen. Aktiivinen tonttimarkkinointi.	Tonttivaranto	Toteutui. Tonttivarantoa kasvatettiin kirkonkylän asemakaavapäivityksen yhteydessä.

Matkailun kehittäminen	Yhteistyö paikallisten yritysten, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.	Palautteet yrittäjiltä, yhdistyksiltä ja muilta toimijoilta. Kunnan omien kyselyjen tulokset (2 krt/vuosi)	Toteutui osittain. Kunta liittyi KuopioTahko- ja lisalmi ja tienoot -markkinointiyhteistyöhön, mutta sai yrittäjiltä myös kriittistä palautetta.
Rautavaaran houkuttelevuuden lisääminen	Yhteistyön kehittäminen maakunnallisten/alueellisten markkinointikanavien kanssa. Uusien palvelutuottajien houkuttelevuuden vahvistaminen palvelutarjontaa matkailijoille.	Rautavaaran näkyvyys kunnan ulkopuolisissa kanavissa. Uusien matkailupalvelujen määrä.	Toteutui osittain. Kunta liittyi KuopioTahko- ja lisalmi ja tienoot -markkinointiyhteistyöhön ja jatkoi Rautavaara-brändinsä kehittämistä monikanavaisesti (verkkosivut, somekanavat, perinteiset viestintäkanavat). Uusia matkailupalveluja ei perustettu.
Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön			
Työllisyysstrategian päivittäminen	Työllisyysstrategian viimeistely vuosille 2022–2024	Työttömyysaste-%, työmarkkinatuen seurantatiedot. Työllisyysstrategia valmis.	Työttömyys laski 2,7 %-yksikköä edellisvuodesta ja työmarkkinatuen kuntaosuus alitti budjetoidun. Työllisyysstrategian päivittäminen ei toteutunut vaan valmistelu siirtyi TE-2024 uudistuksen vuoksi.
Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen			
Henkilöstön työtyytyväisyyden ja työhyvinvoinnin kehittäminen ja seuranta	Henkilöstön osaamisen kehittäminen koulutusten avulla, työhyvinvointikyselyyn osallistuminen.	Suora palaute henkilöstöltä, työhyvinvointikyselyn vastausten läpikäynti yhdessä henkilöstön kanssa ja tarvittavien toimenpiteiden suorittaminen	Toteutui. Saatiin palautetta henkilöstöltä ja työhyvinvointi (elinvoimapalvelut) nousi edellisvuodesta.
Tiedottamisen kehittäminen ja tiedonkulun parantaminen	Viikkopalaverikäytäntöjen elvyttäminen	Työhyvinvointikyselyjen vastaukset	Toteutui.

Korvaavan työn mallin käyttöönotto	Toimenkuvan arviointien perusteella pyritään löytämään erilaisia kevennettyjä töitä tai hallinnollisia tehtäviä korvaavaksi työksi	Sairauspoissaolojen määrä	Toteutui. Korvaavan työn mallia on käytetty.
Henkilöstön osittainen siirtyminen hyvinvointialueen palvelukseen	Teknisen toimen toiminnan sopeutus vuoden 2023 alkavan tilanteen mukaiseksi, vapaaehtoisien henkilöiden kartoittaminen, riittävä tiedottaminen	Toiminnan edellytysten taso vuodelle 2023, henkilöstön vaihtuvuus	Toteutui. Koski vain teknisen toimen henkilöstöä.

Elinkeinopalvelujen toteuma ja tunnusluvut

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Toimintamenot	313 282	367 061	367 061	286 377	- 53 779	-15 %	9 %
Toimintatulot	151 856	162 700	162 700	166 172	- 10 844	-7 %	-9 %
Netto	161 426	204 361	204 361	120 205	- 42 935	-21 %	34 %

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Sisäiset menot	7 703	6 067	6 067	8 419	1 636	27 %	-9 %
Sisäiset tulot					-		
Netto	7 703	6 067	6 067	8 419	1 636	27 %	-9 %
Poistot		1 780	1 780				

Tunnusluvut netto	2020	2021	2022
Asukasluku	1561	1513	1476
Elinkeinopalvelut €/asukas	104	79	109

2.1.3 Hyvinvointipalvelut

Vastuuhenkilö: hyvinvoinnin palvelualuejohtaja

Hyvinvointilautakunnan alaisuudessa toimii hyvinvointipalvelut, jonka alainen tulosalue sivistystoimi on. Hyvinvointilautakunnan esittelijänä ja tilivelvollisena viranhaltijana toimii hyvinvoinnin palvelualuejohtaja.

2.1.3.1 Sivistystoimi

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2022

Hyvinvoinnin palvelualueeseen kuuluu yksi tulosalue, sivistystoimi. Tämä koostuu koulutoimesta, varhaiskasvatuspalveluista sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluista, johon edelleen sisältyy nuorisotoimi, etsivä nuorisotyö, kirjasto, liikuntatoimi ja kulttuuritoimi sekä vapaa sivistystyö. Hyvinvointipalveluihin kuuluu myös joukkoliikenne.

Hyvinvoinnin palvelualueen toiminnassa tapahtui neljä merkittävää muutosta vuoden 2022 aikana: uuden valtakunnallisen ja kuntatasoisen varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönotto, Ukrainan sodan

myötä tulleet S2-lapset ja nuoret kunnan varhaiskasvatukseen, kirjaston digipalveluiden käyttöönotto ja koulutoimeen sekä hyvinvoinnin palvelualuejohtajan tehtävän sisällyttäminen rehtorin työnkuvaan. Kaikilla neljällä muutoksella oli vaikutusta toimintojen järjestämiseen ja kehittämiseen sivistystoimessa.

Koulutoimi

Vastuuhenkilö: rehtori

Vuonna 2022 perustettiin uusi erityisluokanopettajan virka. Virkaa ei pätevien hakijoiden puutteen vuoksi saatu täytettyä, vaan se täytettiin määräaikaisena lukuvuodelle 2022–2023. Koulukeskuksella vakinaistettiin talousarvion 2022 mukaisesti yksi koulunkäynninohjaajan tehtävä. Tehtävä saatiin täytettyä lähihoitajan koulutuksen omaavalla työntekijällä. Talousarvion 2022 mukaisesti koululle palkattiin määräaikainen matemaattisten aineiden päätoiminen tuntiopettaja, jonka tehtävänä oli matematiikan opetus viidellä eri luokka-asteella. Tehtävään ei saatu palkattua kelpoista opettajaa.

Koulukeskukselle perustettiin 8/2022 esikoulu-1.lk yhdysluokka. 8/2022 alkaen koulukeskuksella on siis toiminut kaksi yhdysluokkaa (esikoulu-1.lk ja 4.–5.lk), jotka jatkavat yhdysluokkina myös lukuvuoden 2023–2024 ajan. Uutta yhdysluokkaa ei ole mahdollista perustaa 8/2023, vaan seuraava yhdysluokka (uusi esikoulu-1.lk) syntyy 8/2024.

Täydentävä varhaiskasvatus otettiin käyttöön aamu- ja iltapäivähoitoa tarvitsevien esiopetuksen oppilaiden osalta. Täydentävän varhaiskasvatuksen piiriin hakeutui vain yksi esikoululainen, joten toimintatuottoja ei täydentävän varhaiskasvatuksen keinoin todellisuudessa saatu. 1.8.2022 voimaan tulleen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja koskevan muutoksen vuoksi tuottoja ei olisi syntynyt siinäkään tapauksessa, mikäli kaikki esikoululaiset olisivat hakeutuneet täydentävän varhaiskasvatuksen piiriin.

Vuoden 2022 aikana Rautavaaran kuntaan muutti useampi ukrainalaisperhe. 11/2022 koulukeskukselle perustettiin valmistavan opetuksen luokka ja kouluun tuli kuusi valmistavan opetuksen oppilasta. Valmistavan opetuksen oppilaista Rautavaaran kunta saa valtiolta korvausta (1339,45 €/oppilas/kk yhdeksän kuukauden ajan), mutta tämä korvaus tulee näkymään vasta vuosien 2024 ja 2025 tilinpäätöksissä.

Koulupsykologipalveluiden tuottaja vaihtui vuoden 2022 aikana. Aikaisemmin palvelun tuotti Coronaria, mutta muutoksen myötä tuottajaksi vaihtui Mehiläinen. Vaihdos lisäsi koulupsykologipalveluiden saatavuutta sekä yhtenäiskoulussa että lukiossa.

Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilö: päiväkodinjohtaja

Vuonna 2022 päiväkodin lapsimäärä kasvoi Rautavaaralle muuttaneiden perheiden johdosta. Vuoden 2022 lopussa lapsimäärä päiväkodissa oli 20 ja kahdella perhepäivähoitajalla ryhmät olivat täynnä (perhepäivähoitajilla yhteensä 8 lasta).

Perhepäivähoitajien määrä väheni vuonna 2022 yhdellä, kun yksi kunnan perhepäivähoitajista eläköityi. Muutoksen myötä kunnassa on ollut 8/2022 alkaen kaksi perhepäivähoitajaa.

Liikkuva varhaiskasvatus- ohjelman mukaisesti henkilöstölle on järjestetty työiltoja ja Pohjois-Savon liikunnan järjestämiä koulutuksia. Varhaiskasvattajille on tarjottu välineitä lasten liikumisen lisäämiseen, oman työn kehittämiseen sekä aktiivisen oppimisympäristön ja toimintakulttuurin luomiseen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelussa on huomioitu luontoliikuntapainotteisuus.

Vuonna 2022 varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja perittiin noin 20 000 euroa. Varhaiskasvatuksen ostopalvelusopimuksia solmittiin kolmen kunnan (Iisalmi, Sonkajärvi ja Lapinlahti) kanssa. Ostopalveluista tuottoja tuli noin 11 000 euroa. Rautavaaran kunta solmi vuonna 2022 maksusitoumussopimuksen Kuopion kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden kanssa, josta menoja oli

noin 11 000 €. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa perheiden tulorajoja korotettiin 1.8.2022 lukien lainmukaisesti, mikä vähensi tuottoja varhaiskasvatusmaksuissa. Muutoksen myötä vain kuudesta varhaiskasvatuksessa olevasta lapsesta maksetaan varhaiskasvatusmaksuja.

Muutos varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteessa on 11/2022 kuntaan rekrytoitu varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO). Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaaminen kokoaikaisesti oli mahdollista tuen uudistamiseen saadun valtionavustuksen vuoksi (40 000 € ajalle 1.8.2022-31.12.2023.) Tuen uudistamisen hankkeen myötä on toteutettu varhaiskasvatuksen henkilöstölle myös positiivisen varhaiskasvatuksen *Huomaa hyvä!* -koulutuskokonaisuus, mikä on tukenut niin työntekijöiden ammatillista kehittymistä kuin pedagogisen toimintakulttuurin kehittämistäkin.

Kulttuuri- ja vapaa-aika

Vastuuhenkilö: kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattori

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimintaa järjestettiin vastuualueella monipuolisesti. Vapaa-aikaohjaaja järjesti sekä säännöllistä että tapahtumatyyppistä toimintaa kaiken ikäisille. Liikunnallisuutta edistettiin liikunnallisen elämäntavan avustuksen tuella sekä Sonkajärven kunnan kanssa tehtyjen yhteiskampanjoiden avulla. Teemaviikoilla jaettiin tietoa mm. mielenterveyden ja ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta. Yhteisövetoisissa tapahtumissa oltiin osajärjestäjinä mukana erityisesti markkinoinnin osalta ja viestintää on vastuualueella tehty monikanavaisesti.

Nuorisotyötä tehtiin resurssien myöntämissä puitteissa, ja Ranuva ohjaajineen järjesti nuorisolle toimintaa vuoden aikana. Ranuva järjesti ohjelmaa esimerkiksi sekä Rautavaara-päiville että Venetsialaisiin. Nuorisotyön palveluita oli saatavilla myös digitaalisesti.

Ohjauspalkkiokriteeristöä yhtenäistettiin nuoriso- ja liikuntatoimien osalta ja avusta saaneita ohjauskertoja toteutui 517 kpl.

Kirjaston digihankkeessa investoitiin kirjastolle jättitabletti ja kaksi ipadia sähköisten aineistojen lukemista varten. Kirjaston kävijämäärä nousi reilun 11% (14 273kpl) ja omatoimijain kirjautumiset yli 54% (2498 kpl). Kirjaston digitaalisuuden edistäminen nivoutui osaltaan myös elinvoiman ESR-rahoitteeseen Digihyöty-hankkeeseen, jossa toteutettiin digivalmennuksia.

Kansalaisopiston Rautavaaralla toteutuneiden tuntien määrä nousi noin 5 % (934 kpl) ja toiminta alkoi palautua koronaa edeltävän ajan tasolle.

Hyvinvointipalveluiden valtuustotason tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori	Toteutuminen
Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden			
Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen	Viestitään liikunnan tuottamista hyödyistä entistä vahvemmin ja kannustetaan kuntalaisia liikkumaan ja hyödyntämään Rautavaaran mahdollisuuksia. Markkinoidaan varhaiskasvatusta luontoliikuntapainotteiseksi "Luontoliikunta päiväkotia"	Liikunnasta viestitty eri kanavissa, saatu kannustettua kaikenikäisiä kuntalaisia liikkumaan entistä enemmän. Luontoliikunta –teema on näkynyt varhaiskasvatuksen toiminnassa sekä sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä.	Toteutui. Viestimistä tapahtunut Rautavaaran kunnan Facebook- ja Instagram-sivuilla, lisäksi paperisia tiedotteita ja liikuntavinkkejä kunnan ilmoitustauluilla. Päiväkotia on tehnyt näkyväksi omaa luontoliikunta-teemaansa.
Vastuualueet jatkavat toimintaa ohjaavien	Oppilashuoltosuunnitelma, kurinpitosuunnitelma,	Suunnitelmat päivitetty ja hyväksytty sekä	Toteutui osittain. Oppilashuoltosuunnitelma,

asiakirjojen päivittämistä	varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään. Hyvinvointisuunnitelma laaditaan uudelle valtuustokaudelle.	tiedotettu tarvittavalla tavalla.	kurinpitosuunnitelma ja varhaiskasvatussuunnitelma päivitetty ja otettu käyttöön. Hyvinvointisuunnitelman laadinta siirtynyt vuodelle 2023, käsittely hyvinvointilautakunnan kokouksessa 15.3.2023.
Oppilashuoltopalvelujen järjestämisen ja saavutettavuuden tarkastelu ja mahdollinen tehostaminen	Selkiytetään koulun sisällä nuorille koulukuraattorin, kouluterveydenhoitajan ja koulupsykologin toimintakenttää. Tehostetaan palveluista tiedottamista. Kysely huoltajille, oppilaille ja opiskelijoille.	Oppilashuollon henkilöstön tehtävänjaoista on tiedotettu koulun henkilökuntaa, oppilaita sekä huoltajia. Kyselyn tulosten läpikäynti ja hyödyntäminen. Koulupsykologin tarve ja psykologipalveluiden taso sekä saavutettavuus kartoitettu.	Toteutui. Tehtävänjako selkiytetty, oppilashuollon henkilöstö informoinut toiminnastaan Wilman välityksellä. Oppilashuoltokyselyn tulokset käsitelty yhteisöllisessä oppilashuoltotyöryhmässä. Koulupsykologipalveluiden tuottaja vaihtunut lukuvuoden 2022 aikana. Palveluiden saatavuus parantunut muutoksen myötä.
Digitaalisten hyvinvointipalveluiden lisääminen	Tehdään yhteistyötä Digihyötyhankkeen kanssa ja muotoillaan ja tuotetaan hyvinvointipalveluita saavutettavaksi myös etänä.	Hyvinvointipalveluita, mm. vapaa-aikaohjaajan ja nuorisotyöntekijän palveluita, on saatavilla myös digitaalisesti.	Toteutui. Esimerkiksi vapaa-aikaohjaajan etäjummat ja nuorisotyöntekijän digisaavutettavuuden parantuminen.
Säännöllisen palautteen kerääminen ja hyödyntäminen	Asiakastytytyväisyyskyselyt, aktiivinen viestintä kotien ja koulun/päiväkodin kanssa, palautteiden tulokset käsitellään.	Palautekyselyiden ja palautteiden määrä, palautekyselyt käsitelty ja niiden johdosta tehdyt tarvittavat toimenpiteet	Toteutui osittain. Sekä koulussa että päiväkodissa tehty yksittäisiä kyselyitä. Kyselyjen tekoa sekä konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista niiden perusteella tulee edelleen kehittää ja hyödyntää useammin.
Viestinnän monipuolistaminen palveluja käyttäville	Varhaiskasvatuksessa Wilman käyttöönotto viestinnän välineenä sekä varhaiskasvatussuunnitelman kirjaamiseksi. Muut vastuualueet selvittävät, onko viestinnän monipuolistamiselle tarvetta.	Wilma on otettu käyttöön varhaiskasvatuksessa, käytön aktiivisuus Vastuualueet ovat selvittäneet viestinnän vaihtoehtoja tai monipuolistamisen tarvetta (esim. kirjaston sähköpostilista).	Toteutui osittain. Varhaiskasvatuksessa Wilman käyttöönottoa on edistetty luomalla sisältöä (mm. lomakkeet). Vastuuhenkilön vaihdoksen vuoksi (ICT-asiantuntija) sisällön tuotanto ei ole vielä valmis, jolloin käyttöönottoa ei ole voinut vielä toteuttaa. Koko palvelualueella on kiinnitetty huomiota aktiiviseen viestimiseen sosiaalisessa mediassa.
Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi			
Lukion aikuislinjan markkinointi	Lukion aikuislinjasta tehdään markkinointivideo	Video tehty. Kunnan sosiaalisessa mediassa	Toteutui osittain. Lukion markkinointivideo on tehty.

		julkaistu vuoden aikana neljä lukion aikuislinjaan liittyvää somejulkaisua. Lukion aikuislinjalle on saatu 1-2 uutta aikuisopiskelijaa.	Aikuislinjaan liittyviä somejulkaisuja on tehty kaksi kappaletta. Aikuislinjalta on valmistunut 6/2022 yksi opiskelija ja 8/2022 alkaen linjalla on ollut yksi uusi opiskelija.
Viestinnän monipuolistaminen markkinoinnin näkökulmasta	Vastuualueet viestivät myös arjesta sosiaalisessa mediassa (normaalin tiedottamisen lisäksi). Vastuualueet huolehtivat verkkosivujen osioiden tietojen ajantasaisuudesta ja houkuttelevuudesta ja tietojen löydettävyydestä.	Vastuualueet ovat päivittäneet kotisivujen tekstiä ja lisänneet tarvittaessa puuttuvia tietoja. Sosiaalisessa mediassa viestimisen aktiivisuus, tavoite kuukausittainen julkaisusykli.	Toteutui. Kotisivujen päivytystä on tehty tarpeen mukaan. Sosiaalisen median kuukausittainen aktiivisuus on toteutunut.
Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön			
Toimintaa sopeutetaan vähentyneeseen lapsimäärään	Perustetaan yhdysluokka E-1.lk. Jatketaan yhdysluokkaopetusta luokkasteella 4.-5.lk. Varhaiskasvatuksessa lastenhoitajamäärä suhteutettu lapsimäärään, päiväkodinjohtaja tekee sijaistuksia mahdollisuuksien mukaan. Nuorisotoimen toiminta on kannattavaa ja hyödyllistä ja nuorille sopivaa.	Yhdysluokkien määrä Lastenhoitajien määrä vs. lasten määrä (mitoituksen suhde) Nuorisotoimen toiminnan laajuus ja siitä saatu hyöty nuorille	Toteutui. Kaksi yhdysluokkaa toteutunut. Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus varhaiskasvatuslain mukainen, hankerahoituksen turvin on ollut mahdollista palkata myös lisäresursseja. Nuorisotoimen toteuttamisessa kuultu nuoria ja toimintaa toteutettu toiveiden mukaan resurssien puitteissa.
Maksutuottoja lisätään ja kustannuksia minimoidaan	Esikoululaisten kohdalla käyttöön otetaan varhaiskasvatuslain mukaiset varhaiskasvatusmaksut ajalta, jona esikoululainen tarvitsee esikoulun ulkopuolista hoitoa.	Varhaiskasvatusmaksut otettu käyttöön esikoululaisten kohdalla.	Toteutui. Maksut otettu käyttöön 8/2022, vain yksi esikoululainen ollut täydentävän varhaiskasvatuksen piirissä.
Kirjaston palvelutarjontaa ajantasaistetaan vastaamaan kysyntää	Kartoitetaan lehtiaineiston käyttöastetta ja selvitetään saadaanko digitilauksella hyötysuhdetta kannattavammaksi.	Lehtiaineistojen käyttöaste, selvitetty digitilauksen kustannukset verrattuna paperilehtien hintaan.	Toteutui. Lehtiaineistoja on vähennetty ja vastaavasti digilehdet on otettu käyttöön.
Eri palvelualueiden ja vastuualueiden välisten yhteistyömuotojen lisääminen	Muita vastuualueita kannustetaan osallistumaan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tapahtumiin (esim. satutunnit). Saumaton ja matalan kynnyksen moniammatillinen yhteistyö mm. koulun/varhaiskasvatuksen, neuvolan ja sosiaalitoimen kanssa.	Säännölliset tapaamiset pidetty ja yhteistyötä kehitetty, tapahtumiin osallistuneiden määrä	Toteutui osittain. Varhaiskasvatukseen suunnattuja tapahtumia on järjestetty ja niihin on osallistuttu. Koululle suunnattuja tapahtumia ei vuoden 2022 aikana ole ollut. Kokoontumiset neuvolan, kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa ovat toteutuneet tarvittaessa. Sosiaalitoimen kanssa tehtävässä yhteistyössä

			haasteena on ollut työntekijöiden runsas vaihtuvuus.
Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen			
Tuetaan henkilöstön osaamista yhdysluokkaopetukseen sekä erilaisiin oppimispolkuihin liittyvissä asioissa	Henkilöstöä perehdytetään ja koulutetaan yhdysluokkaopetukseen sekä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen.	Vesokoulutukset yhdysluokkaopetukseen sekä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen (VSOP-opetus) järjestetty. Yhdysluokkaa opettaville opettajille tarjottu mahdollisuus käydä tutustumassa muiden kuntien yhdysluokkaopetukseen, vähintään yksi tutustumiskäynti on toteutunut.	Toteutui osittain. Sovittu vesokoulutus peruttu palvelun tuottajan toimesta. Yhdysluokkaopetusta ja VSOP-opetusta koskeva koulutus järjestetään keväällä 2023, ennen lukuvuoden 2022-2023 loppumista. Luokanopettajille on tarjottu mahdollisuus käydä tutustumassa muiden kuntien yhdysluokkaopetukseen. Tutustumiskäynti ei toteutunut, mutta toimintaan on tutustuttu etätapaamisen avulla.
Tiimityön tukeminen	Vastuualueet luovat ja/tai kehittävät kullekin sopivia tiimityön muotoja.	Tiimien toimintamalleja luotu/kehitetty. Säännöllisten tapaamisten määrä ja toteutus.	Toteutui. Tiimityötä on kehitetty ja toteutettu säännöllisesti.
Henkilöstön välistä yhteistyötä tiivistetään vastuualueiden välillä	Selvitetään henkilöstön mahdollisuus toimia toisella vastuualueella lomantuuraajana. Tehdään suunnitelma, kuinka hyvinvointipalveluiden palvelusihteerin työpanosta jatkossa kohdennetaan myös varhaiskasvatuspalveluihin.	Selvitykset ja suunnitelmat tehty	Toteutui osittain. Selvitystyötä on tehty ja palvelualueen työntekijät ovat tuuranneet osittain toisiaan (esim. päiväkotia ja koulu). Toimintatapaa jatketaan. Hyvinvointipalveluiden palvelusihteerin työpanosta ei ole ollut mahdollista siirtää vuoden 2022 aikana lainkaan varhaiskasvatuspalveluihin, joten suunnitelmaa ei ole tehty.

Sivistystoimi yhteensä

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Toimintamenot	2 610 629	2 701 927	2 701 927	2 530 763	- 91 298	-3 %	3 %
Toimintatulot	603 832	544 906	544 906	517 342	58 926	11 %	17 %
Netto	2 006 797	2 157 021	2 157 021	2 013 421	- 150 224	-7 %	0 %

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Sisäiset menot	756 246	699 819	699 819	736 669	56 427	8 %	3 %
Sisäiset tulot				800	-		-100 %
Netto	756 246	699 819	699 819	735 869	56 427	8 %	3 %
Poistot	19 644	14 430	14 430	14 354			

Tunnusluvut netto	2020	2021	2022
Perusopetus €/oppilas	7 736	7 914	8 418
Lukio €/oppilas	15 280	12 715	11 701
Hyvinvointipalvelu €/asukas	1 275	1 331	1 360

2.1.4 Perusturvapalvelut

Vastuhenkilö: perusturvajohtaja

Perusturvalautakunta järjestää hyvän elämän turvaavat sosiaali- ja terveyspalvelut omana toimintana, ostopalveluina sekä seutuyhteistyönä huomioiden kuntalaisten vastuun omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään. Perusturva järjestää lakisääteiset palvelut sekä tuottaa strategioihin ja toimintasuunnitelmiin kirjatut ja hyväksytyt palvelukokonaisuudet, joille asetetaan tavoitteet vuosittain. Sitovuustasot valtuustoon nähden ovat sosiaalitoimi, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon. Perusturvalautakunnan esittelijänä ja tilivelvollisena viranhaltijana toimii perusturvajohtaja. Perusturvatoiminta sekä tehtävien ja palvelujen tuottaminen ovat lähtökohtaisesti pitkälti erityislainsäädännöllä säänneltyjä. Vahvistetun sote-lainsäädännön perusteella kunnan perusturvapalvelut ja maakunnan kuntien pelastuslaitoksen tehtävät ja järjestämisvastuu siirtyi kunnilta maakunnallisille hyvinvointialueille 1.1.2023. Perusturvan tunnusluvut lähtökohtaisesti nousevat vuosittain kunnan asukasmäärän pienentyessä.

Perusturvapalvelut tuotettiin Rautavaaralla kertomusvuonna 2022 sisällöllisesti, laadullisesti ja määrällisesti yli lain ja muiden määräysten tai suositusten tason. Kun samassa yhteydessä myös talouden toteutuma oli varsin onnistunut, on Rautavaaran kunnan perusturvapalveluiden viimeiseen toimintavuoteen syytä olla tyytyväinen.

2.1.4.1 Sosiaalitoimi

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2022

Sosiaalitoimen toiminta-ajatuksena on edistää yksityisen kuntalaisen, perheen ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä tuottamalla asiakaslähtöisiä ja laadukkaita palveluja. Sosiaalitoimen tuloksikkaita ovat lasten ja perheiden palvelut, vammaispalvelut, iäkkäiden palvelut, päihdehuolto, aikuissosiaalityö ja omaishoidontuki.

Lasten- ja perheidenpalveluihin kuuluvat sosiaalihuollon peruspalveluina mm. perhetyö, tukiperhetoiminta (ostopalveluna), perheneuvola (ostopalveluna), perheoikeudelliset palvelut, koulukuraattori ja lastensuojelu. Lastensuojelussa painopiste on avohuollon palveluissa. Lasten ja perheiden kuntoutus- ja kriisipalveluja ostetaan tarvittaessa yksityisiltä palveluntuottajilta. Sosiaalihuoltolain mukaan osa lastensuojelun avohuollon palveluista on mahdollista järjestää myös sosiaalihuollon peruspalveluna. Sosiaalipäivystys järjestettiin Kuopion kaupungilta ostopalveluna.

Vammaispalveluihin sisältyvät kehitysvammaisten erityishuollon palvelut, kehitysvammalain ja vammaispalvelulain mukaiset palvelut mm. henkilökohtainen avustajapalvelu ja asunnonmuutostyöt. Palveluja järjestettiin kunnan omana toimintana ja ostopalveluina.

Mielenterveyskuntoutujien palveluasumista ja tukiasumista ostettiin tarpeen mukaan.

Kuljetuspalveluina kunnassa järjestettiin sosiaalihuoltolain mukaista kuljetusta sekä vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua. Vaikeavammaisten kuljetuspalvelu myönnettiin lain

ja asetuksen vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista mukaisesti. Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut myönnettiin lautakunnan vuonna 2021 vahvistamien myöntämisperusteiden mukaisesti.

lääkkäiden palveluihin kuuluvat kotihoito, asumispalvelut, hoitotarvikejakelu, kotona asumista tukevat palvelut ja yli 65-vuotiaiden omaishoito.

Lepolan kiinteistössä toimivat asumispalveluyksiköt tuottavat ympärivuorokautista hoivaa ja asumispalvelua asukkaalleen sekä intervallihoidon ja lyhytaikaisen hoidon ja kuntoutuksen jaksoja kotona asuville ja omaishoidettaville. Intervallihoidtoa käytetään myös sairaalasta kotiutusvaiheessa. Asumispalveluissa voidaan järjestää saattohoitoa. Perusterveydenhoidon laitoshoidon toteutettiin Kysterin Kaavin vuodeosastolla. Osan aikaa kertomusvuotta tehostettua palveluasumista ostettiin mm. Matti ja Liisa kodilta Pieksämäeltä.

Kotihoito kuuluu osaksi kunnan peruspalveluita. Tukipalvelut tarjoavat kotihoidon asiakkaille kotona asumista ja siellä selviytymistä edistäviä palveluja.

Lepolan asumisyksöiden vuokrat ovat tarkistettu ARA:n omakustannushinnoittelun mukaisiksi alkaen 1.2.2020. Rautavaaran kuntaa rasittaa suuri velkataakka sekä suuret poistot. Poistot kuormittivat aiemmin palvelukeskus Lepolan asukkaita ateriamaksun ja vuokran kautta. Uusi asiakasmaksulaki, joka astui voimaan 1.7.2021 helpotti olennaisesti tehostetun palveluasumisen asukkaiden taloudellista tilannetta tuloista tehtävien vähennysten myötä sekä tuomalla tehostetun palveluasumisen asukkaalle kuukausittaisena suojaosana ns. käyttövaran. Tältä osin tehostetun palveluasumisen asiakasmaksu läheni pitkäaikaisen terveydenhuollon laitoshoidon asiakasmaksua.

Uusi asiakasmaksulaki ja hoitajamitoituksen johdosta vajaatäyttöisenä toiminut Lepola olennaisesti alensivat kunnan asiakasmaksutuloja.

Omaishoidontuki on määrärahasidonnainen palvelu ja siten hakijoita voidaan asettaa jonoon, jos käyttötarkoitukseen varatut määrärahat ovat jo sidottu entisillä päätöksillä.

Vanhus- ja vammaisneuvosto on kuntien lakisääteinen pysyvä yhteistyöelin, jonka tehtävänä on varmistaa ja huolehtia kuntien ikääntyneen ja vammaisväestön vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista, tarpeista ja hyvinvoinnista.

Päihdehuolto toteutettiin pääosin kunnan omana avohuollon palveluna. Päihdekuntoutusta avo- ja laitoshoidon ostetaan tarvittaessa. Mielenterveys- ja päihdetyön strategia on laadittu vuosille 2020–2023.

Aikuisssosiaalityön tuloksikseen sisältyvät toimeentuloturva, kuntouttava työtoiminta ja välitystili. Kuntouttavan työtoiminnan tavoite on järjestää työ- ja toimintakykyä sekä työllistymistä edistäviä palveluja pitkäaikaistyöttömille. Työ- ja elinkeinotoimen rakenteellisten muutosten ja palvelujen etäännyttämisen asiakkaille aiheuttamiin haasteisiin on pyritty vastaamaan kunnanpalveluja tehostamalla. Sosiaalitoimi tekee verkostoyhteistyötä työ- ja elinkeinotoimen sekä kunnan muiden toimijoiden kanssa. Kunnan työllisyyskoordinaattori on merkittävä työkumppani sosiaalitoimelle.

Kotouttaminen kuuluu kunnan vastuulle ja Venäjän aloittaman Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan vuoksi kuntaan saapui pakolaisia Ukrainasta. Ensimmäisen pakolaiset saapuivat jo heti sodan alkamisen jälkeen keuhkatalvella, mutta pakolaisten pääjoukko saapui Rautavaaralle syyskuun lopussa. Kunta on tarjonnut niin sanotun kuntamallin mukaisia vastaanottokeskuksille kuuluvia palveluja kuten majoitusta. Pakolaiset ovat pääosin majoittuneet kunnan omistamiin vuokra-asuntoihin. Kunta palkkasi lokakuussa kotouttamiskoordinaattorin hoitamaan pakolaisten asioita. Kuntaan sijoittuvien pakolaisten määrä on vähän alle 30 henkilöä.

Sosiaalihuolto ja sosiaalipalvelut
Vastuhenkilö: perusturvajohtaja

Sosiaalitoimen toiminta-ajatuksena on edistää yksityisen kuntalaisen, perheen ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä tuottamalla asiakaslähtöisiä ja laadukkaita palveluja. Sosiaalitoimen tulosyksiköjä ovat lasten ja perheiden palvelut, vammaispalvelut, kotihoito, iäkkäiden palveluasuminen, päihdehuolto, aikuissosiaalityö ja omaishoidontuki.

Lasten ja perheiden palvelut turvaavat lapsen ja nuoren oikeuden turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelun painopiste on avohuolto. Kodin ulkopuolista sijaishuoltoa oli kertomusvuotta edeltävinä parina vuotena kyetty vähentämään, mutta kesällä 2021 kunta joutui pitkästä aikaa jättämään huostaanottohakemuksen hallinto-oikeudelle. Asian juridinen käsittely tuomioistuimessa jatkui vuoden 2022 puolelle. Lastensuojeluilmoituksia kertomusvuonna tuli 42 kpl (ed. vuosi 24 kpl). Vuoden aikana tulleita yhteydenottoja sosiaalihuoltoon lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi tuli yhteensä 10 kpl (ed. vuosi 6 kpl).

Sosiaalihuoltolain mukaan osa lastensuojelun avohuollon palveluista on mahdollista järjestää myös sosiaalihuollon peruspalveluna. Näitä palveluja ovat mm perhetyö, tukihenkilöiden ja tukiperheiden palvelut sekä vertaisryhmätoiminta. Perhetyö toteutettiin kahden sosiaaliohjaajan työpanoksella. Tukiperhepalvelut yleisenä peruspalveluna on vakiintunut käytäntö.

Kasvatus- ja perheneuvola palvelut jatkuivat ostopalveluna n. 2 krt/kk. Coronaria TietoTaito Oy:ltä ensimmäisen vuosipuoliskon aikana ja Mehiläinen Oy:ltä loppuvuoden ajan.

Perheoikeudellisissa palveluissa sosiaalitoimen vahvistamia elatussopimuksia vuoden aikana oli 8 kpl (ed. vuosi 23 kpl). Lapsen huoltoon, tapaamisoikeuteen ja asumiseen liittyviä sopimuksia tehtiin 4 kpl (ed. vuosi 3 kpl). Koulukuraattorilla käyntejä on ollut vuoden 2022 aikana n. 107 kpl.

Kehitysvammahuollossa kertomusvuoden aikana ostettiin Vaalijalan kuntayhtymältä kuukausittain ylläpitävää laitostuntoutusta kotona asumisen tukemiseksi tai erityishuolto-ohjelman mukaisesti harvemmin määrävuosin tai tarvittaessa. Omana toimintana ympärivuorokautinen kehitysvammaisten hoiva toteutetaan asumispalveluyksikkö Poutapilvessä palvelukeskus Lepolassa. Maakunnalliset hyvinvointialueet pilkkovat nykyisen Vaalijalan kuntayhtymän maantieteellisen alueen vuoden 2023 alusta lukien ja lopulliset erityishuollon järjestämis muodot ja -tavat vahvistunevat hyvinvointialueen käynnistymisen jälkeen lähivuosina. Myös Vaalijalan kuntayhtymän ylläpitämän Sateenkaaren koulun lopullinen kohtalo ja ylläpito jäi ratkaisematta vuoden 2022 aikana.

Vammaispalvelun (sis. VpL:n ja kehitysvammalain perusteella palveluja saaneet henkilöt) asiakkaita oli 43 henkilöä (ed. vuosi 35 henkilöä). Kuljetuspalveluissa myös VpL:n kuljetuksissa asiakkaita ohjattiin ensisijaisesti käyttämään asiointitakseja silloin kuin se oli mahdollista.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoite on järjestää työ- ja toimintakykyä sekä työllistymistä edistäviä palveluja pitkäaikaistyöttömille. Kuntouttavan työtoiminnan piirissä vuoden 2022 aikana oli 30 asiakasta (ed. vuosi 33 asiakasta). Kunta on mukana Kuopion seudun TYP-toiminnassa (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu), jossa työnhakijaa palvelee yhteispalveluna TE-toimen, sosiaali- ja terveystieteiden sekä KELA:n kanssa. Aktiivitoimenpiteillä pyritään hillitsemään työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvua. Aktivointisuunnitelmia vuoden aikana laadittiin 97 kpl (ed. vuosi 60 kpl). Koronatilanteesta huolimatta kuntouttavaa työtoimintaa on pystytty järjestämään. Koronan takia yrittäjillä oli mahdollisuus yrittäjän väliaikaiseen työmarkkinatukeen maaliskuun 2022 loppuun asti.

Kunnassa jatkui vuonna 2020 alkanut MYÖ-TYÖ-HYÖ 2 - osallisuudesta polkuja työelämään- hanke. Hanke kestää maaliskuun loppuun 2023. Hankkeen tavoitteena on löytää asiakkaalle yksilöllinen työllistymisen kohti avoimia työmarkkinoita. Hankkeessa on ollut 91 asiakasta vuoden 2022 loppuun mennessä. Tavoitteena on saada 100 asiakasta hankkeen aikana. Hanke on jatkoa aiemmalle MYÖ-TYÖ-HYÖ hankkeelle, joka päättyi vuoden 2019 lopussa.

Työttömyysaste oli joulukuussa 2022 11,9 % Työttömyys asteet ovat laskeneet vuodesta 2018, jonka vuoden lopussa työttömyysaste oli 17,7 %. Vuoden 2019 lopussa luku on ollut 13,5 % ja vuoden 2020 lopussa 13,5 % ja vuoden 2021 lopussa 12,7 %. Vuoden 2022 lopussa työttömiä työnhakijoita oli 64 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien määrä kertomusvuoden aikana pysyi samalla tasolla. osin kuntaan muuttamisen takia. Nuoria, alle 25 –vuotiaita työttömiä Rautavaaralla on vain yksittäistapauksia.

Koronapandemia leimasi edelleen vuoden 2022 aikana sosiaalihuollon palveluja ja aiheutti sosiaalitoimeen ylimääräisiä kuluja. Vastaavasti kunta sai yleiskatteellista korona-avustusta valtiolta 18 156 €.

lääkkäiden palvelut

Vastuuhenkilö: vanhustyönjohtaja

lääkkäiden palveluiden tulosityksikköjä ovat asumispalvelut, kotihoito, kotihoidon tukipalvelut, hoitotarvikejakelu ja yli 65-vuotiaiden omaishoito. Toimintavuoden alkupuolta leimasi edelleen Korona-pandemia, joka aiheutti suuria haasteita henkilöstön saatavuuteen, varsinkin pitkäaikaisten sijaisten kohdalla. Sijaisten puutetta jouduttiin paikkaamaan palkkaamalla yksityisiä palveluntuottajia. Henkilöstöä sijoitettiin tarpeen mukaan asumispalveluihin ja kotihoitoon. SAS-toiminta ja etähoito jatkuivat vakiintuneena toimintana. Kuntalaisia varten käytössä on ollut palvelupuhelin. Palvelutarpeen arviointeihin pystyttiin vastaamaan lakisääteisessä ajassa. Loppuvuotta kohden panostettiin hyvinvointialueelle siirtymiseen.

Henkilöstömitoituksen nousu vuonna 2022 0,6:teen ja samalla henkilöstön saatavuuden vaikeudet aiheuttivat sen, että tehostetun palveluasumisen kaikkia paikkoja ei voitu täyttää. Koronan vuoksi myös intervallijaksot jouduttiin välillä jäädyttämään.

Lakimuutos sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (asiakasmaksulaki) aiheutti paljon epäselvyyttä. Kustannusvaikutukset selvisivät kokonaisuudessaan vasta alkuvuoden 2022 aikana. Lakimuutoksen vuoksi asiakasmaksutulot vähenivät, kun kustannuksia siirtyi kunnalle. Myös iäkkäiden palveluiden pesulapalveluiden Sakupe:lle siirron aiheuttamia kuluja oli vaikea ennakoida uusien käytänteiden vuoksi. Kunnanhallituksen päätöksen mukaan omaishoidontuen palkkio myönnettiin kaikille kriteerit täyttävälle hakijoille. Hyvinvointialueen hoitajille maaliskuussa 2023 maksamat koronakustannuskorvaukset tulivat kuntien maksettavaksi, joka aiheutti iäkkäiden palveluissa noin 30 000 euron kulut. Edellä olevien syiden vuoksi iäkkäiden palveluissa suunniteltu budjetti ylittyi 258 626 euroa.

Palvelusetelin, RAI:n sekä kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä Hilkan käyttöönotto siirtyi hyvinvointialueelle.

Toimintavuonna asiakastytyväisyyskyselyn teki THL, kun edellisinä vuosina on tehty omana kyselynä. Kyselystä ei saatu asiakastytyväisyyden keskiarvoa, koska sekä kotihoidossa että asumispalveluissa oli vastaajia liian vähän. Jatkossa THL toteuttaa asiakastytyväisyyskyselyn joka toinen vuosi, koska THL on yhdessä hyvinvointialueiden kanssa määritellyt, miten sosiaali- ja terveystaloukselta kerätään asiakaspalautetta kansallisesti yhtenäisellä tavalla.

Asumispalvelut

Lepolan kiinteistössä toimivat kolme asumispalveluyksikköä tuottavat ympärivuorokautista hoivaa ja asumispalvelua asukkaalleen sekä intervallihoidon ja lyhytaikaisen hoidon ja kuntoutuksen jaksoja kotona asuville ja omaishoidettaville. Intervallihoidoa käytetään myös sairaalasta kotiutusvaiheessa. Asumispalveluissa voidaan järjestää saattohoitoa. Laitoshoidon toteutettiin Kaavin vuodeosastolla. Tehostettua palveluasumista ostettiin kahdesta yksityisestä hoitokodista kotikuntalain perusteella.

Lepolan asumisyksöiden vuokrat ovat tarkistettu ARA:n omakustannushinnoittelun mukaisiksi alkaen 1.2.2020. Rautavaaran kuntaa rasittaa suuri velkataakka sekä suuret poistot. Poistot kuormittivat aiemmin palvelukeskus Lepolan asukkaita ateriamaksun ja vuokran kautta. Uusi asiakasmaksulaki, joka astui voimaan 1.7.2021, helpotti olennaisesti tehostetun palveluasumisen asukkaiden

taloudellista tilannetta tuloista tehtävien vähennysten myötä sekä tuomalla tehostetun palveluasumisen asukkaille kuukausittaisena suojaosana ns. käyttövaran. Tältä osin tehostetun palveluasumisen asiakasmaksu läheni pitkäaikaisen terveydenhuollon laitoshoidon asiakasmaksua.

Asumispalveluiden lakisääteinen henkilöstömitoitus on 1.1.2022-31.3.2023 oltava vähintään 0,6, jossa on huomioitava myös hoitoisuus. Rautavaaralla mitoitus oli THL:n vuoden 2022 toukokuussa toteutetun valtakunnallisen kolmen viikon seurannan mukaan 0,68 ja marraskuussa 0,7.

Toimintakykyä mittaavan RAVA indeksin keskiarvo syksyllä 2022 oli 3,43, joka kuvastaa vaativaa hoitoisuutta (2021 ka. oli 3,55, 2019 ka. oli 3,3).

Korona-pandemian aikana lisättiin asukkaiden viriketoimintaa yhteistyössä kunnan vapaa-ajan toiminnan kanssa.

Kotihoito ja tukipalvelut

Kotihoidossa toimintavuonna tiivistettiin yhteisen kotihoidon ja tiimien toimintaa. Tehostetussa kotihoidossa sairaanhoitajat toimivat myös illassa ja vastaavat alueensa tiimin toiminnan koordinoinnista. Yöhoidon tarve lisääntyi. Etähoitoa toteutettiin asiakaslähtöisesti. Yhteistyötä sosiaalitoimen kanssa on tiivistetty.

Kotipalvelun käyntejä kirjautui 13 570 (v. 2021 oli 11 808). Kotisairaanhoidon käyntejä oli 8534 (vuonna 2021 oli 11 650). Kotihoidon käyntejä oli yhteensä 22114 (v. 2021 oli 23 458).

Välimuotoisten asumisratkaisujen puute on vaikeuttanut asukkaiden sijoittumista hoivaketjussa ja aiheuttanut sellaisten asiakkaiden jäämisen kotihoitoon, jotka kuuluisivat välimuotoiseen asumiseen.

Kotihoidon tukipalvelut tarjoavat kotihoidon asiakkaille kotona asumista ja siellä selviytymistä edistäviä palveluja. Tukipalveluja ovat kylvytys- ja ateriapalvelut, asiointiapu ja turvapalvelut. Tukipalvelusetelillä tarjottiin muita tukipalveluja määrärahan puitteissa. Kotihoidon tukipalveluja saaneita asiakkaita oli 61.

Yli 65-vuotiaiden omaishoito

Omaishoidossa sopimuksen tehneillä omaishoitajilla on oikeus kahteen vapaaseen/kk tai kolmeen vapaaseen/kk silloin, kun omaishoito edellyttää ympärivuorokautista tai jatkuvaa sitovuutta. Kaikille omaishoitoa hakeneille myönnettiin omaishoidontuki kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti.

Yli 65-vuotiaiden omaishoitajia oli toimintavuonna 24 (vuonna 2021 oli 26) ja omaishoidettavia 25 (vuonna 2021 oli 27). Omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien järjestämiseksi tehostettiin intervallijaksojen käyttöä, mutta kevään 2022 ajaksi korona aiheutti intervallijaksojen jäädyttämisen. Omaishoidettavia oli intervallijaksoilla 114 hoitovuorokautta.

Palveluohjaajan työpanosta on tavoitteiden mukaisesti kohdennettu omaishoitoon.

Vanhus- ja vammaisneuvosto

Vanhus- ja vammaisneuvosto on kuntien lakisääteinen pysyvä yhteistyöelin, jonka tehtävänä on varmistaa ja huolehtia kuntien ikääntyneen ja vammaisväestön vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista, tarpeista ja hyvinvoinnista.

Vanhus- ja vammaisneuvoston toimintasäntö on laadittu vuonna 2020, jonka mukaan neuvosto toimii. Neuvosto kokoontui kolme kertaa. Neuvosto järjesti uutena toimintana iäkkäille testamenttivaroilla rahoitettuja taksikyytejä kesän toritapahtumiin sekä oman toritapahtuman. Vanhus- ja vammaisneuvosto antoi lausunnon Rautavaaran kävelyreittien varteen sijoittavista istuimista. Vakiintuneena toimintana on vuosittaisen vanhustenviikon toimintojen järjestelyt.

Hyvinvointialueella aloittaa 1.1.2023 omat vanhus- ja vammaisneuvostonsa, jonne valittiin myös Rautavaaralta edustajat.

Sosiaalitoimen valtuustotason tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori
Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden		
Lähipalvelut säilytetään vuoden 2021 tasolla	Määrärahavaraukset, henkilöstön rekrytointi ja viivytyksetön käsittely vireillepanosta	Lakisääteisen hoitajamitoituksen 0.6 täyttäminen. Toteutui Sosiaalihuollon ja sosiaalipalveluiden riittävyys (2 sosiaali- ohjaa- jaa, 2 sosiaalityöntekijää, 2 kv. avohuollon ohjaajaa). Toteutui Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen. Toteutui
Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi		
Suorahankinnoissa käytetään paikallisia yrityksiä/palvelun tuottajia	Kilpailutukset tehdään vain hankintarajat ylittävistä hankinnoista.	Uushankinnat/kilpailutukset. Toteutui
Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön		
Kustannuskehityksen ja -kasvun jarruttaminen	Hyvinvointialueelle siirtyvien palveluita ja toimintoja koskevien investointien jäädyttäminen.	Rautavaaran kunnan maksamana ei investointeja vuodelle 2022. Toteutui
Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen		
Ammattitaitoinen henkilöstö.	Rekrytointi ja oppisopimuskoulutus	Tukipalveluhenkilöstön välillisen työ palveluasumisessa lisää hoivahenkilöstön välittömän työn mitoitusta. Toteutui

Sosiaalitoimen toteuma ja tunnusluvut

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Toimintamenot	4 837 458	5 173 305	5 173 305	4 401 309	-335 847	-6 %	10 %
Toimintatulot	906 346	1 109 930	1 109 930	1 087 117	-203 584	-18 %	-17 %
Netto	3 931 112	4 063 375	4 063 375	3 314 192	-132 263	-3 %	19 %

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Sisäiset menot	974 022	960 936	960 936	1 017 633	13 086	1 %	-4 %
Sisäiset tulot					-		
Netto	974 022	960 936	960 936	1 017 633	13 086	1 %	-4 %
Poistot	3 972	3 555	3 555	6 373			

Euroa/asukas – tunnusluvut netto:

Sosiaalitoimi

	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022
Asukasmäärä	1652	1602	1561	1513	1476
Sosiaalitoimi yht. €/asukas	1961	2045	1946	2189	2664

2.1.4.2 Perusterveydenhuolto

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2022

Perusterveydenhuollon järjestämisvastuu oli Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin liikelaitoksena toimivalla Kysterillä. Perusterveydenhuollon tehtävänä on järjestää kuntalaisten terveyttä ja toimintakykyä ylläpitäviä ja edistäviä, sairauksia ehkäiseviä sekä yleislääkäritasoisia sairaanhoidollisia avo- ja laitospalveluja.

Järjestämisvastuun toteuttamiseksi sairaanhoitopiirissä valmisteltiin yhteistyössä kuntien kanssa perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon palvelujen järjestämistä koskeva puitesuunnitelma valtuustokausittain. Samoin sairaanhoitopiiri ja kunnat valmistelivat vuosittain palvelusopimukset kuntalaisille tuotettavista palveluista. Järjestämisvastuun toteuttamiseksi oli muodostettu sairaanhoitopiiriin ja kuntien yhteinen toimielin, tilaajatoimikunta, sairaanhoitopiiriin ja kuntien edustajista.

Palvelusopimuksen tärkeimmät toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Myös asetettu talousarvio alittui noin 241 000 eurolla. Kysteri on jättänyt toimintakertomuksen toiminnastaan erikseen.

Rautavaara terveydenhuollon osalta kuuluu hyvinvointialueella ns. pohjoiseen alueeseen ja tulee jatkossa ensisijaisesti tukeutumaan lisälmen vuodeosastoihin.

Rautavaaran kunta kuuluu ympäristöterveydenhuollon osalta Siilinjärven yhteistoiminta-alueeseen. Ympäristöterveyspalveluiden tarkoituksena on turvata lainsäädännön vaatimusten mukainen suunnitelmallinen, säännöllinen, laadukas, terveyshaittoja ja -vaaroja sekä kuluttajien taloudellisia tappioita ehkäisevä paikalliseen riskinarvioon ja valtakunnallisiin valvontaohjelmiin perustuva ympäristöterveydenhuollon tehtävien hoito. Lisäksi tarkoituksena on laadukkaiden, tarkoituksenmukaisten ja tarpeeseen vastaavien kunnallisten eläinlääkintäpalvelujen ja eläinlääkäripäivystyksen saatavuuden ylläpito.

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto eivät siirtyneet vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle, vaan jäivät edelleen kuntien järjestämisvastuulle. Tämä on määrärahoina huomioitu Rautavaaran kunnan vuoden 2022 talousarviossa suunnitelma vuosien 2023 ja 2024 osalta.

Perusterveydenhuollon toteuma ja tunnusluvut

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Toimintamenot	1 874 054	2 114 814	2 114 814	1 973 557	-240 760	-11 %	-5 %
Toimintatulot							
Netto	1 874 054	2 114 814	2 114 814	1 973 557	-240 760	-11 %	-5 %

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Sisäiset menot	14 858	5021	5021	16505	9837	196 %	-10 %
Sisäiset tulot					0		
Netto	14 858	5 021	5 021	16 505	9 837	196 %	-10 %
Poistot							

Euroa/asukas – tunnusluvut netto:

Perusterveydenhuolto

	TP 2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022
Asukasmäärä	1652	1602	1561	1513	1476
Perusterveydenhuolto €/asukas	1206	1291	1249	1304	1270

2.1.4.3 Erikoissairaanhoito

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2022

Erikoissairaanhoidon menot muodostuvat lähes kokonaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä yhtymän jäsenkuntana ostettavista palveluista sekä jonkin verran Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymältä ostettavista palveluista. Kuntalaiset käyttävät Kuopion yliopistollisen sairaalan ja lisälmen sairaalan palveluja.

Ensihoito on Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri/Kuopion yliopistollinen sairaala/ Ensihoitokeskuksella. Ensivastesopimus Rautavaaran kunnalla on Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kanssa.

Huolimatta sairaanhoitopiirin loppuvuodesta tekemällä alijäämän lisäkannolla kunnilta kuntien peruspääoman suhteessa ja siitä, että kesken toimintavuotta tehtiin talousarvion muutos alentaen budjetoitua toimintamenoja 200.000,00 eurolla alittui muutettu talousarviokin vielä noin 210.500,00 eurolla.

Erikoissairaanhoidon toteuma ja tunnusluvut

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Toimintamenot	2 831 780	3 242 000	3 042 000	2 662 516	-210 220	-7 %	6 %
Toimintatulot	12 079	11 800	11 800	23 865	279	2 %	-49 %
Netto	2 819 700	3 230 200	3 030 200	2 638 651	-210 500	-7 %	7 %

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Sisäiset menot		7544	7544		-7544	-100 %	
Sisäiset tulot					0		
Netto	0	7 544	7 544	0	-7 544	-100 %	
Poistot							

Euroa/asukas – tunnusluvut netto:

Erik.sairaanhoito

	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022
Asukasmäärä	1652	1602	1561	1513	1476
Erikoissairaanhoito €/asukas	1726	1930	1784	1744	1910

2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Toteutumisvertailusta tulee käydä ilmi määrärahat ja tuloarviot, toteutuneet menot ja tulot sekä niiden erotus (toimintakate/netto). Alkuperäinen talousarvio ja siihen tehdyt hyväksytyt muutokset esitetään erikseen. Poikkeamana esitetään muutetun talousarvion ja toteutuman erotus. Euromääräisen poikkeaman lisäksi poikkeama voidaan esittää suhteellisenä osuutena. Toteutumisvertailussa tehdään selkoa merkittävien poikkeamien syistä. Toteutumisvertailussa voidaan esittää myös muita olennaisia perustelutietoja, kuten kertaluonteisten erien vaikutus talousarvion toteutumiseen.

2.2.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Toimintakatteen ennakoitua parempaan tulokseen on vaikuttanut taloudentasapainotussuunnitelma ja käyttötalouden hyvä toteuma. Lisäksi tilikauden tulosta paransivat myös budjetoitua paremmat valtionosuus- ja verotulokertymä sekä rahoitustuotot.

Merkittävimpinä käyttötalouden poikkeamia ovat erikoissairaanhoidon kustannuksen muodostuminen 410 000 euroa alkuperin budjetoitua pienemmäksi, sekä perusterveydenhuollon alkuperäisen talousarvionsa 241 000 euron ja sosiaalitoimen 132 000 euron alitus.

Myös sivistystoimi alitti alkuperäisen talousarvionsa 150 000 euroa. Tekninen toimi olisi ylittänyt budjettinsa noin 87 000 euroa, mutta tilikauden aikana tekniselle toimelle haettiin lisämäärärahaa, jonka jälkeen tekninen toimi alitti budjettinsa noin 13 000 euroa. Elinkeinopalvelut taas pääsivät budjettinsa alle lähes 43 000 euroa onnistuneilla rahoitushavilla ja ulkopuolisella hankerahoituksella. Hallintopalvelut alittivat budjettinsa noin 55 000 eurolla.

Myös valtionosuus- ja verotulokertymät olivat budjetoitua suuremmat. Rautavaaran verotulokertymäksi arvioitiin alun perin 5 887 000 euroa. Verotulot kehittyivät kuitenkin vuoden mittaan suopeasti ja verotulokertymään tehtiin tilikauden aikana budjettimuutos ylöspäin 741 000 euroa. Lopulta kunnan tuloveron toteuma ylitti alkuperäisen budjetin reippaasti ollen yhteensä noin 6 677 000 euroa.

Rautavaaran valtionosuus oli lopulta noin 8 419 000 euroa ollen noin 51 0000 euroa alkuperin budjetoitua valtionosuutta suurempi.

Rahoitustuotot olivat noin 377 000 euroa, mikä ylitti budjetoidun 129 000 euroa.

	Alkuperäinen TA	Muutettu TA	Toteutuma 2022	Poikkeama TA-TP
Toimintatulot	3 072 773	2 972 773	2 807 744	-165 029
Myyntitulot	972 113	872 113	857 957	-14 156
Maksutulot	653 620	653 620	513 813	-139 807
Tuet ja avustukset	317 371	317 371	385 657	68 286
Muut toimintatulot	1 129 669	1 129 669	1 050 317	-79 352
Valmistus omaan käyttöön				
Toimintamenot	-17 421 212	-17 221 212	-16 212 443	1 008 769
Henkilöstömenot	-7 777 400	-7 777 400	-7 259 156	518 244
Palvelujen ostot	-7 987 789	-7 787 789	-7 267 964	519 825
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 029 035	-1 029 035	-973 812	55 223
Avustukset	-369 550	-369 550	-456 020	-86 470
Muut toimintamenot	-257 438	-257 438	-255 491	1 947
Toimintakate	-14 348 439	-14 248 439	-13 404 699	843 740
Verotulot	5 887 000	6 628 000	6 677 371	49 371
Valtionosuudet	8 367 989	8 367 989	8 418 754	50 765
Rahoitustulot ja -menot:	248 000	360 000	377 011	17 011
Korkotulot	70 000	70 000	71 430	1 430
Muut rahoitustulot muilta	239 000	348 000	352 035	4 035
Korkomenot	-60 000	-60 000	-44 918	15 082
Muut rahoitusmenot	-1 000	-1 000	-1 536	-536
Vuosikate	154 550	1 107 550	2 068 437	960 887
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-785 095	-785 095	-869 086	-83 991
Arvonalentumiset				0
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				0
Tilikauden tulos	-630 545	322 455	1 199 351	876 896
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-630 545	322 455	1 199 351	876 896

Verotulojen erittely:	Toteutuma 2021	Alkuper. TA2022	Muutettu TA 2022	Toteutuma 2022	Poikkeama
Verotulot yhteensä	6 709 919	5 887 000	6 628 000	6 677 371	49 371
Kunnan tulovero	3 738 547	3 701 000	3 852 000	3 875 324	23 324
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 511 551	1 737 000	2 327 000	2 327 765	765
Kiinteistövero	459 822	449 000	449 000	474 282	25 282
Muut verotulot					0
	Tulovero%	Tuloverokertymä	Muutos%		
Verovuosi 2017	21,00	3 699 744	-	3,10	
Verovuosi 2018	22,00	3 760 021		1,63	
Verovuosi 2019	22,00	3 740 014	-	0,54	
Verovuosi 2020	22,00	3 673 690	-	1,78	
Verovuosi 2021	22,00	3 738 547		1,76	
Verovuosi 2022	22,00	3 875 324		3,66	
Kiinteistöveroprosentit:	2018	2019	2020	2021	2022
Yleinen	1,03	1,03	1,23	1,23	1,23
Vakituinen asunto	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
Muu kuin vak. asunto	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Rakentamaton rakennuspaikka	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Kiinteistöverokertymä	429 638	436 958	421 477	459 822	474 282
Yhteisöverokertymä	1 359 544	1 447 118	1 706 401	2 511 551	2 327 765
Valtionos. ja verotulomen.korv.	Toteutuma 2021	Alkuper. TA2022	Muutettu TA 2022	Toteutuma 2022	Poikkeama
Valtionosuudet yhteensä	8 754 402	8 367 989	8 367 989	8 418 754	50 765
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	7 450 677			7 009 931	
Hark.var. valt.os. korotus					
Opetus- ja kultt.toimen muut	185 781			159 381	
Verotulomenetysten korvaus	1 117 944			1 249 442	

2.2.2 Investointien toteutuminen

Investointiosan toteutuminen esitetään hankkeittain tai hankeryhmittäin vastaavalla tavalla kuin talousarviossa. Kustannusarvioon ja sen muutokseen sisällytetään kaikki valtuuston hyväksymät muutokset, myös talousarviovuotta aikaisemmin tehdyt muutokset.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	Kustannus- arvio	Toteutuma 2021	Alkuper. TA2022	Muutettu TA2022	Toteutuma 2022	Poikkeama TA-TP
Kunnanhallitus						
Tonttien myynti						
Menot						
Tulot		6 430	5 000	5 000	11 960	6 960
Netto		6 430	5 000	5 000	11 960	6 960
Lämpöliittymismaksut						
Menot		13 800	13 200	13 200	13 800	-600
Tulot						
Netto		13 800	13 200	13 200	13 800	-600
Savon Voima sähköliittymä						
Menot						
Tulot		2 250				
Netto		2 250				
Kuntayhtymäosuudet						
Menot						
Tulot		4 211				
Netto		4 211				
Osakkeiden hankinta						
Menot		500	0	5 000	5 000	0
Tulot						
Netto		500	0	5 000	5 000	0
Tietokonehank. hallinto						
Menot		11 307	11 500	11 500	14 422	-2 922
Tulot						
Netto		11 307	11 500	11 500	14 422	-2 922
Palkkahall. ohj. uusiminen						
Menot		29 984				
Tulot						
Netto		29 984				
Toimisto-ohjelmien päivitys						
Menot		38 617	2 000	2 000	2 500	-500
Tulot						
Netto		38 617	2 000	2 000	2 500	-500
Metsäliitto osuusk. jäsenyys						
Menot (koroista)		1 421	1 150	1 150	136	1 014
Tulot						
Netto		1 421	1 150	1 150	136	1 014
Ajoneuvoinvestoinnit						
Menot			13 000	13 000	10 227	2 773
Tulot						
Netto			13 000	13 000	10 227	2 773

	Kustannus- arvio	Toteutuma 2021	Alkuper. TA2022	Muutettu TA2022	Toteutuma 2022	Poikkeama TA-TP
Katuverkko/valaistuksen rak.						
Menot			20 000	10 000	0	10 000
Tulot						
Netto			20 000	10 000	0	10 000
Liikuntapaikat Jääkiekkok.						
Menot		27 665	8 000	8 000	9 479	-1 479
Tulot		7 200	2 400	2 400	1 800	-600
Netto		20 465	5 600	5 600	7 679	-2 079
Julkinen käyttöomaisuus						
Kiparin näköalatorni						
Menot		30 281	64 000	100 273	99 703	570
Tulot		13 527	50 420	36 893	36 893	0
Netto		16 754	13 580	63 380	62 810	570
Kiparin ulk.a ja Jokisuunniemi						
Menot			30 000	0	0	0
Tulot						0
Netto			30 000	0	0	0
Kaavateiden suunn. ja per.korj.						
Menot			10 000	10 000	0	10 000
Tulot						
Netto			10 000	10 000	0	10 000
Monitoimitalon sadevesij.						
Menot		5 197	555 000	205 000	205 395	-395
Tulot		0	40 000	0	0	0
Netto		5 197	515 000	205 000	205 395	-395
Päiväkodin wc-remontti						
Menot		9 673	0	7 700	7 677	23
Tulot						
Netto		9 673	0	7 700	7 677	23
Kirjaston valaisimien uusinta						
Menot			10 000	10 000	10 740	-740
Tulot						
Netto			10 000	10 000	10 740	-740
Huoneistojen muutt. esteett.						
Menot		76 092	55 000	20 000	9 959	10 041
Tulot						
Netto		76 092	55 000	20 000	9 959	10 041
Kiinteistöjen sisäilm.laadun par.						
Menot		16 041	15 000	15 000	0	15 000
Tulot						
Netto		16 041	15 000	15 000	0	15 000

	Kustannus- arvio	Toteutuma 2021	Alkuper. TA2022	Muutettu TA2022	Toteutuma 2022	Poikkeama TA-TP
Koulutoimen AV-laitehankinnat (tietok.v21)						
Menot		5 720	6 500	6 500	5 625	875
Tulot						
Netto		5 720	6 500	6 500	5 625	875
Koulun kotitalousluokan kalustoh.						
Menot		12 267	0	800	747	53
Tulot						
Netto		12 267	0	800	747	53
Siivouspalvelun laitehank.						
Menot		9 840	8 000	0	0	0
Tulot						
Netto		9 840	8 000	0	0	0
Ruokapalvelun laitehank.						
Menot		4 186				
Tulot						
Netto		4 186				
Kirjastoverkko Rutakkoon liitt.						
Menot		10 960				
Tulot						
Netto		10 960				

	Kustannus- arvio	Toteutuma 2021	Alkuper. TA2022	Muutettu TA2022	Toteutuma 2022	Poikkeama TA-TP
VESIHUOLLON TASEYKSIKKÖ						
Viemäriverkostojen uus.						
Menot	50 000	6 218	10 000	10 000	7 077	2 923
Tulot						
Netto	50 000	6 218	10 000	10 000	7 077	2 923
Ylävesisäiliön kattoremontti						
Menot		35	4 000	4 000	771	3 229
Tulot						
Netto		35	4 000	4 000	771	3 229
Jätevesilaitoksen varavoima						
Menot		14 128				
Tulot						
Netto		14 128				
Kiinteistöskulujen uusinta						
Menot		11 083	10 000	10 000	10 887	-887
Tulot						
Netto		11 083	10 000	10 000	10 887	-887
Kaikki yhteensä						
Menot		335 015	846 350	463 123	414 145	48 978
Tulot		33 618	97 820	44 293	50 653	6 360
Netto		301 397	748 530	418 830	363 492	42 618

2.2.3 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulo-rahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

Rahoitusosa sisältää sellaisia eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelma- ja investointiosassa sekä sellaisia eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa. Näitä viimeksi mainittuja eriä ovat mm. antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, lainojen lisäykset ja vähennykset sekä oman pääoman muutokset.

	Talousarvio 2022	Muutettu TA	Toteutuma 2022	Poikkeama TA-TP
Toiminnan rahavirta				
Tulorahoitus	154 550	1 107 550	2 063 060	955 510
Vuosikate	154 550	1 107 550	2 068 436	960 886
Satunnaiset erät	0		0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0		-5 376	-5 376
Investointien rahavirta	-750 930	-418 830	-363 492	55 338
Investointimenot	-846 350	-463 123	-414 145	48 978
Rahoitusosuudet investointimen.	90 420	39 293	38 693	-600
Pysyvien vast. hyödykk. luov.tulot	5 000	5 000	11 960	6 960
Toiminnan ja investointien rahavirta	-596 380	688 720	1 699 568	1 010 848
				0
Rahoituksen rahavirta	-436 966		-1436966	-1 436 966
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset				0
Antolainasaamisten vähennykset				0
Lainakannan muutokset		-1 436 966	-1 436 966	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 436 966	-1 436 966	-1 436 966	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 000 000	0		0
Lyhytaikaisten lainojen vähennys				0
Oman pääoman muutokset				0
Muut maksuvalmiuden muutokset	135 014	135 014	322 382	187 368
Vaikutus maksuvalmiuteen	-461 366	-613 232	584 984	1 198 216

Antolainasaamisten lisäyksiä muille ovat kunnan myöntämät lainat muille kuin liikelaitoksille. Antolainasaamisten vähennyksiä ovat antolainojen lyhennykset kunnalle tilikauden aikana.

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennys osoittaa, kuinka paljon lainoja on lyhennetty tilivuoden aikana. Toteutumisessa erät esitetään bruttona vaikka, valtuusto olisi talousarviossa hyväksynyt pitkäaikaisten lainojen erotuksen sitovana eränä. Lyhytaikaisten lainojen muutos osoittaa lyhytaikaisten lainojen lisäyksen ja vähennyksen.

Kuntayhtymässä oman pääoman lisäyksiä ovat lisäksi jäsenkunnan tai -kuntayhtymän maksama pääomasijoitus kuntayhtymään. Oman pääoman ehtoinen sijoitus voi olla peruspääoman korotusta tai lisäsijoitus oman pääoman muuhun erään, esimerkiksi sijoitusrahastoon. Oman pääoman

vähennyksiä ovat pääoman palautukset (peruspääomaosuuden tai sijoitusrahaston pääomaosuuden palautus) jäsenkunnalle.

Vaikutus maksuvalmiuteen -erä esitetään toteutumisvertailussa summattuna yhdellä rivillä, jos näin on menetelty myös talousarviossa. Tähän erään sisältyy eriä, joiden muutoksia on talousarviossa vaikea arvioida, mm. toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden, pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

Merkittävästi alkuperäistä talousarviota parempi vuosikate nosti kunnan maksuvalmiutta verrattuna talousarvioon, vaikka uutta lainaa ei tilikaudella otettu ollenkaan.

2.2.4 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

	Määrärahat (1 000 €)					Tuloarv. (1 000 €)				
	Alkuper. TA	TA:n muut	TA muut. jälk.	Tot.	Poikk.	Alkuper. TA	TA:n muut	TA muut. jälk.	Tot.	Poikk.
KÄYTTÖTALOUSOSA										
Kunnanhallitus										
Hallintopalvelut	926		926	885	41	42		42	56	14
Perusturvalautakunta										
Sosiaalitoimi	5 173		5 173	4 837	336	1 110		1 110	906	- 204
Perusterveidenhuolto	2 115		2 115	1 874	241					-
Erikoissairaanhoido	3 242	- 200	3 042	2 832	210	12		12	12	-
Hyvinvointilautakunta										
Sivistystoimi	2 702		2 702	2 611	91	545		545	604	59
Elinvoimalautakunta										
Elinkeinopalvelut	367		367	313	54	163		163	152	- 11
Tekninen toimi	2 896		2 896	2 860	36	1 201	- 100	1 101	1 078	- 23
TULOSLASKELMAOSA										
Verotulot						5 887	741	6 628	6 677	49
Valtionosuudet						8 368		8 368	8 419	51
Korkotulot						70		70	71	1
Muut rahoitustulot						239	112	351	352	1
Korkomenot	60		60	45	15					
Muut rahoitusmenot	1		1	2	- 1					
INVESTOINTIOSA										
Kunnanhallitus										
Tonttien myynti						5		5	12	7
Lämpöliittymismaksut	13		13	14	-1					
Osakkeiden hankinta	-	5 000	5 000	5 000	0					
Tietokonehank. hall.	11		11	14	-3					
Toimisto-ohj. päivitys	2		2	2	0					
Metsäliitto osuuskuntajäs.	1		1	-	1					
Ajoneuvoinvestoinnit	13		13	10	3					
Katuverkko/v alai.st.rak.	20	- 10	10	-	10					
Liikuntapikat, jääkiekkok.	8		8	9	- 1	2		2	2	
Talonrakennus										
Julkinen käyttöom.										
Kiparin näköalatorni	64	36	100	100	-	50	- 13	37	37	
Kiparin ulk.a. ja Jokis.	30	- 30	-	-	-					
Kaavateiden suun.	10		10	-	10					
Monitoimitalon sadev.esij.	555	- 350	205	205	-	40	- 40	-	-	
Päiväkodin wc-remontti	-	8	8	8	0					
Kirjaston valaisimien uus.	10		10	11	-1					
Huoneistojen muut. est.	55	- 35	20	10	10					
Kiint. Sisäilm.laadun par.	15		15	-	15					
Koulutoimen AV-laittehankinn	6		6	6	-					
Koulun kotital.luokan kal.	0	1	1	1	-					
Siivouspalv. laitehank.	8	- 8	-	-	-					
Liikelaikokset										
Viemäriverk. uusiminen	10		10	7	3					
Ylävesisäiliön kattorem.	4		4	1	3					
Kiinteistösuojien uusinta	10		10	11	- 1					
RAHOITUSOSA										
Antolainauksen muut.										-
Antolainasaam. lis.										-
Antolainasaam. väh.										-
Lainakannan muut.										-
Pitkäaik. lain. lis.										-
Pitkäaik. lain. väh.	1 437		1 437	1 437	-					-
Lyhytaik. lain. muut.						1 000	-	-	-	-
Oman pääoman muut.										-
Muut maksuvalm. muut.						135		135	322	187
Vaikutus maksuvalm.										-
YHTEENSÄ	19 764	4 412	24 176	23 105	1 071	18 869	700	18 569	18 700	

3 Tilinpäätöslaskelmat

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja -tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja -asetusta kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

3.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2022		1.1.-31.12.2021	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	857 957,42		1 155 598,94	
Maksutuotot	513 813,28		507 854,07	
Tuet ja avustukset	385 656,59		354 308,59	
Muut toimintatuotot	1 050 316,94	2 807 744,23	1 033 496,82	3 051 258,42
Valmistus omaan käyttöön				
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-5 676 639,84		-5 394 572,73	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 396 459,22		-1 359 709,40	
Muut henkilösivukulut	-186 056,93		-169 284,00	
Palvelujen ostot	-7 267 964,50		-7 383 996,16	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-973 811,95		-976 499,04	
Avustukset	-456 019,90		-344 433,62	
Muut toimintakulut	-255 491,16	-16 212 443,50	-240 429,60	-15 868 924,55
Toimintakate		-13 404 699,27		-12 817 666,13
Verotulot		6 677 371,01		6 709 919,27
Valtionosuudet		8 418 754,00		8 754 402,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	71 429,73		68 906,08	
Muut rahoitustuotot	352 035,30		253 669,09	
Korkokulut	-44 917,60		-53 781,25	
Muut rahoituskulut	-1 536,46	377 010,97	-1 137,81	267 656,11
Vuosikate		2 068 436,71		2 914 311,25
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-869 085,89		-926 918,24	
Arvonalentumiset	0,00	-869 085,89	-642 948,31	-1 569 866,55
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos		1 199 350,82		1 344 444,70
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 199 350,82		1 344 444,70

3.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2022		1.1.-31.12.2021	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 068 436,71		2 914 311,25	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	-5 376,00	2 063 060,71	166 481,89	3 080 793,14
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-414 145,33		-335 013,87	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	38 693,00		20 727,00	
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutus	11 960,00	-363 492,33	18 141,23	-296 145,64
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 699 568,38		2 784 647,50
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset		0,00		0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 436 966,00	-1 436 966,00	-1 432 666,00	-1 432 666,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien	-10 054,27		-15 733,50	
Saamisten muutos	-40 904,12		-31 132,39	
Korottomien velkojen muutos	373 340,45	322 382,06	-35 098,98	-81 964,87
Rahoituksen rahavirta		-1 114 583,94		-1 514 630,87
Rahavarojen muutos		584 984,44		1 270 016,63
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 054 275,84		2 469 291,40	
Rahavarat 1.1.	2 469 291,40	584 984,44	1 199 274,77	1 270 016,63

3.3 Tase

VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
A PYSYVÄT VASTAAVAT			A OMAPÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	8 395 492,37	8 395 492,37
Aineettomat oikeudet	4 648,03	4 334,31	II Arv onkorotusrahasto		
Muut pitkäv aikutteiset me	105 056,16	134 130,84	III Muut omat rahastot		
	109 704,19	138 465,15	IV Edell. tilikausien ylijäämä	8 574 072,01	7 229 627,31
			V Tilikauden yli-/alijäämä	1 199 350,82	1 344 444,70
II Aineelliset hyödykkeet				18 168 915,20	16 969 564,38
Maa- ja vesialueet	2 657 918,88	2 650 702,88	B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
Rakennukset	11 259 344,01	11 613 122,45	VARAUKSET		
Kiinteät rak. ja laitteet	1 402 837,85	1 371 678,93	C PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	64 664,20	71 167,32	Muut pakolliset v araukset	300 000,00	300 000,00
Ennakkomaksut ja kesken-					
eräiset hankinnat	412 124,53	566 810,49	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
	15 796 889,47	16 273 482,07	Lahjoitusrahastojen pääomat	59 657,95	69 710,19
III Sijoitukset				59 657,95	69 710,19
Osakkeet ja osuudet	4 105 701,82	4 100 565,82	E VIERAS PÄÄOMA		
Muut lainasaamiset	185 450,03	185 450,03	I Pitkäaikainen		
Muut saamiset	64 749,47	64 749,47	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoks	5 539 322,71	6 480 588,71
	4 355 901,32	4 350 765,32	Siirtovelat	5 539 322,71	6 480 588,71
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT					
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	II Lyhytaikainen		
Lahjoitusrah. erityiskatteet	9 749,54	9 747,51	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoks	941 266,00	1 436 966,00
	9 749,54	9 747,51	Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			Saadut ennakot	128 111,00	75 078,00
I Vaihto-omaisuus			Ostovelat	642 000,11	408 835,25
II Saamiset			Muut velat/Liittymismaksut ja muu	124 145,10	129 350,09
Pitkäaikaiset saamiset	2 255 738,61	2 390 753,13	Siirtovelat	1 020 418,97	928 071,39
Myyntisaamiset	0,00	0,00		2 855 941,18	2 978 300,73
Lainasaamiset	0,00	0,00	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	26 923 837,04	26 798 164,01
Muut saamiset	2 255 738,61	2 390 753,13			
Siirtosaamiset	0,00	0,00			
Lyhytaikaiset saamiset	1 341 578,07	1 165 659,43			
Myyntisaamiset	474 275,23	481 232,10			
Muut saamiset	223 938,17	183 868,62			
Siirtosaamiset	643 364,67	500 558,71			
	3 597 316,68	3 556 412,56			
III Rahat ja pankkisaamiset	3 054 275,84	2 469 291,40			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	26 923 837,04	26 798 164,01			

3.4 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toimintatuotot	11 208 366,00	11 269 251,34
Toimintakulut	-24 717 567,86	-23 951 156,29
Osuus osakkuYsyhteisöjen voitosta (tappiosta)	24 971,43	19 618,48
Toimintakate	-13 484 230,43	-12 662 286,47
Verotulot	6 634 547,58	6 668 176,93
Valtionosuudet	9 085 698,94	9 406 998,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	76 135,04	75 246,70
Muut rahoitustuotot	353 585,40	259 416,73
Korkokulut	-101 044,18	-103 771,11
Muut rahoituskulut	-6 691,50	-5 285,20
Vuosikate	2 558 000,85	3 638 495,58
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 730 117,92	-1 816 016,21
Arvonalentumiset	0,00	-642 948,31
Satunnaiset erät	107 048,19	99 867,47
Tilikauden tulos	934 931,12	1 279 398,53
Tilinpäätössiirrot	817,62	2 409,13
Tilikauden verot	-1 494,31	-1 552,44
Laskennalliset verot	-156,48	-1 948,57
Vähemmistöosuudet	68 771,51	62 760,02
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 002 869,46	1 341 066,67

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022		1.1.-31.12.2021	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 558 000,85		3 638 495,58	
Satunnaiset erät	107 048,19		99 867,47	
Tulorahoituksen korjauserät	-55 604,58	2 609 444,46	95 188,44	3 833 551,49
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 519 093,90		-1 270 272,41	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	42 312,94		28 308,80	
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	37 012,37	-1 439 768,59	116 600,85	-1 125 362,76
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 169 675,87		2 708 188,73
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-10,41		-563,27	
Antolainasaamisten vähennykset	1 132,94	1 122,53		-563,27
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 226 588,53		478 552,04	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 437 167,38		-1 748 095,91	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-81 396,39	-291 975,24	68 478,45	-1 201 065,42
Oman pääoman muutokset		-126 593,53		116 094,03
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut	-10 148,78		-15 688,56	
Vaihto-omaisuuden muutos	-1 283,56		-917,12	
Saamisten muutos	-226 006,43		112 775,67	
Korottomien velkojen muutos	472 966,88	235 528,11	6 731,10	102 901,09
Rahoituksen rahavirta		-181 918,13		-982 633,57
Rahavarojen muutos		987 757,74		1 725 555,16
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	5 170 455,58		4 185 771,80	
Rahavarat 1.1.	4 182 697,84	987 757,74	2 460 216,64	1 725 555,16

Kunnan konsernitase

VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMAPÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	8 395 492,37	8 395 492,37
Aineettomat oikeudet	188 663,52	221 664,11	Arvonkorotusrahasto	5 818,47	6 856,36
Muut pitkävaikutteiset menot	78 339,73	94 218,60	Muut omat rahastot	432 811,03	438 795,75
Ennakkomaksut	2 755,16	112,50	Edell. tilikauden ylijäämä	6 155 246,25	4 728 680,42
	<u>269 758,41</u>	<u>315 995,21</u>	Tilikauden yli-/alijäämä	<u>1 002 869,46</u>	<u>1 341 066,67</u>
Aineelliset hyödykkeet				<u>15 992 237,58</u>	<u>14 910 891,57</u>
Maa- ja vesialueet	3 075 721,76	3 066 552,66	VÄHEMMISTÖOSUUDET	82 602,91	82 985,54
Rakennukset	16 017 051,61	16 277 905,87	PAKOLLISET VARAUKSET		
Kiinteät rak. ja laitteet	1 827 349,66	1 721 254,79	Muut pakolliset varaukset	<u>551 766,16</u>	<u>610 307,15</u>
Koneet ja kalusto	654 266,88	623 856,29		<u>551 766,16</u>	<u>610 307,15</u>
Muut aineelliset hyödykkeet	49 321,62	40 089,93	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	139 412,26	137 743,35
Ennakkomaksut ja kesken-					
eräiset hankinnat	<u>1 703 399,30</u>	<u>1 663 026,68</u>			
	<u>23 327 110,83</u>	<u>23 392 686,22</u>			
Sijoitukset			VIERAS PÄÄOMA		
Osakkuusyhtiöosuudet	136 789,18	177 852,24	Pitkäaikainen korollinen vieras p	12 093 977,80	11 898 905,74
Muut osakkeet ja osuudet	324 060,18	287 565,78	Pitkäaikainen koroton vieras p	12 730,82	13 692,50
Joukkovelkakirjalainasaam	626,45	1 794,00	Lyhytaikainen korollinen vieras p	1 412 537,38	1 990 712,23
Muut lainasaamiset	26 237,24	26 237,24	Lyhytaikainen koroton vieras p	3 677 378,59	3 115 109,69
Muut saamiset	<u>87 614,26</u>	<u>88 489,61</u>			
	<u>575 327,31</u>	<u>581 938,87</u>	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>33 962 643,50</u></u>	<u><u>32 760 347,77</u></u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	85 506,67	73 677,19			
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus	90 553,57	89 332,57			
Saamiset					
Pitkäaikaiset saamiset	2 255 834,51	2 390 850,05			
Lyhytaikaiset saamiset	2 188 096,62	1 730 095,86			
Rahoitusarvopaperit	43 751,12	207 675,68			
Rahat ja pankkisaamiset	5 126 704,46	3 978 096,12			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>33 962 643,50</u></u>	<u><u>32 760 347,77</u></u>			

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

Rautavaaran kunnan tilinpäätös 2020 on laadittu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamien ohjeiden "Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta" (2020) ja "Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista" (2020) mukaisesti. Kunnan tilinpäätöksen liitetiedot ryhmitellään tilinpäätöksessä kirjanpitoasetuksen 2 luvun liitetietovaatimusten mukaisesti

- tilinpäätöksen laatimista
- tilinpäätöksen esittämistapaa
- tuloslaskelmaa

- taseen vastaavia ja vastattavia
- vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä
- henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia

koskeviin liitetietoihin.

4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

- 1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja – menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja – menetelmät

Jaksotusperiaatteet:

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle

Pysyvät vastaavat:

Pysyvien vastaavien arvostus. Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmanpoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Sijoitusten arvostus. Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan

Rahoitusomaisuus:

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan

Avustusten käsittely:

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi

- 2) Esittämistapamuutokset
Ei ole
- 3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin
Ei ole
- 4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus
Tiedot vertailukelpoiset
- 5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut ja virheiden korjaukset
Ei ole

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus:

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet:

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset:

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset sekä poistoero on siirretty edellisten tilikausien yli-/alijäämään ja vuoden 2022 muutokset tilikauden yli-/alijäämään

Keskinäisen omistuksen eliminointi:

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä

Vähemmistöosuudet:

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa

Suunnitelmapoistojen oikaisu:

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi

Osakkuusyhteisöt:

As Oy Tulimäentie, kunnan omistus 23,9 %, jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen. Yhtiöllä ei merkittäviä yli-/alijäämiä, joten yhdistely ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät:

Konsernitilinpäätöksessä on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä

Poikkeavat tilikaudet:

Ei ole

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus:

Ovat vertailukelpoiset

4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Hallintopalvelut	78 705	77 579	55 921	59 965
Elinkeinopalvelut	151 856	166 172	151 856	166 172
Sosiaalitoimi	1 280 383	1 457 117	906 346	1 087 117
Perusterveydenhuolto				
Erikoissairaanhoido	7 743 762	7 518 366	12 079	23 865
Sivistystoimi	703 731	680 325	603 832	517 342
Tekniset palvelut	1 249 929	1 369 626	1 077 709	1 196 798
Kunnan toimintatuotot yht.	11 208 366	11 269 185	2 807 744	3 051 258

7) Verotulojen erittely

	2022	2021
Kunnan tulovero	3 875 324	3 738 546
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 327 765	2 511 804
Kiinteistövero	474 282	459 822
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	6 677 371	6 709 919

8) Valtionosuuksien erittely

	2022	2021
Kunnan peruspalv. valt.osuus	7 009 931	7 450 677
Siitä:Verotul. perustuva valtionos.tasaus	886 980	1 311 804
Siitä:Harkinnanvar. Valtionos. korotus		
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	159 381	185 781
Verotulomenetysten korvaus	1 249 442	1 117 944
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	8 418 754	8 754 402

9) Palvelujen ostojen erittely

	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	5 100 589	5 002 143
Muiden palvelujen ostot	2 167 375	2 381 853
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	7 267 964	7 383 996

10) Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltynä

Rautavaaran kunta tukee valtuustoryhmiä vain luovuttamalla vastikkeetta kunnantalon kokoustiloja ja niiden laitteistoa ryhmien omien kokousten pitämiseen

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

	Rautavaaran kunnan poistoaika tai menojäännöspoisto:	
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	4	vuotta
Aineettomat oikeudet	10	vuotta
Liikearvo	4	vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	4-30	vuotta
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat	10-50	vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8-25	%
Koneet ja kalusto	4-15	vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen	
Arvo- ja taidesineet	ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	
Pysyvien vastaavien sjoitukset		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	
Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi		

12) Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

Vuodelle 2021 kirjattu 300 000 euron pakollinen varaus vanhan alakoulurakennuksen purkamista varten on purkamatta ja se tullaan purkamaan vuonna 2023.

13) Toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja muihin toimintakuluihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot

	Konserni 2022	Konserni 2021	Kunta 2022	2021
Muut toimintatuotot				
Vaalijan kuntayhtymä	1285			
P-Sshp luovutusvoitot	27216	104257		
Maa- ja vesial. luovutusvoitot		5250	5376	5250
Savon koul. ky	8015	34211		
Luovutusvoitot yhteensä		143718	5376	5250
Muut toimintakulut				
Savon koulutuskuntayhtymä	97	68		
P-SSHP: osakkuusyhteisösuuksien muutos	1657	50980		
Luovutustappiot yhteensä		51048		

14) Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2020
Satunnaiset tuotot				
Pohjois-savon sairaanhoitopiiri	107 130	99 867		
Savon koulutuskuntayhtymä	1 642			
Satunnaiset tuotot yht.	108 772	99 867		
Satunnaiset kulut				
Vaalijalan ky/Sateenkaaren koulu	1 724			
Satunnaiset kulut yht	1 724			

15) Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	348 359	237 558
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	659	716
Yhteensä	349 018	238 274

16) Erittely poistoeron muutoksista
Ei ole

4.4 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset, jos tällaisia menoja on aktivoitu

Ei ole

18) Arvonkorotukset

Konsernitaseeseen sisältyy Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän arvonkorotusrahasto. Kuntakonsernin osuus on 5 818,47 euroa

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.er.h.	Yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	138 465,15	138 465,15	2 650 702,88	11 613 122,45	1 371 678,93	71 167,32	566 810,49	16 273 482,07	
Lisäykset tilikauden aikana		2 500,00	2 500,00	13 800,00	285 499,33	230 874,42	31 021,54		561 195,29	
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00			-38 693,00			-38 693,00	
Vähennykset tilikauden aikana				-6 584,00					-6 584,00	
Siirrot erien välillä			0,00					-154 685,96	-154 685,96	
Tilikauden poisto		-31 260,96	-31 260,96		-639 277,77	-161 022,50	-37 524,66		-837 824,93	
Arvonlennukset ja niiden pal.									0,00	
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	109 704,19	109 704,19	2 657 918,88	11 259 344,01	1 402 837,85	64 664,20	412 124,53	15 796 889,47	
Arvonkorotukset									0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	109 704,19	109 704,19	2 657 918,88	11 259 344,01	1 402 837,85	64 664,20	412 124,53	15 796 889,47	
Olennot lisäpoistot										
Erittely olennaisista lisäpoistoista										
Pysyvien vastaavien sijoitukset										
Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset						
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Jvk-laina-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.	2 324 706,55		1 556 315,30	219 543,87		159 212,72		90 986,78	4 350 765,22	
Lisäykset				5 136,00					5 136,00	
Vähennykset									0,00	
Hankintameno 31.12.									0,00	
Arvonlennukset ja niiden palautukset									0,00	
Arvonkorotukset									0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 324 706,55	0,00	1 556 315,30	224 679,87		159 212,72		90 986,78	4 355 901,22	

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	284 296	269 796	189 801	176 000
Muut maa- ja vesialueet	2 791 425	2 796 757	2 468 118	2 474 702
Maa- ja vesialueet yhteensä	3 075 721	3 066 553	2 657 919	2 650 702

Olennot kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

Ei ole.

Omistuksina muissa yhteisöissä on liitetietoina ilmoitettava:

- 20) tytäryhteisöistä, mukaan lukien yhdistykset ja säätiöt, joissa kunnalla on määräamisvalta, nimi, kotipaikka ja kunnan ja kuntakonsernin omistusosuus tytäryhteisöstä ja selvitys jos määräysvallan peruste ei ole äänten enemmistön tuottava omistus yhteisössä sekä kuntakonsernin osuus sen omasta ja vieraasta pääomasta sekä voitosta tai tappiosta viimeksi laaditussa tilinpäätöksessä
- 21) kuntayhtymistä, joissa kunta on jäsenenä, kuntayhtymän nimi, kotipaikka ja kunnan omistusosuus kuntayhtymästä sekä kunnan osuus sen omasta ja vieraasta pääomasta sekä yli- tai alijäämästä viimeksi laaditussa tilinpäätöksessä
- 22) yhteisyhteisöistä sekä yhden viidesosan tai sitä suuremman omistusosuuden kohteena olevista yrityksistä tai yhteisöistä ja muista omistusyhteisyhteisöistä nimi, kotipaikka, kunnan ja kuntakonsernin omistusosuus sekä kuntakonsernin osuus sen omasta ja vieraasta pääomasta sekä voitosta tai tappiosta viimeksi laaditussa tilinpäätöksessä

				Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	omasta pääom.	vieraasta pääom.	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytär yhteisöt						
Kiinteistö Oy Rautavaaran virastotalo	Rautavaara	70,14	70,14	1327	65	-164
Rautavaaran Vuokratalot Oy	Rautavaara	100	100	64	1006	0
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon shp	Kuopio	1,2573	1,2573	1470	7448	-45
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,598	0,598	331	451	-21
Vaalijalan ky	Pieksämäki	0,459	0,459	118	142	5
Ylä-Savon koulutus ky	Iisalmi	1,7	1,7	398	76	-12
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,44	0,44	6	4	1
Osakkuus- ja muut omistusyhteisyydet						
As Oy Tulimäentie	Rautavaara	23,9	23,9			

Rautavaaran kurssi- ja leirikeskussäätiö:

Vuoden 2022 tilikauden alijäämä on -246 187,42 €, kun vuonna 2021 se on 54 995,09 €. Oma pääoma 31.12.2022 oli 478 993,47 €, kun 31.12.2021 se oli 725 180,89 €. Säätiön sääntöjen mukaisesti, jos säätiö puretaan, luovutetaan sen jäljellä olevat varat Rautavaaran kunnalle käytettäväksi nuorisotyön hyväksi

- 23) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä

	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		45 116		14 903
Lainasaamiset	159 212		159 212	
Siirtosaamiset		130 675		76 498
Yhteensä	159 212	175 791	159 212	91 401
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Siirtosaamiset		314 704		175 280
Yhteensä		314 704		175 280
Saamiset yhteensä	159 212	490 495	159 212	266 681

- 24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Opetus- ja kulttuuritoimen valt.os	53 704	58 065	53 704	58 065
Live like a local-hankkeen avustus		28 968		28 968
Myö-Työ-Hyö-hankkeen avustustulo	14 034	35 001	14 034	35 001
Kysterin palautus			301 825	
Kelan korvaus työturv.huollosta	36 847	41 362	36 847	41 362
Muut olennaiset siirtosaamiset		397 002	236 955	337 163
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yht.	104 585	560 398	643 365	500 559

4.5 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	8 395 492	8 395 492	8 395 492	8 395 492
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	8 395 492	8 395 492	8 395 492	8 395 492
Arvonkorotusrahasto 1.1.	5 818	6 856		
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.	5 818	6 856		
Muut omat rahastot	438 796	213 275		
Siirrot rahastoon		225 521		
Siirrot rahastosta	6 985			
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	432 811	438 796		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1	6 155 246	4 728 680	8 574 072	7 229 627
Siirto vahinkorahastoon				
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12	6 155 246	4 728 680	8 574 072	7 229 627
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 002 869	1 341 067	1 199 351	1 344 444
Oma pääoma yhteensä	15 992 237	14 910 892	18 168 915	16 969 564

26) Erittely poistoerosta

Ei ole

27) Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2022	2021
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 503 309	4 016 439
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	3 503 309	4 016 439

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista

Ei ole

29) Pakollisiin varauksiin merkityt erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Eläkevaraukset				
Muut pakolliset varaukset	551 766	610 307	300 000	300 000
Muut pakolliset varaukset yhteensä	551 766	610 307	300 000	300 000

30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä, ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille

	2022		2021	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Siirtovelat				
Ostovelat		77 501		
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä				
Ostovelat		138 461		-93 873
Siirtovelat				

31) Maksuvalmiuden kannalta merkittävä sekkilimiitti

Ei ole

32) Muut velat – erän jakautuminen liittymismaksuihin ja muihin velkoihin

Ei ole

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkavelka ja jaksotukset	1 524 967	1 442 312	773 159	774 512
Korkojaksotukset		5 577	9 219	5 577
Kuntien Eläkevakuutus				
Muut olennaiset siirtovelat		363 934	238 040	147 982

4.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34) Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vuokratilat				
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	366 404	366 404		
Lainat julkisyhteisöiltä	630 197	684 511		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 264 005	2 264 005		

35) Vakuuksista, jotka kunta on muuten kuin edellä kohdassa 34 tarkoitetulla tavalla antanut puolestaan, yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain eriteltynä

Ei ole

36) Vakuuksista, jotka kunta on antanut sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta, yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain eriteltynä

Ei ole

37) Yhteenlaskettu arvo kunnan antamista muista kuin edellä 34–36 kohdissa tarkoitetuista vakuuksista lajeittain eriteltynä

Ei ole

38) Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut yhteensä	613 343	326 800		
- seuraavalla tilikaudella maks. osuus	110 826	77 947		
Leasingvastuut yhteensä	87 124	99 200	19 852	30 287
- seuraavalla tilikaudella maks. osuus	18 146	24 347	6 172	13 761

Leasingsopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

39) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Rautavaaran Vuokratalot Oy jäljellä oleva pääoma 13 500 € ja Kiinteistö Oy Rautavaaran virastotalo jäljellä oleva pääoma 73 900 € (Kts. liitetieto 40)

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Rautavaaran Vuokratalot (kv29.6.15)				
Alkuperäinen pääoma			45 000	45 000
Jäljellä oleva pääoma			13 500	18 000
KOy Rautavaaran Virastotalo (kv16.9.19)				
Alkuperäinen pääoma			100 000	100 000
Jäljellä oleva pääoma			73 900	80 566
Rautavaaran Lämpöosuuskunta				
Takaus myönnetty kv 27.8.09 § 36 enintään 1.600.000 €				
Alkuperäinen pääoma	832 000	832 000	832 000	832 000
Jäljellä oleva pääoma	97 134	152 129	97 134	152 129
Alkuperäinen pääoma	768 000	768 000	768 000	768 000
Jäljellä oleva pääoma	78 167	129 109	78 167	129 109
Rautavaaran kurssi- ja leirikeskus-säätiö (Kv 19.4.10 § 39, takaus myönnetty enintään 400.000 €)				
Alkuperäinen pääoma	200 000	200 000	200 000	200 000
Jäljellä oleva pääoma	52 927	66 620	52 927	66 620
Jätekukko/takausvastuu Kuopion kaupungille	37 296	42 424	37 296	42 424
	2022	2021		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	11 454 345	11 036 612		
kattamattomista takausvastuista 31.12.				
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takaus-keskuksen rahastosta 31.12.	6624	7230		

41) Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Työtuomioistuin on antanut 3.3.2023 neljä välituomiota koskien Pohjois-Savon pelastushenkilöstön varallaolajuttuja. Työtuomioistuin on katsonut kaikissa asioissa, että vaatimuksenesittäjien varallaoloaika on koko vaatimuksia koskevan ajan katsottava työajaksi. Kyseisissä neljässä tuomiossa vaatijoina on yhteensä 26 pelastustoimen henkilöä ja heidän vaatimuksensa ajoittuvat eripituisille ajoille vuosien 2013–2021 aikana. Vaatimukset ovat yhteensä n. 5,8 M€ ilman henkilösivukuluja ja korkoja.

Työtuomioistuin käsittelee myöhemmin maksettavien korvausten määrää. Määrävaiheessa vastaaja voi esittää ja perustella vaatimusten kohtuullistamista. Lopullisesti maksettavien korvausten määrä tiedetään tuon määrävaiheen jälkeen, mutta käsittelyn aikataulu ei ole vielä tiedossa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos on kirjannut vaatimuksista 3,2 M€:n pakollisen varauksen vuoden 2022 tilinpäätökseen. Vaatimukset lisättynä arvioiduilla henkilösivukuluilla ovat Rautavaaran kunnan osalta 91 453,45 euroa. P-S pelastuslaitokselle kirjattu 3,2 M€:n pakollinen varaus vuodelle 2022 on Rautavaaran kunnan osalta -41 107,28 euroa, joten vaatimusten ja pakollisen varauksen erotus on 50 346,17 euroa. Mahdolliset viivästyskorkoseuraamukset ja muut kulut eivät sisälly laskelmaan. Laskelma on alustava arvio, sillä maksettavien korvausten määrää käsitellään Työtuomioistuimessa myöhemmin.

Taseen ulkopuolisia järjestelyjä ovat myös mm. kuntayhtymien kautta tulevat johdannaissopimukset. Eri kuntayhtymillä on useita koronvaihtosopimuksia. Lisäksi kuntayhtymien kautta taseen ulkopuolisia vastuita ovat arvonlisäveron palautusvastuut kiinteistöinvestoinneista. Myös erilaisten hankkeiden omarahoitusosuudet kuntayhtymissä ovat muita taloudellisia vastuita

4.7 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain

	2022(htv)	2021(htv)
Hallintopalvelut	8,1	9,2
Perusturvapalvelut	76,6	69,86
Hyvinvointipalvelut	38,3	38,1
Elinvoimapalvelut	26,4	26,3
Yhteensä	149,4	143,46

43) Tilikauden henkilöstökulut

	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	7 259 156	6 923 566
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	31 560	41 807
Henkilöstökulut yhteensä	7 290 716	6 965 373

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetty luottamushenkilömaksut

	2022	2021
Keskustan Rautavaaran kunnallisjärjestö	1419,4	1234,43
Rautavaaran sos.dem. ty ry	1024,75	1373,24
Vasemmistoliiton Rautavaaran yhdistys	582,4	861,01
Perussuomalaisten paikallisyhdistys	190,50	204,5
Kristillinen liitto	382,00	188,5
Kokoomus	5,00	8,5

45) Tilintarkastajan palkkiot

	2022	2021
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	4 451,30	7 705,78
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan siht.tehtävät	4 123,65	3 927,50
Muut palkkiot	222,9	
Palkkiot yhteensä	8 797,85	11 633,28

46) Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin

Ei ole

5 Eriytetyt tilinpäätökset

Luvussa esitetään liikelaitosten sekä kirjanpidollisesti ja laskennallisesti eriytettyjen yksiköiden tilinpäätöslaskelmat ja niiden liitetiedot, talousarvion toteutumisvertailut ja toimintakertomukset. Liikelaitoksen erillistilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma ja niiden liitteenä ilmoitettavat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Rautavaaran kunnalla on vain yksi kirjanpidollisesti ja laskennallisesti eriytetty yksikkö, Rautavaaran kunnan vesi- ja viemärlaitos.

5.1 Rautavaaran kunnan vesi- ja viemärlaitos

5.1.1 Toimintakertomus

Vesi- ja viemärlaitoksen tehtävänä on turvata toimialueensa kiinteistöille tehokas ja toiminnallisesti varma veden jakelu sekä jäteveden poisto ja puhdistus. Lisäksi vesilaitos toimittaa vettä yhdelle vesiosuuskunnalle. Rautavaaran kunnan vesilaitos toimitti asiakkailleen vuonna 2022 käyttövedtä noin 130 m³ vuorokaudessa. Vuotuinen pumppausmäärä oli noin 50 000 m³. Jätevedenpuhdistamon käsittelemä jätevesimäärä oli noin 110 000 m³.

Kunnan vettä ei toimitettu Rannankylän- ja Korpimäen vesiosuuskunnille sekä Kiparin alueelle enää kesän 2022 jälkeen, koska kyseiset vesiosuuskunnat liittyivät Vellikankaan vesiosuuskuntaan. Vesilaitoksen vesimäärä on tämän takia pienentynyt.

Vesi- ja viemärlaitos sekä jätevedenpuhdistamo toimivat ympäristöluvan määrittelemissä päästörajoissa. Aiemmin laitoksen toimintaa häirinneet laiteviat ja käyttöhäiriöt ovat pääosin saatu poistettua asiantuntijakonsultoinnilla ja sen mukaisella toimintatapojen muutoksilla. Jätevesilaitokselle asennettiin varavoimakone kesällä 2021, joka osaltaan vähentää huomattavasti sähkökatkoista johtuvia ongelmia. Jätevedenpuhdistamoa rasittaa edelleen viemäriin päätyvät suurehko hulevesien määrä.

Vesi- ja viemärlaitoksen liikevaihto oli noin 249 000 euroa. Edellisvuoteen verrattuna liikevaihto oli noin 4 000 euroa pienempi. Väkimäärän pienenemisen ja Rannankylän- ja Korpimäen vesiosuuskunnille loppuneen vedentoimituksen myötä laskeva kulutustrendi vaikuttaa edelleen pitkällä aikavälillä veden kulutukseen ja liikevaihtoon. Suunnitelman mukaiset poistot ovat 87 000 euroa. Edellisvuodesta poistojen osuus laski noin 26 000 euroa. Onkin syytä pohtia tulevaisuudessa investointeja suunnitellussa poistojen suurta vaikutusta tulokseen ja veden hintaan.

Laskutushinnat ovat käyttövedelle 2,05 €/m³ ja jätevedelle 5,15 €/m³ sis. alv 24 %. Taksoja tarkistettiin edellisen kerran vuonna 2017. Vesi- ja viemärlaitoksen perusmaksuja tarkastettiin vuoden 2020 alusta.

Jokisuunniemessä, Karikon alueella ja Hiekkahäikän alueella on myymättömiä tontteja noin 40 kappaletta käyttöön otettavilla vesi- ja viemäri liittymillä. Liittymillä on tuottoarvo-odotus liittymän hinnan ja käyttötuottojen kautta ja rakennetuille liittymille tulisi saada käyttäjät.

5.1.2 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

VESIHUOLLON TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Liikevaihto	249 333,95	253 623,55
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-42 606,95	-43 556,79
Palvelujen ostot	-64 913,24 -107 520,19	-57 619,63 -101 176,42
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-31 327,46	-26 894,13
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-11 435,40	-10 238,44
Muut henkilösivukulut	-1117,11 -43 879,97	-1606,43 -38 739,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-86 800,12	-113 066,97
Liiketoiminnan muut kulut	-2100,47 -88 900,59	-2684,95 -115 751,92
Liikelylijäämä (-alijäämä)	9 033,20	-2 043,79
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	6,32	3,63
Korkokulut		
Korvaus peruspääomasta	-20 965,84	-20 965,84
Muut rahoituskulut	-20 959,52	-20 962,21
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-11 926,32	-23 006,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-11 926,32	-23 006,00

VESIHUOLLON TASE

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021	VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineelliset hyödykkeet			Peruspääoma	1 397 723,07	1 397 723,07
Maa- ja vesialueet	27 816,07	27 816,07	Ed.tilikausien yli-/alij	-492 233,66	-469 227,66
Rakennukset	147 905,54	120 142,74	Tilikauden yli-/alijäämä	-11 926,32	-23 006,00
Kiinteät rak. ja laitteet	877 759,20	871 186,46			
Enn.maks. ja kesker.hank.		102 400,87	Vieras pääoma		
Sijoitukset			Lyhytaikainen		
Muut saamiset	12 543,00	12 543,00	Yhdysvelkatili	200 646,31	300 696,70
			Ostovelat	16 389,80	11 967,05
Vaihtuvat vastaavat			Muut velat	16 855,44	24 213,99
Pitkäaikaiset muut saam.			Siirtovelat	7 295,21	6 898,98
Pitkäaikaiset siirtosaam.					
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	68 726,04	115 176,99			
Muut saamiset					
Siirtosaamiset					
	1 134 749,85	1 249 266,13		1 134 749,85	1 249 266,13

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

Kunnan tilinpäätöksen laatimisesta vastaa kunnanhallitus. Kunnanhallituksen jäsenten lisäksi tilinpäätöksen allekirjoittaa kunnanjohtaja, joka kunnanhallituksen esittelijänä johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Rautavaaralla 29. päivänä maaliskuuta 2023

RAUTAVAARAN KUNNANHALLITUS

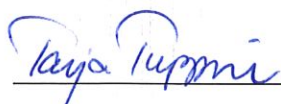
Eero Kukkonen

kunnanhallituksen puheenjohtaja

Dimitrios Tsavaris

kunnanhallituksen varajäsen

Tarja Tuppurainen

kunnanhallituksen varajäsen

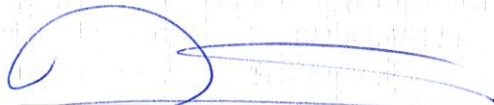
Matti Ahonen

kunnanhallituksen jäsen

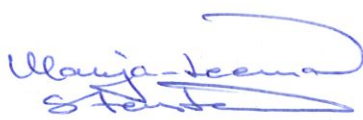
Harri Niskanen

kunnanhallituksen jäsen

Janne Pursiainen

kunnanhallituksen jäsen

Marja-Leena Stenström
kunnanhallituksen jäsen

Henri Ruotsalainen
kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ:

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Rautavaaralla *24* / *5* 2023

BDO Audiator Oy

Tilintarkastusyritys
Lilja Koskelo

Lilja Koskelo
Pentti Tanskanen

Tilintarkastaja, HT, JHT

7 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Tilinpäätöstä varmentamaan on laadittu tase-erittelyt, jotka ovat tase-erien sisällön yksityiskohtaisia luetteloita. Käytettyjä kirjanpitoa asiakirjat ovat

- Päiväkirjat
- Pääkirjat
- Tasekirja
- Pro Economica ostoreskontra
- Pro Economica myyntireskontra
- Pro Economica käyttöomaisuuskirjanpito
- Pro Economica yleislaskutus

Käytettyjä tositelajeja ovat

- 001 Muistiot
- 501 Toimeentulotuki
- 009 Käyttöomaisuusviennit
- 010 Tilietositteet
- 151 Myyntireskontra suor
- 301 Palkat
- 101 Ostoreskontra suor
- 601 Vuokralaskutus
- 602 Sähkölaskutus
- 605 Teknisen toimen laskutus
- 606 Aravalainalaskutus
- 607 Sivistystoimen laskutus
- 608 Hallinto- ja elinkeinolaskutus
- 644 Vesilaskutus
- 654 Päivähoitolaskutus
- 655 Sosiaalitoimen laskutus

- 656 Sosiaalitoimen kertalaskut
- 684 Pegasos kotihoito
- 401 Ostolaskut, käsikirj
- 402 Ostolaskut sähköinen
- 410 Ostolaskut, vesih. käsikirj